

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. ΕΤΟΣ Α'. (Γ) ΑΡ. 3 (27)
1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1948

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Π. ΚΑΨΑΝΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΘΑΛΟΣ ΦΙΛΩΝΟΣ 99 Β ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 40-502

ΛΙΓΗ ΘΕΛΗΣΗ

“Όσο μικρός κι’ αν είναι ο χρόνος της ζωής του περιοδικού μας και επιποδίζει, γι’ αυτό το λόγο, το βγάλισμο συμπερασμάτων για την αξία του, είναι ωστόσο αρκετός για να μάς επιτρέψει να κάνουμε μία διαπίστωση. Πώς οι συμπολίτες μας, εκείνοι που νοιώθουν αγάπη για την Πατρίδα και ενδιαφέρονται για την εξέλιξη του Κυθηραϊκού ονόματος, διέγνωσαν τους ύψηλους σκοπούς του και του έδωκαν γρήγορα, από τα πρώτα του βήματα, τη θέση που του αρμόζει. Το θεώρησαν σαν πολύτιμη αποθήκη για τη συγκέντρωση και φύλαξη μέσα σ’ αυτή θύλου του ιστορικού και λαογραφικού υλικού και σπεύδουν, με την έκλεκτή συνεργασία τους, να τη γεμίσουν όσο μπορούν περισσότερο. Και ακόμα, πιστεύουν πως είναι το καταλληλότερο, βήμα απ’ το οποίο υπεύθυνα, σχεδόν, μπορούν να βγαίνουν οι καλύτερες γνώμες για την ανάπτυξη του νησιού μας σε πολιτισμό. Για το τελευταίο τούτο μαρτυράει η συνεργασία των έκλεκτων συμπολιτών μας Έπαμ. Δελακοβία, Ίωάν. Κορωναίου και Μαρίας Παναγιωτοπούλου που δημοσιεύεται στο σημερινό φύλλο και με την οποία γίνονται τρεις προτάσεις αξίες ιδιαίτερης προσοχής.

“Αν αναφέρουμε τη συνεργασία των τριών αυτών συμπολιτών μας δεν σημαίνει τούτο πως υποτιμούμε την αξία της άλλης συνεργασίας, που εκτιμήθηκε ήδη αρκετά από τους Κυθηρίους και όλους τους άλλους που διαβάζουν το περιοδικό μας, αλλά κάνουμε λόγο σήμερα ειδικά γι’ αυτή επειδή περιέχει αξιοπρόσεκτες υποδείξεις.

“Ο κ. Έπαμ. Δελακοβίας λαμβάνοντας αφορμή από τους λόγους του άλλοτε βουλευτού του νησιού μας Ν. Δελακοβία στ’ αποκαλυπτήρια του άνδριάντα του Πάνου Κορωναίου, στον Ποταμό, προτείνει την ονομασία των δρόμων του Τσιρίγου με τα όνοματά εκείνων που αγωνίστηκαν για την Ένωση με τη Μητέρα Ελλάδα και εκείνων, ακόμη, που έδειξαν, γενικά, δρᾶσι, που τιμά το Κυθηραϊκό όνομα. “Ωραία αλήθεια ιδέα που εί-

ναι περίεργο γιατί μέχρι σήμερα δεν την είχαν σκεφθῇ. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως μ’ αυτό το τρόπο γίνεται τιμή σ’ εκείνους που τους αξίζει, για τη δρᾶσι τους κι’ έτσι αυξάνει το ζήλο και στους άλλους για μίμηση προς το καλό του νησιού μας και θυμίζει κάθε τόσο, στους έπερχομένους, εκείνους που τη ζωή τους διέθεσαν για το γενικό καλό, δίνοντάς τους την ευκαιρία να γνωρίσουν λεπτομέρειες για τη δρᾶσι τους. Τι ωραιότερο από την ευγνωμοσύνη ενός λαού; “Αν η άχαριстіα είναι ένα από τα μεγαλύτερα έγκλήματα εύκολο είναι να νοιώσει κανείς πόσο πολιτισμό δείχνει η αναγνώριση της ευγνωμοσύνης.

“Άλλη ωραία ιδέα διατυπώνει ο συμπολίτης κ. Ίωάννης Κορωναίος. Να φυτεύουμε δέντρο σε κάθε περιστατικό της ζωής μας, καλό ή κακό. Έφαρμόζοντας την πρόταση του καλού μας συμπολίτου ελπίζουμε το ξερό και άγονο νησί μας να δούμε καταπράσινο τοπίο, που εκτός από την υγεία που θα χαρίζη στους κατοίκους θα πλουτίξη και τη ντόπια και την Έθνική Οικονομία με όλα τα άλλα προϊόντα του δέντρου αλλά και με την ξυλεία του. Μία σταυροφορία για το πράσινο θα φέρη μεγάλα ωφέληματα. Και είναι απαραίτητη μία τέτοια σταυροφορία γιατί η έπιτυχία της ωραίας προτάσεως εξαρτάται από τη γενική κατανόηση. Καθ’ ένας καταλαβαίνει πως δεν είναι αρκετό μόνο το φύτευμα ενός δέντρου αλλά χρειάζεται και προφύλαξι του από τους άλλους που δεν το φύτεψαν. Χρειάζεται αγάπη και ενδιαφέρον όλων για το δέντρο γιατί έτσι θα πιστέψη ο καθένας ότι τούτο είναι δικό του αδιάφορο αν το φύτεψε αυτός ή άλλος. Έτσι θα το περιποιηται, όσο είναι μικρό και θα επιποδίζει τη κατίκα του να το καταστρέψη.

“Η γνώμη της συμπολίτιδος Μαρίας Παναγιωτοπούλου πρέπει, επίσης, να τραβήξη το ενδιαφέρον καθενός που αγαπά το νησί. “Η δαντελένιος άκρογυαλιές του Τσιρίγου, το πραγματικά ωραίο φῶς, τα θαυμάσια τοπεία του και γενικά η Έλληνική ζωή των

κατοίκων του είναι υλικό που δεν το έκμεταλλευθήκαμε μέχρι σήμερα. Γι’ αυτό ή ίδρυση καλλιτεχνικού Περιπτέρου στο νησί, όπως γράφει η κ. Μάρικα Παναγιωτοπούλου, όχι μόνον απαραίτητη είναι αλλά αποτελεί μία ανάγκη που επιβάλλεται να ικανοποιηθῇ όσο μπορεί ποιο γρήγορα. Θά έχη αποτέλεσμα την ανάπτυξη του Τουριστικού πνεύματος κι’ έτσι το νησί μας θα γίνῃ ο τόπος συχνών επισκέψεων και ξένων ακόμη, από τις όποιες, αναγκαστικά, θά ωφεληθῇ πολλά πράγματα. Το ενδιαφέρον των ξένων, που θά επισκέπτονται το νησί μας, θά αυξηθῇ, ίσως, την αγάπη των κατοίκων για τη πατρίδα μας και δεν αποκλείεται μ’ αυτόν τον τρόπο, κι’ όταν οι κάτοικοι πιστεύσουν ότι δεν ζούν μακριά απ’ τον άλλο κόσμο, δεν αποκλείεται, λέμε, να περιορίση, αν δεν καταργήση ὅλως διόλου, τη «ψυχολογία της φυγῆς» από το νησί, όπως έγραφε, εις το προηγούμενο τεύχος μας, ο έκλεκτός συνεργάτης μας κ. Δημ. Αργυρόπουλος.

Και τις τρεις πάρα πάνω προτάσεις των καλών συμπολιτών μας υιοθετούμε απόλυτα και θά είμαστε ευτυχείς αν βλέπαμε σύντομα τη πραγματοποίησή τους μέσα στο νησί από τους κατοίκους του, που πρέπει κι’ αυτοί να κινηθοῦν.

Μαθαίνουμε πως στο νησί υπάρχουν Σύλλογοι με έντυπωσιακούς τίτλους προδίδοντας τους έκπολιτιστικούς σκοπούς τους. Δεν γνωρίζουμε άλλο τίποτε από τη δρᾶσι τους εκτός από κάποιες εκκλήσεις τους για την έγγραφη συνδρομητών. “Αν θέλουν να δικαιολογήσουν την ύπαρξή τους, τους δίνεται μία ωραία ευκαιρία να καταπιαστοῦν με την πραγματοποίησι ὅσων γράφονται πάρα πάνω. “Ας κάνουν μία προσπάθεια. “Ας δείξουν θέλησι. Κι’ οι δμάδες των Προσκόπων του νησιού μας ἄς βοηθήσουν εις την διάδοση του πρασίνου. Είναι κι’ αυτό μέσα στους σκοπούς του Προσκοπισμοῦ. “Εμείς θά ενισχύσουμε, ήθικα, κάθε σχετική προσπάθεια από ὅποιονδήποτε κι’ αν ἀναληφθῇ ή πρωτοβουλία.

ΣΤΑΜ. Π. ΚΑΨΑΝΗΣ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ

ΟΙ ΚΥΘΗΡΙΟΙ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΔΗΜ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ποῖν ἀπὸ τὸ τελευταῖο πόλεμο, ἓνας φίλος μου, μικροεπιχειρηματίας, κατάρτισεν ἓνα μικρὸ θεατρικὸ θίασο (μουλουῦκι, ὅπως λέγεται στὴ θεατρικὴ ὁμολογία) καὶ ἀρχισε νὰ δίνη παραστάσεις σὲ διάφορα ἐπαρχιακὰ κέντρα. Εἶχε πάει καὶ στὰ Κύθηρα. Καὶ ὅταν γύρισε στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν συνάντησα μοῦ εἶπε:

Τὶ νὰ σοῦ πῶ φίλε μου! Γύρισα πόλεις καὶ κομποπόλεις καὶ χωριά σὲ πολλὰς ἐπαρχίες. Μὰ τὴν ὁμορφιὰ τοῦ Τσιρίγου, οὔτε μπορῶ νὰ σοῦ περιγράψω. Τόσον ἐγώ, ὅσο καὶ οἱ ἡθοποιοὶ τοῦ θιάσου μου, μέναμε καταγοητευμένοι. Ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὴν ὁμορφιὰν τοῦ νησιοῦ, μᾶς γοήτευσαν οἱ Κυθηριοί. Καὶ στὸ πῶς ἀσήμαντο χωριὸ βρήκαμε φιλοξενία, ποὺ σὲ τέτοια ἔκτασι δὲν τὴν βρήκαμε πουθενά. Ἐντύπωσι μᾶς ἔκανε ποὺ καὶ ὁ τελευταῖος χωριάτης τοῦ Τσιρίγου εἶναι πῶς ἐξευγενισμένος καὶ πολιτισμένος ἀπὸ πολλοὺς κατοίκους ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Σὲ συγχάριζα ποὺ κατέγεςαι ἀπὸ ἓνα τέτοιο νησί. Μά... —πρόσθεσε— μοῦ φαίνεται πῶς διαπίστωσα μιὰ θλιβερὴ σκιά στὸ σύνολο τῆς ὡραίας εἰκόνας ποὺ σοῦ περιέγραψα.

— Ποιὰ σκιά, τὸν ρώτησα μὲ περιέργεια.

— Σὰν νὰ κατάλαβα—μοῦ ἀπάντησε— πῶς οἱ πατριῶτες σου, οἱ Κυθηριοί, ἔχουνε μεταξὺ τους κάποιες διαφορές, ποὺ τοὺς χωρίζουν καὶ τοὺς διαφοροῦν. Κάτι ἀκουσα γιὰ «ἐξωδημότες» καὶ «μεσοδημότες». Δὲν κατάλαβα καλὰ τὶς διαφορές τους, μὰ σοῦ ὁμολογῶ πῶς μὲ λύπησε πολὺ νὰ βλέπω ἓνα λαὸ μὲ τέτοια ἀνωτερότητα, νὰ βασανίζεται ἀπὸ αἰσθήματα κατωτερότητας..

Καθησυχάσα τὸ φίλο μου καὶ προσπάθησα νὰ βγάλω ἀπ' τὸ μυαλό του τὴν δυσμενῆ αὐτὴ ἐντύπωση. Μεγάλῃ εὐχαρίστησι ἐννοίωσε μὲ τὶς ἐξηγήσεις ποὺ ἔλαβεν ἀπὸμένα, γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ ἐφυγεν ἐνθουσιασμένος.

* *

Εἶναι ἀλήθεια πῶς αὐτὴ ἡ ψυχολογία, ποὺ διαχωρίζει τοὺς Κυθηριοὺς σὲ «Ἐωτάρους» καὶ «Μεσαρήτες» καὶ ποὺ τοὺς ἔκαμε νὰ μιλοῦν μὲ ἀρκετὴ δόσι κακίας καὶ περιφρονησεως, οἱ μὲν γιὰ τοὺς δέ, ἔχει πιά ἀμβλυνθῇ πάρα πολὺ, γιὰ νὰ μὴ ποῦμε πῶς ἐξαφανίστηκε τελείως. Καὶ τοῦτο, γιὰτὶ οἱ λόγοι ποὺ ἔγιναν, πρὸ αἰώνων, ἀφορμὴ νὰ χωρισθοῦν οἱ Κυθηριοί, σὲ δυὸ ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα, ἐξέλειπαν διὰ παντός. Καὶ ἂν καμμιά φορὰ καὶ σήμερα, στὰ Κύθηρα, ὁ «Ἐωτάρος» μιλά μὲ κάποιαν περιφρόνησι γιὰ τὸ «Μεσαρήτη» καὶ ὁ «Μεσαρήτης» γιὰ τὸν

«Ἐωτάρος» ἡ ὁμιλία του δὲν βασίζεται σὲ ὑποκειμενικότητα. Εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἀταβισμού...

Ἐκτὸς ὅμως τῶν Κυθηρίων, οἱ Κυθηριοί ποὺ ζοῦν μακριὰ ἀπὸ τὴν γενέτειρά τους, οὔτε σκέπτονται οὔτε ἐκδηλώνουν μιὰ τέτοια διάκρισι. Ἔχουν κι' αὐτοί, ὅπου ζοῦν, τὶς διαφορές τους σάν... γνήσιοι Ἕλληνες ποὺ εἶναι, μὰ οἱ διαφορές αὐτὲς εἶναι φυσικὲς ποὺ συμβαίνουν σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὅπου ζοῦν Ἕλληνες.

Δὲν ἔτυχε νὰ γνωρίσω κατὰ βάθος τὴν Ἑλληνικὴν ἐπαρχία, γιὰ νὰ δῶ ἂν οἱ κάτοικοι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς περιοχῆς, ἔχουν μεταξὺ τους διαφορές. Σ' τὴ Κέρκυρα ὅμως ποὺ τὴ γνωρίσα πῶς καλὰ, γιὰτὶ ἔζησα λίγους μῆνες, δὲν μοῦ δόθηκεν ἀφορμὴ νὰ διαπιστώσω μιὰ τέτοια, ἔστω καὶ ἀμυδρὴ, σκιά.

* *

Εἶναι γνωστὸ, πῶς τὸ μεγάλο μειονέκτημα τῆς φυλῆς μας, εἶναι ἡ διαίρεσις. Ἀποτέλεσμα μιᾶς παράξενης καὶ παράλογης, τοπικιστικῆς καὶ ἐγωϊστικῆς ψυχροσυνθέσεως ποὺ κάνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν ὅτι ἡ ἐπαρχία, ἡ πόλις, ἡ τὸ χωριὸ τῆς καταγωγῆς ἑκάστου, εἶναι τόπος προνομιούχος, πῶς οἱ ἀνθρώποι του εἶναι ξεχωριστὰ ὄντα, προικισμένα μὲ ὅλες τὶς χάρες καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, καὶ πῶς φέροι ἀπὸ τὰ καθορισμένα τοπικὰ ὄρια, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι τόποι εἶναι ἄξιοι τῶν χειροτέρων χαρακτηρισμῶν.

Ἀλλὰ ὅταν ὁ Ἕλλην βρεθῇ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, μὲ ἀνέκφραστη ἀγαλλίασι θὰ συναντήσῃ τὸν ἄλλον Ἕλληνα καὶ θὰ τὸν ἀποκαλέσῃ «πατριώτη» καὶ θὰ φάῃ, καὶ θὰ πῇ μαζί του, καὶ θὰ τοῦ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀγάπην του καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ θὰ συνεταριωθῇ μαζί του, καὶ θὰ κουμπარიώσῃ καὶ θὰ συγγενέψῃ μὲ συνοικέσια, ἄσχετα ἂν ὁ ἓνας εἶναι π. χ. ἀπὸ τὴν Ἡπειρο καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τὴν Κρήτη.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πλεονέκτημα τῆς Φυλῆς. Ἀλλὰ ἡ φυλὴ μας ἔχει καὶ ἄλλα πλεονέκτηματα. Ἐνῶ στὴ Πατρίδα μας, τὴν Ἑλλάδα, οἱ ἀνθρώποι ἀλληλομισοῦνται, καὶ ἀλληλοὑποβλέπονται, καὶ φιλονικοῦν καὶ σκοτώνονται μεταξύ τους, γιὰ τὸ τίποτα, καμμιά φορὰ, στὸ ἐξωτερικόν, ἐργάζονται ἀγαπημένα, εἶναι μονιασμένοι καὶ προσδεύουν καὶ πλουτίζουν, καὶ εὐεργετοῦν τοὺς τόπους τῆς καταγωγῆς των.

Ἐκτὸς αὐτοῦ, οἱ Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ, διακρίνονται γιὰ τὴν ἀπειρὴ ἀγάπην τους πρὸς τὴν Πατρίδα, καὶ τὸ ὄνειρό

τους εἶναι νὰ κερδίσουν χορήματα καὶ νὰ ξαναγυρίσουν στὸν τόπο ὅπου εἶδαν τὸ πρῶτο τὸ φῶς.

Αὐτὸ τὸ ὄνειρο, πόσο δὲν τὸ παρεξήγησαν καὶ τὸ παρεξηγοῦν οἱ ξένοι ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἔζησαν καὶ ζοῦν!...

Ὁ Ἀμερικάνος π. χ. δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ γιὰ ποῖο λόγο ὁ Ἕλληνας ποὺ ζῇ μαζί του στὴν Ἀμερική, ἔχει αὐτὴ τὴ νοστορπία, ποὺ δὲν τὴν ἔχουν οἱ μετανάστες τῶν ἄλλων ἐθνοτήτων καὶ προελεύσεων. Δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ, πῶς ὁ Ἕλληνας μετανάστης, ὅσο κι' ἂν τυχὸν εἶναι ἀγοράματος, ἔχει συναίσθησιν τῆς ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς του—τῆς Ἑλληνικῆς— καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ξεχάσῃ τὴ φτωχὴν τὴν Πατρίδα, ποὺ φώτισε ὁλόκληρὴν τὴν Οἰκουμένην, κι' ἔμαθε σ' ὁλόκληρὴν τὴν ἀνθρωπότητα πῶς ζοῦν οἱ ἐλεύθεροι ἀνθρώποι...

Σ' ἄλλο ἄρθρο θὰ προσπαθήσω νὰ ἐξηγήσω γιὰτὶ οἱ Ἕλληνες τρώγονται στὸ τόπο τους καὶ γιὰτὶ εἶναι ἀγαπημένοι μακριὰ ἀπὸ τὴν Πατρίδα τους.

Δ. Γ. Ἀργυρόπουλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ὑπὸ τοῦ συμπολίτου κ. Κωνστ. Ἑμμ. Στάδης ἐξεδόθη εἰς τόμον ἐκ 300 περίπου σελίδων νέον βιβλίον τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ ΣΚΛΑΒΩΜΕΝΑ 1941—1946 Ἱταλικά, Γερμανικά καὶ Ἑσπεροκομμουνιστικά γεγονότα», ἐν τῷ ὁποίῳ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν περιλαμβάνονται τὰ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην διαδραματισθέντα ἐν τῇ νήσῳ. Ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ δημοσιεύονται: διάφορα ἐπίσημα ἔγγραφα συμπληροῦντα ἐν γένει τὸ ἔργον τοῦ ἐν λόγῳ συγγραφέως.

Διὰ τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ ὑπὸ ποίας ἡμέρας ἔζησεν ἡ νῆσός μας κατὰ τὴν ὥς ἂνω περίοδον τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Κωνστ. Στάδης εἶναι πολὺτιμον βοήθημα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΥΘΗΡΑΪΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Κυθηραϊκοῦ Συνδέσμου, εὐχαριστεῖ τοὺς ἐν Ἀθήναις Κυθηριοὺς καταστηματαρχὰς καὶ ἐπαγγελματίας, τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὸν ἔρανον, διὰ τὸ καθιερωμένον πλεονβοήθημα τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν συμπολιτῶν, κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ γνωρίζει ὅτι τὸ συνολικὸν ποσὸν τοῦ ἐράνου ἀνῆλθεν εἰς δραχμ. 1.772.000.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ—ΤΟ ΘΡΥΛΛΙΚΟ «ΑΡΚΑΔΙ»
—ΜΙΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥΡΚΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ

Υπό τοῦ κ. Π. Κ. ΤΣΙΤΣΙΛΙΑ

|| || || ||

Καθ' ὃν χρόνον ὁ συνταγματάρχης, τότε, Κορωνάιος ἠγωνίζετο ἐν Κρήτῃ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτῆς τοῦ 1866 ἐναντίον τῶν Τούρκων, τὸ θρυλλικὸν καταστὰν πλοῖον «Ἀρκάδι» διενήργει ἐπιτυχεῖς πλόας μεταφέρον εἰς Κρήτην ἐθελοντάς, τροφάς καὶ πολεμοφόδια, ἐνίοτε δὲ διεξήγαγε καὶ ἐπιτυχεῖς ναυμαχίας.

Τὸ πλοῖον αὐτό, τὸ ὅποιον εἶχε λάβει μέρος κατὰ τὸν Ἀμερικανικὸν πόλεμον, ἠγοράσθη ὑπὸ πατριωτῶν ἑλλήνων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα «Ἀρκάδι» πρὸς τιμὴν τῆς ἐνδόξου μονῆς Ἀρκαδίου. Ἦτο δὲ τροχοφόρον.

Τὸ «Ἀρκάδι» κατὰ τὸν 12ον αὐτοῦ πλοῦν (15 Μαΐου 1867) ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Κιοσέ, ἀφοῦ ἀπεβίβασε τὸν ὄπληρχον Κουρμούλην μὲ 150 ἄνδρας ἐθελοντάς εἰς Ψαρή Φοράδα Ρίζου τῆς Κρήτης καὶ πολεμοφόδια καὶ τροφάς, ἀνεχώρησε κατόπιν διὰ τὴν Πρέβελην (τῆς ἐπαρχίας Ἀγ. Βασιλείου) ἔνθα ἀπεβίβασε τὸν ὄπληρχον Σαπουντζάκην μὲ τροφάς καὶ πολεμοφόδια, καὶ παρέλαβε τετρακόσια γυναικόπαιδα.

Εἰς Πρέβελην, κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ πλοίαρχου, εἶχε κατεβῆ καὶ ὁ ἀρχηγὸς Κορωνάιος μετ' ἀπείρου πλήθους ζητωκραυγάζοντος. Τὸ «Ἀρκάδι» σημαιοστόλιστον τοὺς ἐχαιρέτα διὰ κανονιοβολισμῶν.

Οἱ ἡρώικοι ὅμως πλόες τοῦ «Ἀρκαδίου», τοῦ *ζωοφόρου* αὐτοῦ πλοίου, ὅπως οἱ ἐπαναστάται τὸ ὠνόμαζον, δὲν ἐπέτρωτο νὰ συνεχισθοῦν αἰσιῶς μέχρι τέλους. Τὸ «Ἀρκάδι» κατὰ τὸ ἀπὸ Σύρου, τὴν 20ην Μαΐου, ταξίδι του διὰ Κρήτην, καταδιωχθὲν ὑπὸ τουρκικῶν πλοίων, κατέφυγεν εἰς Ἀντικύθηρα ἔνθα ἐπολιορκήθη. Σχετικὸν τηλεγράφημα, ὑπὸ χρονολογίαν 23 Μαΐου 1867 ἐκ Κυθέρων, πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἀναφέρει τὰ ἐξῆς:

«Τὸ «Ἀρκάδι» καταδιωχθὲν ὑπὸ τεσσάρων ὁθωμανικῶν ἀτμοπλοίων κατέπλευσε χθὲς εἰς Ἀντικύθηρα ὅπου πολιορκεῖται ὑπὸ τῶν ὁθωμανικῶν ἀτμοπλοίων. Ἐφονεύθη εἰς ναύτης τοῦ «Ἀρκαδίου» καὶ ἐπληρώθησαν δύο θανασίμως. Τὸ «Ἀρκάδι» οὐδεμίαν ὑπέστη βλάβην».

Πλοίαρχος τοῦ «Ἀρκαδίου» ἦτο ὁ Ν. Ἀγγελικάρας ὅστις, εἰς ἐκθεσίν του, ἀναφέρει ὅτι ἐνεταφίασεν εἰς Ἀντικύθηρα τὸν φονευθέντα ναύτην Δημ. Χ. Κυριάκου, καὶ ἀπεβίβασεν

εἰς Κύθηρα διὰ λέμβου τὸν πληρωθέντα Ι. Ζαχαρίου. Μετὰ ταῦτα τὸ «Ἀρκάδι», ἀπαρατήρητον, ἐξῆλθε κατὰ τὴν νύκτα τοῦ λιμένος καὶ ἐπληθύνει εἰς Σύρον περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς αὐτῆς ἡμέρας.

Μετὰ τὴν διαφυγὴν ἐξ Ἀντικυθήρων τοῦ «Ἀρκαδίου», ὁ τοῦρκος ναύαρχος προσορμισθεὶς εἰς Ἀντικύθηρα, ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀρχῶν τῆς νήσου τὴν ἀκόλουθον διαμαρτυρίαν:

Μάιος 24 1867

Πρὸς τὸν δίκτην Σιγλείου. (1)

«Νὰ γνωρίσητε ὅτι εἰς τὸ νῆσος Κρήτης ἦρθε ἓνα κλέφτικο βαπόρι καὶ ἔφερεν ἐπαναστάτας, καὶ τὸ εἶδαν ἀπὸ τὸ βαπόρι ὅπου εἶναι περιορισμένο εἰς τὸν πλόκον Κρήτης καὶ ἐπειδὴ ἦταν εἰς τὰ νερά τοῦ πλόκον παραγλακείας (2) τὸ βασιλικὸν ὀνομαζόμενον Ἰτζεττεῖν βαπόρι καὶ αὐτόνε τὸ κλέφτικον βαπόρι ἔπιασε μὲ καιόνι καὶ ἰβάρησεν εἰς τὸν βασιλικὸν βαπόρι καὶ ἔφυγε καὶ ἐμπήκεν εἰς τὸν λιμνιόνα σας, ἀμέσως ἦρτε διὰ νὰ σᾶς φανερώσῃ ὅτι αὐτὸ εἶνε κλέφτικο καὶ νὰ τὸ γνωρίζετε καὶ ἐφτῆς ἐβγήκαν ἀποπάνω ἀπὸ τὸν νῆσο σας τοὺς κατοίκους ἀρματωμένοι καὶ ἐπαλοτάρανε (3) τὸ βασιλικὸν βαπόρι καὶ δὲν ἐδέχθητε μῆτε ἀνδρῶπο. ἄκου ληπὸν σᾶς φανερόνο ὅτι ἐπειδὴς ἐδεχθήκατε αὐτὸ τὸν κλέφτικον καὶ μπαλοτάρανε καὶ τὸν βασιλικὸν βαπόρι *προτεστέρημε* (4) ἀπὸ μέρους τῆς διοικήσεως μου τὸ λόγον σας καὶ τὸ γγούβερον σας.

Ὁτομανὸς ἀνάβαρχος
Ἐμπραχὴμ Πατζᾶ

Τὸ τέλος τοῦ ἡρώικοῦ πλοίου ὑπῆρξε θλιβερώτατον. Τὸ «Ἀρκάδι» ἀποπλευσάν ἐκ Σύρου ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Κουρεντῆν τὴν 4ην Αὐγούστου τοῦ 1867 εἰς ἐκτέλεισιν τοῦ 23ου δρομολογίου του καὶ μὲ πλήρωμα 120 ἀνδρῶν, κατηυθύνθη εἰς Κρήτην ἔνθα προσήγγισεν εἰς Ἀγίαν Ρουμέλην καὶ κατόπιν εἰς Πρέβελην. Ἐκεῖ ὅμως γενόμενον ἀντιληπτὸν ὑπὸ τουρκικῶν πολεμικῶν κατεδιώχθη. Σφαῖρα δὲ τουρκικὴ κατέστρεψε τὸν δεξιὸν τρο-

χόν του οὕτω δὲ ἐμειώθη καὶ ἡ ταχύτης του.

Καθ' ὃν χρόνον τὸ «Ἰτζεττεῖν» ἐπλησίαζε τὸ «Ἀρκάδι» οἱ ἐπιβαίνοντες τούτου προσεπάθησαν διὰ τῶν λέμβων νὰ σωθοῦν. Αἱ λέμβοι ὅμως ἀνετράπησαν καὶ 20 ἐκ τῶν 50 ἐπιβαινόντων εἰς αὐτάς ἐπνίγησαν. Ὁταν τέλος ἡ πρῶρα τοῦ «Ἰτζεττεῖν» ἐκτύπησε τὸ «Ἀρκάδι» εἰς τὸ δεξιὸν πλευρόν του, μάχη δεινὴ ἔλαβε χώραν μεταξὺ τῶν Τούρκων καὶ τοῦ ἐναπολειφθέντος ἐπὶ τοῦ «Ἀρκαδίου» πληρώματος. Ἡ πάλῃ ὅμως ἦτο ἄνισος, τὸ δὲ ἡρώικον πλοῖον διὰ τῆς ἀντιληφθείς ὁ γενναῖος πλοίαρχος Κουρεντῆς ἔρριπεν αὐτὸ εἰς τὴν ξηρὰν πλησίον τῆς ἀκτῆς τῆς Παληόχωρας. Ὅσοι ἐκ τοῦ πληρώματος ἐσώθησαν ἐπήδησαν εἰς τὴν ξηρὰν, ὁ δὲ ὑποπλοίαρχος Παυλίδης ἤνοιξε τὸ κύτος τοῦ πλοίου ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐξήλθον τὰ γυναικόπαιδα. Τὸ «Ἀρκάδι» τότε διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν τούρκων ἐπυρπολήθη πλὴν δὲν κατεστράφη ὁλοσχερῶς. Οἱ τοῦρκοι ἐπισκευάσαντες αὐτὸ προχείρως τὸ ἐρμούλκησαν καὶ τὸ μετέφερον ὡς τρόπαιον εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Παν. Κ. Τσιτσίλιας

ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΒΗΜΑΤΑ
ΚΥΘΗΡΑ Γ' ΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ.

Κατὰ τὸν διαορεῦσαντα μῆνα, τὸ Συμβούλιον προέβη εἰς διάβημα παρὰ τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου τῆς νήσου, παρ' οὗ ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν, ὅτι συντόμως θέλει οὗτος πληρωθῇ. Ἐπίσης κατέβαλεν ἐνεργείας παρὰ τὰ Ὑπουργεῖα Ἐξωτερικῶν καὶ Παιδείας, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἐπιστροφὴν τοῦ κατὰ τὴν 6 Ἰουνίου 1941 ἀφαιρεθέντος ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, μαρμαρίνου λέοντος τοῦ Κάστρου.

Τέλος, ἐνδιεφέρθη τοῦτο, διὰ τὴν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἐκμίσθωσιν τῆς ἀγόνου γραμμῆς Καφαλίου, καθόσον, ὡς ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν ἀξιώσεων τῶν ἀτμοπλοικῶν Ἑταιρειῶν, διατρέχει ἡ νῆσος τὸν κίνδυνον, ἵνα ἡ συγκοινωνία τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, διενεργῇται διὰ μόνου τοῦ λιμένος τῆς Ἀγίας Πελαγίας.

(1) Ἀντικυθήρων.

(2) Κατεδιώξε.

(3) Ἐκτύπησαν—ἐπυρπολόησαν.

(4) Διαμαρτύρομαι.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ

ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

ΤΗΣ Κ. ΜΑΡ. ΤΖ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Χάριν σπουδῆς τῶν μαθητῶν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν (τοῦ Πολυτεχνείου) καὶ διὰ τοῦ τμήματος τῆς Ζωγραφικῆς, ὑπάρχουν, ὡς γνωστὸν καὶ λειτουργοῦν δύο Καλλιτεχνικὰ Περιπτερά, τὸ ἓνα εἰς τὴν Μύκονον καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν Ὑδραν.

Κατ' ἔτος, πράγματι, οἱ σπουδασταὶ πηγαίνουν καθ' ὁμάδας εἰς τὰ περιπτερά αὐτά, ὅπου ἐπ' ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα παραμένουν καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν μελέτην θεμάτων ζωγραφικῆς, εἰς τὴν σπουδὴν.

Πολλὲς φορὲς ἔχω κάμει τὴν σκέψιν, κατὰ πόσον θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ ἓνα τέτοιο Καλλιτεχνικὸν Περιπτερον εἰς τὸ Τσιρίγο μας.

Τὸ Νησί μας ἔχει τόσα θέματα καὶ παρουσιάζει τόσην ποικίλιαν τοπειῶν, ὥστε, χωρὶς ὑπερβολὴν, θ' ἀπέβαινε ἰδεώδης τόπος διὰ σπουδὴν ζωγραφικῆς. Πολὺν δὲ καταλληλότερος, ἀναντιρρήτως, ἀπὸ ὅ,τι εἶναι οἱ ἄλλοι.

Τὸν ἀρχιτεκτονικὸν νησιωτικὸν ὁρμητὸν ποὺ ἔχει ἡ Μύκονος—καὶ διὰ τὸν ὅποιον τόσος γίνεται λόγος—ἀνευρίσκει κανεὶς ἐξ ἴσου εἰς τὸ Νησί μας. Κυρίως εἰς τὴν Χώραν. Καὶ εἰς ὠρισμένα χωριά, π.χ. Καλοκερνές, Κεραμωτό, Καλλιπεριάνικα κ.λ.π.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ Μύκονος δὲν ἔχει ἄλλο τι νὰ προσφέρῃ, τὸ Νησί μας, ἀντιθέτως, ἔχει τόσα τοπεῖα, τόσα ἀκρογιάλια. Ἐχει ὠραιότατες ὀρεματιές. Ἐχει γραφικὰς ἐκκλησίσεις, παλῆς. Μερικὲς εἶναι σωστές μινιατοῦρες.

Ὅλα αὐτά, τὰ ξέρομεν ἡμεῖς ὅλοι. Δὲν τὰ ξέρουν ὅμως οἱ ξένοι. Καὶ ἀκόμη περισσότερον. Δὲν τὰ ξέροι ἡ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν, δὲν τὰ ξέρουν οἱ ζωγράφοι. Καὶ κυρίως οἱ ζωγράφοι.

Τὸ Καράλι εἶναι ἓνα ποίημα.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τὸ Μελβεντέρε εἶναι μοναδική. Εἶναι ἀπὸ τὰς ὠραιότερας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Κάστρον ὀλίγα ἔχει θέματα; Ἡ Χύτρα;

Θέματα πολλὰ, ἐξ ἴσου ὠραῖα καὶ ποικίλα, ὑπάρχουν καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τοῦ νησιοῦ. Ὁ Αὐλέμονας μὲ τὸ Καστελάκι του. Τὸ Λειβάδι μὲ τὴν γέφυρα τοῦ Κατουνιοῦ. Ὁ Ἅγιος Ἡλίας μὲ τὰ τριγύρω του χωριά. Ἡ Μυρτιδιώτισσα. Ὁ Ποταμὸς μὲ τὴν γέφυρά του καὶ ἐκεῖνος, μὲ τὴν κατάφυτη καὶ γραφικὴ ὀρεματιὰ τοῦ Δρυμῶνα, μὲ τὸν Ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ τὴν τριγύρω εἰδυλλιακὴν φύσιν του. Τὸ Διακόφτι μὲ τὰ νησάκια του καὶ τὰς παραθαλάσσιες σπηλιές του. Ἡ Ἁγία Μόνη.

Ὁ Καραβάς εἶναι πλούσιον ὕλικόν μὲ

θέματα μεγάλης ποικιλίας καὶ ὁμορφίας.

Τὰ Μυτάτα μὲ τὰ Βιαράδικα, μὲ τὴν κατάφυτη κοιλάδα τους, μὲ τὰς βρύσας τους καὶ μὲ τὸ γραφικὸ γεφυράκι τους καὶ τοῦ «Τσακῶνου τὰ φρύδια», ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τοπεῖα τῆς Νήσου μὲ σωρεῖαν θεμάτων.

Τὸ Μυλοπόταμον ἔχει ἀκόμη περισσότερα. Εἶναι ὀνομαστὴ ἡ γραφικότης του. Καὶ εἶναι εὐλόγος ἡ ὑπερφάνεια τῶν κατοίκων του διὰ τὴν ὁμορφίαν του. Συγκεντρώνει πάσης λογῆς θέματα. Εἶναι κατὰ ἀπίστευτον. Ἡ «Φόνισσα», τὸ «Καμάρι», τὰ πλατάνια του, ὁ Ἅγιος Σώζων, τὸ καμπαναριὸ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, οἱ μύλοι. Ἡ κάτω Χώρα ἔχει ἀναρίθμητα θέματα. Καὶ ὅλα περίφημα, μοναδικά.

Ἐνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Νησιοῦ μας εἶναι τὸ χρῶμα του. Εἰς ἐλάχιστα μέρη μπορεῖ νὰ βρῇ κανεὶς τὰ χρώματά του. Καὶ μὲ πόσες ἀποχρώσεις! Αἱ δύσεις του πολλὰς φορὲς ἀποτελοῦν τὴν περὶ φαντασμαγορικὴν συμφωνίαν χρωμάτων, ποὺ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ ἄνθρωπος. Ἰδίως τὸ φθινόπωρον.

Ἐνα ἄλλο χαρακτηριστικὸν τοῦ εἶναι τὰ σύννεφα. Σύννεφα ὠραῖα, σύννεφα πολλὰ, πάρα πολλὰ, σύννεφα πολύχρωμα, καὶ μὲ τὰ περὶ ἀπίθανα σχήματα.

Εἰς τὸ Νησί μας, λοιπόν, οἱ σπουδασταὶ θὰ εἶχαν ὅλην τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσουν καὶ ν' ἀσκηθοῦν μὲς εἰς ἓνα κόσμον θεμάτων ποικιλίας καὶ ὁμορφίας καὶ χρώματος, κατὰ πολὺ πλουσιώτερον ἀπ' ἐκεῖνον ποὺ βρίσκουν σήμερον ἄλλοι. Πολὺν θὰ εἶχαν νὰ ὠφεληθοῦν.

Ἀλλὰ καὶ τὸ Νησί μας πολλὰ θὰ εἶχε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν ἰδρυαὶν καὶ λειτουργίαν ἐνὸς τέτοιου Καλλιτεχνικοῦ Περιπτερου. Σιγὰ—σιγὰ θὰ γινόταν τῶν ζωγράφων τῆς Ἑλλάδος ὅλης ὁ ἀγαπημένος τόπος. Οἱ σπουδασταί, οἱ καθηγηταί, οἱ ζωγράφοι, ὅλοι θὰ ἐγίνοντο κήρυκες τῆς γραφικότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ νησιοῦ μας. Οἱ πίνακές τους, αὐριοι, στὲς διάφορες, ἐδῶ, ἐκθέσεις, θὰ ἦσαν ἀκόμη εὐγλωττότεροι κήρυκες. Καὶ ἔτσι σιγὰ—σιγὰ θὰ ἐδημιουργεῖτο καὶ θ' ἀνεπτύσσεται κίνησις τουριστικῆς μεγάλῃ. Θὰ γινόταν, ἔτσι, αἰτία τουρισμοῦ, ποὺ θὰ εἶχε πολλὰ ἐνεργητικὰ ἐπακόλουθα διὰ τὸ Νησί μας. Ποῖα καὶ πόσα μποροῦν νὰ εἶναι αὐτά, περιττὸν εἶναι ν' ἀναπτυχθοῦν διότι εἶναι προφανή.

Ἄς ἐνεργήσουν, λοιπόν, οἱ Βουλευταὶ μας, οἱ πολιτευόμενοί μας, τὰ Σωματεῖα μας, ὅλοι οἱ ἀρμόδιοι, ἄς ἐργασθοῦν διὰ τὴν ἰδρυαὶν του.

Μαρίκα Τζ. Παναγιωτοπούλου

ΑΓΑΠΗΣΩΜΕΝ ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ

ΤΟΥ Κ. Ι. Π. ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ

Ἀγαπητὲ κ. Καψάνη

Θὰ περιπτεῖαν ἴσως τὰ συγχαρητήριά μου γιὰ τὴν ἐπανεκδοσὶν τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος».

Μὰ μαζὺ μὲ αὐτὰ ἐπιθυμῶ νὰ σοῦ ἐκφράσω καὶ τὴν πίστη μου γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τῆς παρουσίας, δευτέρας ἐκδόσεως, μιὰ πού τόσο καλὴ ἀνάμνηση ἔχομεν ἀπὸ τὴν πρώτην του ἐκδοσιν.

Δὲν ἀμφιβάλλω πὼς μέσα στοὺς σκοποὺς τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος» εἶνε καὶ σκοποὶ πραγματικῶς ὠφελιμιστικοὶ γιὰ τὸν τόπον μας.

Πέρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ ἀρθρογραφίαν τοῦ ἀξιολύμου κ. Στάη, προέδρου τοῦ σωματείου κοινωφελῶν ἔργων Κυθήρων, ὡς καὶ ἄλλων Συμπatriωτῶν, σχετικὰ μὲ τὰ καροπόφρα δένδρα καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν τοῦ νησιοῦ μας, ἐπιθυμῶ νὰ ῥίψω καὶ ἐγὼ μίαν ἰδέαν.

Σὲ ἓνα του γράμμα ἀπὸ τὸ Chicago-ill ὁ ἀγαπητὸς μου ἀδελφὸς Γεώργιος μοῦ ἔγραφε. Περιπατώντας σὲ ἓνα πάρκο τῆς πόλεως ἐκινήθη ἡ προσοχή μου ἀπὸ μίαν ἐπιγραφὴν εἰς τὸν κορμὸν ἐνὸς δένδρου.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔγραφεν.

«Τὸ δένδρον τοῦτο ἐφυτεύθη εἰς μνήμην τοῦ Ἑρρίκου—Τζάκσον μεγάλου λότρου τῆς φύσεως. Ἄς ἀφίσωμεν τὸν κόσμον ὠραιότερον ἀπὸ ὅτι τὸν εὔρομεν» καὶ προσέθεται.

«Πόσον θαυμασία ἰδέα ὅπως εἰς μνήμην κάθε ἀπερχομένου ἐξ ἡμῶν προσφιλούς προσώπου ἀποκτούσαμε τὴν συνήθειαν νὰ φυτεύωμεν ἓνα δένδρον»;

Καὶ προσθέτω ἐγώ.—Ὅχι μόνον θανάσιον θὰ ἦτο ἀλλὰ καὶ ὠφελιμώτατον, νὰ φυτεύονται δένδρα ὅχι μόνον εἰς μνήμην ἀπερχομένων προσφιλῶν μας ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνάμνησιν κάθε καλοῦ ἢ κακοῦ, εὐτυχχοῦ ἢ δυστυχχοῦ μεγάλου ἢ μικροῦ συμβάντος;

Γιατὶ π.χ. κάθε ἓνας ἀπὸ μᾶς ὅταν πηγαίνουμε στὸ νησί μας νὰ μὴν φυτεύουμε ἓνα τοῦλάχιστον δένδρον εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ταξιδίου μας; Γιατὶ σὰν πέρνουμε τὸ ἀπολυτήριο τοῦ σχολείου ἢ τοῦ στρατοῦ, ἢ τὸ ἐπαγγελματικὸ ἢ ἐπιστημονικὸ δίπλωμά μας νὰ μὴν φυτεύουμε εἰς ἀνάμνησιν ἓνα δένδρον;

Ξεκινώντας ἀπ' τὸ χωριό μας γιὰ τὰ ξένα πόσο θὰ μᾶς τραβᾷ πίσω ἡ ἐλπίς ποὺ φυτέψαμε φεύγοντας; Καὶ τί χαρὰ θάχουμε ὅταν μᾶς δείχνουν τὸ δένδρον ποὺ φυτέψαμε οἱ γονεῖς μας ὅταν γεννηθῇκαμε ἢ ὅταν βαφτιστήκαμε; Μὰ καὶ γιὰ τοὺς ἀρραβῶνας μας ἢ τὸν γάμο μας, τὴν ἐπιστροφή μας ἀπ' τὰ ξένα, τὴν ἀνάρρωσιν μας ἀπὸ μίαν ἀρρώστια, ὥστε ἀπὸ μίαν ἐκδρομὴ, πρέπει νὰ ἀποκτήσουμε τὴν συνήθειαν νὰ φυτεύουμε ἀπὸ ἓνα δένδρον. Καὶ τότε ἡ ἀχλαδιὰ ποὺ γράφει ὁ κ. Στάης δὲ θὰ εἶναι μίαν, οἱ ἔγνοιες γιὰ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ νησιοῦ μας θὰ σβύθουνται σιγὰ σιγὰ. Ἡ βροχὴ δὲν θὰ πέρνῃ τὸ χῶμα στὴν θάλασσα. Τὸ πρᾶσι.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

21^Η ΜΑΪΟΥ 1864

ΤΟΥ Κ. ΕΠΑΜ. ΔΕΛΑΚΟΒΙΑ

Τὰ μάσκουλα βροντοῦν συνεχῶς στὸ Κάστρο τῆς Χώρας, στὸν Ποταμὸ, κι' ὅλο τὸ νησὶ ἐπὶ ποδὸς μὲ μιὰ θεόρατη ζητωκραυγὴ Ζήτω ἡ Ἐνωσις!! Ζήτω ἡ Ἐνωσις!!! Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ φιλοῦνται ἀδελφωμένα.

Δάκρυα χαρᾶς κυλοῦν ἀπ' τὰ μάτια τῶν Κυθηρίων βλέποντας ὅτι ἔφθασε ἡ ἁγιασμένη ἡμέρα τοῦ ν' ἀγκαλιάσουνε μὲ τ' ἄλλα ἀδέλφια τοὺς τοῦ Ἰονίου τὴ μάννα τοὺς Ἑλλάδα. Ἡ κυανόλευκος ἀντικαθιστᾷ τὴν ἀγγλικὴ σημαία κι' οἱ πρωτοῦργοι τοῦ ἐνωτικοῦ ἀγῶνος Ριζοσπάσται Μπαρμπάρητος, Μόρμωρης, Ἀρώνης Παναγιωτόπουλος, Πανάρετος καὶ λοιποὶ συνεργάται ἀρπάζονται στοὺς ὤμους ἀπ' τὰ φρενιτιώδη πλήθη, καὶ περιφέρονται ἑξαλλοὶ ἀπὸ χαρὰ στὶς πλατεῖες καὶ στοὺς δρόμους.

Οἱ καμπάνες τῶν Ἐκκλησιῶν κτυποῦν συνεχῶς τὸ χαρμώσουν ἀγγελμα.

21^η Μαΐου 1864. Οἱ ἀγῶνες τῶν Ἑπτανησίων ἐστέφθησαν μὲ δάφνες, ὁ διακαὴς πόθος τῶν ἐπραγματοποιήθη.

22^α Μαΐου 1911. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ στρατηγοῦ Πάνου Κορωναίου ἐν Ποταμῷ, ἐνώπιον τοῦ Πρωθυπουργοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, Ρέπουλη, Μαρκαντωνάκη, Μιχαὴλ Μεγαλοοικονόμου, Δημάρχου τότε Ποταμοῦ (εἰς τὸ ἀρχοντικὸ σπιτὶ τοῦ ὁποῖου ἐφιλοξενήθησαν) καὶ λοιπῶν ἐπισήμων, ἑκφωνῶν τὸν πανηγυρικὸν ὁ Βουλευτὴς Νικόλαος Δελακοβίας μεταξὺ ἄλλων λέγει.

«Δὲν ὑπάρχει ὡραιότερον κόσμημα διὰ τὰς πόλεις ἀπὸ τοὺς Ἀνδριάντας οἵτινες ἐγείρονται πρὸς ἄνδρας οἵτινες προάγουν τὴν Πατρίδα τῶν διὰ τῆς φιλοπατρίας τῶν, διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῶν, διὰ τὰς ἐθνικὰς πράξεις τῶν, διὰ τὰς ἐξόχους ἀρετὰς τῶν, ἢ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ὑπε-

ροχῆς ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστήμαις.

Τὰ μαρμάρια ταῦτα ὁμοιώματα ἐπενοήθησαν διὰ νὰ ἐνθυμίζουν κάτι εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Ἰστανταὶ ἐκεῖ σιωπηλὰ καὶ ἀκίνητα ὡς μία ἄφωνος καὶ αἰωνία ὑπόμνησις τοῦ καθήκοντος εἰς τοὺς λαούς.

Ἐκαστον ὁμοίωμα συμβολίζει καὶ ἐν τεμάρχιον τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας.

Διδάσκει ἡ ἀρρενωπὴ αὕτη προτομὴ τὸ πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν Πατρίδα καθήκον.

Εἴθε ἡ προτομὴ αὕτη νὰ ἐμπνέη πάντοτε τὴ **Κυθηραϊκὴ νεολαία** τὸ ἀγνὸν ἐθνικὸν φρόνημα καὶ τὴν ἀγάπην τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸς τὴν Πατρίδα.

Περιφρουρήσατε τὸν ἄφωνον τοῦτον λίθον ὡς κειμήλιον θρησκευτικῆς εὐλαβείας, τιμῆσατε αὐτὸ ὡς Παλλάδιον τῆς ἀρετῆς, καὶ παραδειγματισθῶμεν πάντες ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν ταύτην ἱερουργίαν, ὁποῖον τιμὴν τυγχάνουσι οἱ τὴν Πατρίδα ὑπηρετοῦντες».

Ἀνέφερα τὴν ἀνωτέρω, περικοπὴν διὰ νὰ καταλήξω καὶ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν σεβαστῶν Κοινοτικῶν συμβουλίων Χώρας καὶ Ποταμοῦ, τὸ καθήκον ὃ ἔχομεν οἱ Κυθηριοὶ, πρὸς ἐξόχους ἄνδρας Κυθηρίους ἀλλὰ **καὶ ἰδιαιτέρως** πρὸς τοὺς Ριζοσπάστας ἐκείνους ἄνδρας οἵτινες εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἑνωσιν κατόπιν σκληρῶν ἀγῶνων, θυσιῶν ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν, καταδιώξεων, ἐξοριῶν, (ὁ χώρος δυστυχῶς δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐξιστορήσωμεν μὲ λεπτομέρειες ἐνὸς ἐκάστου τὴν πατριωτικὴν δρᾶσιν) ἰδιαιτέρως δὲ μετὰ **τοῦ ἡγέτου** Ριζοσπάστου τῆς Ζακύνθου (Κων) νου Λομβάρδου ὅστις ἐξετίμα τούτους καὶ συνειργάζετο μετ' αὐτῶν στενότητα ἀποκαλεῖ δὲ **τούτους ἀδελφούς** ὡς ἀναφέρει ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ του πρὸς αὐτοὺς **ἦν κατέχω**, Ἀναστάσιον Μπαρμπάρηγον Κοσμᾶν Πανάρετον, Γεώργιον Ἀρώνην Παναγιωτόπουλον, Γεώργιον Μόρμωρη.

Καὶ τὸ καθήκον τοῦτο τὸ ἐξετέλεσαν τὸσον ἡ **Κεφαλληνία**, ἡ **Κέρκυρα**, ὅσον καὶ ἡ **Ζάκυνθος** ἥτις καὶ Λέσχην Λομβάρδου ἔχει ἰδρύσει.

Σήμερον φυσικὰ λόγῳ οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, καὶ πλέον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν ἂν δὲν μπορούμεν νὰ ἀναγείρωμεν τὰς προτομάς τῶν εἰς περιβλέπτους θέσεις, δυνάμεθα ὅμως εὐχερῶς **διὰ τῆς καλῆς θελήσεως** νὰ ἐντοιχίσωμεν ἐπιγραφὰς (πλάκας) καὶ νὰ ὀνομάσωμεν τὰς κεντρικωτέρας ὁδοὺς τὸσον τῆς Χώρας ὅσον καὶ τοῦ Ποταμοῦ διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν, ὡς ἐλάχιστον δείγμα εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς ἐξό-

χους ὑπηρεσίας τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα μας.

Καὶ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἐσχάτως διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἐτίμησε ἐξεχούσας προσωπικότητας καὶ ὠνόμασε ὁδὸν Ἐλευθ. Βενιζέλου, Σμάτσο, Τσώρτσιλ, Ρούσβελτ, Τσιγάντε καὶ λοιπῶν.

Εἴθε λοιπὸν ἡ πρότασις μου νὰ γίνῃ **δεκτὴ**.

ΕΠΑΜΕΙΝ. ΔΕΛΑΚΟΒΙΑΣ

ΚΑΤΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΚΟΠΟΥΣ ΜΑΣ

Ἡ προσκοπικὴ στολὴ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα κουστοῦμι ποῦ ντύνεται ἓνα παιδί. Εἶναι κάτι περισσότερο καὶ πειὸ πολὺ πρακτικὸ καὶ ὠφέλιμο. Εἶναι ἓνα σύνολο ἀπὸ εἶδη ποῦ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὲ κάθε περίπτωσι ἀνάγκης καὶ νὰ βοηθήσουν τὸν νέον, ποῦ φορεῖ τὴν στολὴν αὐτήν, νὰ βγῇ ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἀδιέξοδο. Γιατὶ ὁ νέος ποῦ πιστεύει στὸν Προσκοπισμὸ πρέπει νὰ εἶναι παρασκευασμένος πάντοτε νὰ ἐξουδετερώσῃ μόνος του κάθε ἐμπόδιο ποῦ μπορεῖ νὰ τοῦ θρῆνῃ στη ζωὴ χωρὶς νὰ περιμένη μοιρολατρικά τὴ σωτηρία τοῦ ἢ τὴν βοήθειαν ἀπὸ ἄλλον. Πιστεύει ὁ πρόσκοπος εἰς τὸ ρητὸν ποῦ ἀποτελεῖ τὴν βάση τοῦ Προσκοπισμοῦ «Ἔσο ἔτοιμος» καὶ φροντίζει νὰ συμμορφώνεται πρὸς τοῦτο γιατί ἔτσι μπορεῖ νὰ φαίνεται χρήσιμος σὲ κάθε περίστασι.

Πρέπει ὁμῶς πρῶτα-πρῶτα τὸ παιδί ποῦ εἶναι πρόσκοπος νὰ γνωρίζῃ ποῖο σκοπὸ ἔχει τὸ κάθε τι ποῦ φέρνει μαζὺ του ὅταν εἶναι ντυμένο τὴ Προσκοπικὴ στολὴ.

Καὶ ὁ κοντὸς τοῦ Προσκόπου εἶναι ἓνα σπουδαῖο ὄργανο. Ἡ χρησιμοποίησις του εἶναι μεγάλη. Τὴν γνωρίζουν ὅμως τὰ Προσκοπία τῆς νήσου μας; Νὰ αὐτὸ εἶναι τὸ σημερινὸ μας ἐρώτημα, σὰν εὐκολὸς διαγωνισμός. Ἐρωτῶμεν καὶ περιμένοντες ἀπαντήσεις ἀπὸ τοὺς Προσκόπους Κυθηρῶν :

Εἰς τί μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὁ κοντὸς. Πόσες καὶ ποῖες εἶναι αἱ περιπτώσεις χρησιμοποίησός του;

Τὶς ἀπαντήσεις δὰ τίς δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ προσεχές. Θὰ δοῦμε, ποῖος δὰ μᾶς δώσῃ πληρεστέραν ἀπάντησιν.

νο θὰ σκεπᾶσθαι καὶ θὰ ὁμορφύνῃ περισσότερο τὸν ὁμορφὸ τόπο μας. Τὰ πρόβατα καὶ λοιπὰ ζῶα θὰ πληθύνουν. Τὸ μαλλί, τὸ γάλα, τὸ τυρί, τὸ μέλι, τὸ κρέας θὰ περισσέψουν καὶ ἡ ζωὴ στὸ χωριὸ μας δὲν θὰνέ τόσο σκληρὴ ὅσο εἶναι σήμερα. Ἐμπρὸς λοιπὸν συμπατριῶτες. Ὅλοι τὸ δένδρο μας.

Δένδρο γιὰ τὴν χαρὰ, δένδρο καὶ γιὰ τὴ λύπη.

Δένδρο γιὰ τὴν ἐορτὴ μας, δένδρο καὶ στὴν ἐορτὴ κείνων ποῦ μᾶς λείπουν στὰ ξένα.

Δένδρο καὶ γιὰ κείνους, φρεῦ, ποῦ δὲν θὰ ξαναγυρίσουν.

Καὶ ὅλοι μαζὺ, ἀπὸ μία Ἀμυγδαλιὰ γιὰ τὴν ἐπανεκδοσὶ τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος».

Ι. Π. Κορωνάτος ἢ Ἀράνης

ΚΥΘΗΡΑΪΚΟΝ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

(ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ)

Ὑπό κ. Θ. Ι. Ἀρχοντούλη

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος», τῆς 1 Μαΐου 1948 (σελ. 27-28), ἐδημοσιεύσαμεν μίαν σειράν, ἐκ 222 ἐν ὄλῳ, Κυθηραϊκῶν λέξεων, μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅπως προβῶμεν καὶ εἰς νεωτέραν τοιαύτην, ἣν παραθέτομεν ἀμέσως κατωτέρω,

Α

ἀηδονολαλοῦσα λάλος ὡς ἡ ἀηδὼν. μεταφ. ἡδύφωνος γυνή.
ἀκουζάρω καταγγέλλω, μηνύω λατίν. λ. accuso ἀγγλ. λ. accuse.
ἀμπαλοτάρω ἐτοιμάζω, συσκευάζω, πράγματα πρὸς μεταφοράν.
ἀμποδα πατήματα ποδῶν, ἴχνη.
ἀμολυτάρω ἀφίημι πρᾶγμα τι ἐλεύθερον.
ἀνάβαθος ἀβαθής.
ἀνήμπορος κακοδιάθετος.
ἀντριπηδάω πηδῶ ὡς ἄνδρας, ὕψηλά.
ἀπανεμίδα ὑπίνεμον μέρος.
ἀπόγιο λεπτὸ διαπεραστικὸ κοῦτο.
ἀπολυτάρω πετῶ πρᾶγμα τι.
ἀπόσκιο σκιά.
ἀράθυμος δεύθυμος.
ἀρακαντζία τόπος παραγωγῆς ὄκαϊς (τσιπούρας).
ἀρεστάρω συλλαμβάνω, προσωποκρατῶ λατίν. λ. arrestare ἀγγλ. λ. arrest.
ἀρμεγὸς δοχεῖον ἀμέξεως γάλακτος.
ἀσπραφτιάσκανε ἔκαμαν ἄσπρα αὐτιά. Μεταφ. διὰ τὰς ἐτοιμὰς πρὸς φωτοκίαν ὀρνίθας.
ἀχινόποδας εἶδος θάμνου μὲ μυτερὰ ἀγκάθια καὶ κίτρινα ἀνθία.

Β

βασταγὸς πᾶν τὸ ὑποβαδίζον, μεταφ. ὁ ὄνος (θηλ. βασταγίνα).
βεραμέντε ἔκφρασις βεβαιωτικῆ ἀληθείας, γεγονότος, ἰταλ. λ. veramente.
βερεμιάριχο ἀρρωστημένο (ἐξ οὗ «βερέμης».)
βουτσᾶς βαρελοποιός.
βρουλίδρα δοχεῖον ἐκ βούρλων πρὸς τοποθέτησιν μιζήθρας.

Γ

γλακῶ τρέχω ταχέως.
γλήνα χοιρινὸν κρέας διατηρούμενον ἐντὸς δοχείου (ἐξ οὗ καὶ τὸ «σίγκλινο».)
γλυκοκόκι εἶδος μπιζέλια (διὰ φάβαν).
γναφέας βυρσοδέψης.
γυναικειδί γυναικωνίτης Ἐκκλησίας.

Δ

δεκαπεντίζω πηγαίνω εἰς Μονὴν νὰ διέλθω ἐν προσευχῇ κατὰ τὸ Α' 15θήμερον Ἀυγούστου, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Παναγίας.

διάλισμα κτένισμα.
διάοκα ἐπιφ. ἐκδηλωτικὸν ἀπορίας (ὦ! διάοκα...)
δῶμα ταράτσα οἰκίας.

Ε

ἐξμία ζημία.
ἐλές ἐλῆές.

Θ

θεμιονέα σωρὸς δεμάτων στάχυν.

Κ

καβελικοῦρι ἡ καβάλλα.
κακάρα ἀγκινάρα.
κακορίκος κακότηχος.
καμπώνω νυστάζω.
κατσούλα γάτα.
καῦμέχολος καῦμένος, συμπαθής.
καφαλιάζω καίω χαμόδεονδρα.
κλαούρης κλανθηρίζων συνεχῶς.
κλινερὸς κλινήρης κυρ. ἐκ χρονίας νόσου.
κοκορόβυθος εἶδος θάμνου (ὁμοίου μὲ σχίνο).
κουμάρι κανάτι.
κριθόχοντρος πληγοῦρι ἀπὸ κριθίν.
κωλοφεγγούσα πυγολαμπίς.

Λ

λαγάκια (κάμνω) ἐπὶ ζώων. Ὅταν κάθηνται ἐπ' αὐτῶν ἐναλλάξ διάφορα πρόσωπα.
λαζάνια χυλοπῆτες (ζυμαρικά).
λαμπαρώνω ἵσταμαι καμαρώνων τινα.
λάπαθα εἶδος χόρτων ὡς τὰ σέσκουλα.
λαφάζω λαχανιάζω, ἀσθμαίνω.
λειζουρεύω ὀρέγομαι, λιγουρεύω.
λιγόνμερος ὀλιγοήμερος, μεταφ. ἐπὶ προῶως θνησκόντων.
λιθόσυκα (ἢ λισόσυκα) εἶδος σύκων παραγομένων δις τοῦ ἔτους.
λιοπρίνι εἶδος θάμνου (ὁμοίου μὲ ἐλῆα καὶ πρίνο).
λουβία κονικία ὀσπρίων.

Μ

μαντούλα μάγισσα, χαρτορρίχτρα (ἐκ τοῦ μαντεία).
μαρέντα ἀπογευματινὸν πρόγευμα.
μαστραπᾶς μέγα κύπελλον ὕδατος.
μαυροκουροῦνα ἐκ τοῦ πτηνοῦ κουροῦνα, μεταφ. δυστυχημένη.
μέσπυλα μούξιμουλα (φροῦτο).
μεταδένω ἀλλάζω δέσιμον ζώων πρὸς βοσκήν.
μουλώνω κατεβάζω τὰ μοῦτρα μου ἀπὸ θυμόν, πείσμα.
μπάρε μου ἐκδηλωτικὸν ἐλαφρὺς δυσφορίας.

μπομπόλοι σαλιγκάρια.
μπορετὸ δυνατόν.
μπουμπουρόμυαλος ἔχων μυαλὸ κηφῆνος—μελίσσης, μεταφ. ἀστόχαστος, ἀσυλλύγιστος.
μπουρικτικὸ κολλητικὸ, κυρ. ἐπὶ νόσων.

Ν

νεραντζούλα εἶδος μπιζελίων,
νοδάρως συμβολαιογράφος λατίν. λ. notarius.

Ξ

ξамπελίζω ξεριζώνω ἀμπέλους κτήματος.
ξανοίγω κυτῶ με προσοχήν.
ξαπόστα ἐπιτηδες, ἐξεπιτηδες.
ξεκληρίζω μένω ἐν τῇ ζωῇ μόνος χωρὶς κληρονόμους, συγγενεῖς.
ξελακώνω ἀνοίγω λάκκους πέριξ δένδρων (τρόπος καλλιέργειας).
ξεπεταροῦνι προῶως ἀναπτυχθέν.
ξεπροβοδίζω κατευοδώνω ἀναχωροῦν πρόσωπον.
ξεχωνεύω σκάπτω βαθειὰ τὸ ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν.
ξίπασμα καὶ ξίπος φάντασμα.
ξυνόχοντρος τραχανᾶς (ἀπὸ σῖτον καὶ γάλα).

Ο

ὄφαργα σύνθετος λέξις ὀψές καὶ ἀργά δηλ. χθές ἀργά (ἐπίσης τὸ ψαργά τ' ὀψές ἀργά).

Π

παπούδιασμα μισοβρασμένον φαγητὸν (κυρ. ὀσπρίων).
παρακλητόροι μεσάζοντες, μεσολαβοῦντες παρακλητικῶς ἀρχ. λ. παρακλητορες.
παράσημος παρασημειωμένος, μὴ ἀρτιμελὴς ἄνθρωπος (σακάτης).
πilotή ὕψος κατασκευῆς κλινοστρώματος.
πόρος εἴσοδος εἰς κτήμα.
προβοδίζω προῦπαντῶ τινα, ἐρχόμενον.
προσήλιο ἐκτεθειμένον πρὸς τὸν ἥλιον, ἐξ οὗ, κτήμα προσηλιακόν—μεσημβρινόν.
ρίζαυτι ῥίζα αὐτιοῦ.
ρύχια εἶδος θάμνου μὲ μὲν ἄνθος.
ρόδαρά ἀνθοδέσμη.
ρύεγογυρίστρα ἡ γυρίζουσα τοὺς δρόμους, ῥοῦγες διὰ κουτσομπολιό.
ῥουμᾶνα εἶδος ἀχλαδιῶν ἐξαιρετ. ποιότητος.

Σ

σαλαγῶ ἢ σαλαχῶ παροτρύνω τινα νὰ

τρέχη (ἰδία ἐπὶ ζώων).
σαρωμάτα σάρωθρον, σκοῦπα.
σεντοῦκι μπαούλο.
σκουίζω σκουίζω, κλαίω γοερῶς (ἐπίσης ἐπὶ ζώων).
σμιγάδι σῖτος καὶ κριθή, ἀναμίξ. (ἔξ οὗ ἄρτος «σμιγαδερός».)
σόπατο ἰσόπατον, ἰσόπεδον.
σοῦφριο σάπιο πρᾶγμα.
σπορίζω διασκορπῶ, διαρρηγνύω.
σταλίζω προφυλάσσομαι ἀπὸ βροχῆν.

Τ

ταή ἢ ταγή τροφή ζώων.
ταχεία ταχτέρου πολὺ προῶτ αὔριον.
τήγαρις μήπως (ταυτόσημον, μήγαρις)
τίοτα τίποτα.
τουπάκι ἢ τροβόλι δοχεῖον πρὸς τοποθέτησιν νωποῦ τυροῦ.
τροῦλοι λοφίσκοι χωμάτων ἐξ ἐκσκαφῆς ἀμπέλων.
τσαμπλακῶ τρέχω εἰς τὰ νερά, τσαλαβουτῶ.
τσάρα εἶδος θάμνων μὲ μὀβ ἄνθη.

Φ

φραγκοβλάσταρα χόρτα βλαστάρια.
φροκαλιά σάρωθρον, σκοῦπα.

Χ

χάμαρη σφυρί, κυρ. δημοπρασίας ἐκ τῆς ἀγγλ. λ. hammer ἐξ οὗ κατάρα (μεταφ.) «νὰ σὲ φάη ἡ χάμαρη».
χολιάζω θυμῶνω.
χοντροκούκια μικρὰ κουνικιά διὰ φάβαν.

Διόρθωσις

Εἰς τὸ προηγούμενον λεξιλόγιόν μας, ἐκ γραφικῆς παραδρομῆς, 3 λέξεις ἐσφαλμένως ἀπεδόθησαν, ἐφ' ᾧ καὶ τὰς διορθοῦμεν ὡς ἀκολουθῶς:

ἔψιμος ὄψιμος.
μπουζιάζω δένω τὰ ζῶα μὲ τὰ δύο ἀριστερά ἢ δεξιὰ πόδια των, διὰ νὰ μὴν ἀναρριχῶνται καὶ ἐν γένει μὴ τρέχουν ταχέως.
ταχτέρου αὔριον.

Ἡ λέξις «γλυκὺ» ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ἐγράφη «γλυκό».

Ὁμοιότης Κυθηραϊκῶν πρὸς Κρητικὰς λέξεις.

Πλεῖστοι Κυθηραϊκαὶ λέξεις ὁμοιάζουν μὲ Κρητικὰς τοιαύτας, φαινόμενον εὐεξηγητόν λόγῳ τῆς ἀλληλομετοικεσίας τῶν κατοίκων τῶν δύο νήσων.

Οὕτω αἱ λέξεις: ἀστοιβίδα, βγιά (βδία), γομάρι, γρικῶ, ζουρίδα, λαλά, λαντουρῶ, λιμνιώνας, λωπῶς, μαργώνω, ματσιπέτι, μεταδένω, μουζοῦρι, ξεροτρόχαλο, ξομένω, ὀλημερνίς (ὀλημερίς), ὀφές, σόπατο, σφάκα, ταή—ταγή, ταχιά, ταχυτέρου (ταχτέρου), κ.λ.π., ἀπαντῶνται καὶ ἐν Κρήτῃ.

(Σχετικῶς ὅρα πολῦτιμον Συλλογὴν «Λαογραφικὰ Κρήτης» Μ. Λιοδάκι, ἐκδ. 1936, Τόμ. Α., σελ. 335 καὶ ἐπόμε.).

Θεόδωρος Ι. Ἀρχοντούλης
 Δικηγόρος

ΚΥΘΗΡΙΟΙ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΤΟΥ 1821

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΠΡΙΝΕΑΣ ἢ ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ

ΥΠΟ Χ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΗ

Οἱ Κυθηριοὶ κατὰ τὸν Ἐθνικὸν Ἀπελευθερωτικὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ νῆσος των ἐτέλει ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν Προστασίαν καὶ ἐντεῦθεν διέτρεχον κινδύνους αὐστηρῶν διώξεων καὶ τιμωριῶν, ἐν τούτοις ἐνεργῶς συμμετέσχον μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ. Πλεῖστοι Κυθηριοὶ ἐπολέμησαν καὶ ἐναυμάχησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀνεδείχθησαν ἥρωες, ἄξιοι τῆς Ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ καπετὰν Κωνσταντῆς Πρινέας ἢ Τσιριγώτης. Ἦτο ἔμπειρος ναυτικὸς καὶ δι' αὐτὸ ὅτε ὁ δυνάστης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περίφημος Ἀλῆ Πασσᾶς, ὁ Τεπελενλής, εὐρισκόμενος εἰς μεγίστην ἀκμὴν καὶ πολέμιος τῶν Τούρκων ἠθέλησε νὰ ἀναμορφώσῃ τὸ Κράτος των καὶ δημιουργήσῃ στρατὸν καὶ στόλον κατὰ τὸ Εὐρωπαϊκὸν ὑπόδειγμα ἐχρησιμοποίησε διὰ τὸ νεότευκτον πολεμικὸν ναυτικὸν του ἀρκετοὺς Εὐρωπαίους καὶ Ἕλληνας, ἐν οἷς καὶ τὸν καπετὰν Κωνσταντῆν Πρινέαν.

Πράγματι κατήρτισε στολίσκον ἀπὸ 3 φρεγάδες καὶ ἀρκετὰς μεγάλας λέμβους, τὰς ὁποίας ἐξώπλισε, ὡς εἰς δὲ ἐκ τῶν καπεταναίων ἐτοποθετήθη καὶ ὁ ἐν λόγῳ καπετὰν Κωνσταντῆς. Ὅτε δὲ ὁ Ἀλῆς ἀπέστειλεν εἰς Πάτρας τὸν Τσιριγώτην νὰ στρατολογήσῃ ἄνδρας, διὰ νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τῶν Σουλτανικῶν ἐπιθέσεων, ἐνῷ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εὐρίσκετο εἰς κρίσιμον στιγμὴν, ἐνόμισεν ὁ ἀληθινὸς οὗτος Πατριώτης ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπομακρυνθῇ τοῦ Ἀλῆ καὶ νὰ προσφέρῃ τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας του εἰς τὸ μαχόμενον Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Πράγματι ὁ Τσιριγώτης σκοπῶς ἐβύθισε τὸ πλοῖον του παρὰ τὸν Ἀη-Σῶστην καὶ προσφασισθεὶς ἀδυναμίαν δὲν ἐπέστρεψεν εἰς Πρέβεζαν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ μετὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν καταστροφὴν τοῦ Ἀλῆ τὸ ἀνέσυρε, μεταβάς ἀκολούθως εἰς Σπλάντζαν τῆς Ἀλβανίας, ἐνθα ἐχρημάτισεν ὁδηγὸς τοῦ ἐκεῖ Ἀγῶνος. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου διωρίσθη Πολιτάρχης, διετέλεσε δὲ τοιοῦτος μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1825, ὁπότε λόγῳ ἀσθενείας του ἀπεχώρησε, μεταβάς εἰς Κάλαμον πρὸς νοσηλείαν. Ἦτο δεινὸς πυροβολητὴς καὶ γενναῖος. Ἴδου πῶς τὸ περιγράφει ὁ Aug. Fabre εἰς τὴν «Ἱστορίαν Πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου» (Μετάφρασις Ζορμπᾶ, 1857 σελ. 79): «Τὸ πῦρ—γράφει—τῆς σκε-

πασμένης κανονοστοιχίας Κουτζονίκα (Σημ. οὕτως ὠνομάζετο πρὸς τιμὴν τοῦ Σουλιάτου Ἀγωνιστοῦ Κουτζονίκα) ὅπου ὑπῆρχεν πυροβόλον τῆς μεγαλυτέρας ὀλκῆς, ὡς καὶ δύο ἄλλα πεδινὰ τηλεβόλα καὶ ἐν ὀλμοβόλον, ἥτο καταστρεπτικώτατον πρὸς τοὺς πολιορκητάς. Ὁ Ῥεσσίτης ἐπεχείρησε τὰ πάντα ὅπως τὸ κατασιγᾶσθαι, συναθροίσας ἐπὶ τῶν κανονοστοιχιῶν του τοὺς δεξιωτέρους πυροβολητάς· ἀλλ' αἱ σφαῖραι των, ἂν καὶ εὐστοχώτερον παρ' ἄλλοτε διητυνόντο, δὲν ἔκαμαν τίποτε. Οἱ βάρβαροι ἐρριψαν τότε πληθὺς βομβῶν καὶ γρενατῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπέβησαν ἐπίσης ἀπρακτοί. Αἱ προσπάθειαι αὗται ἐπανελήφθησαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ δὲν ἔφεραν ἢ ἐλαφρὰν φθορὰν τοῦ προπετάσματος τῆς κανονοστοιχίας. Ὁ διευθύνων αὐτὴν Κων. Τσιριγώτης δὲν ἤρκετο νὰ κανονοβολῇ τὸ ὕψωμα τῆς ἐνώσεως (Σημ. ὅπερ κατεῖχον οἱ Τούρκοι), ἀλλ' ἐξηκόντιζε τὰς βόμβας του καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, ἀναγκάσας τὸν Ῥεσσίτην νὰ μεταθέσῃ πολλὰς σκηνάς του ὑπὸ τὸν Ἀράκυνθον».

Ἡ δὲ ἐκδιδόμενη ἐν Μεσολογγίῳ, κατὰ τὸν χρόνον τῆς Πολιορκίας, ὑπὸ τοῦ Ἑλβετοῦ Φιλέλληνοσ Μάγερ ἐφημερίς «Ἑλληνικὰ Χρονικά» (ἥς ἡ ἀνατύπωσις ἐγένετο τῷ 1840 ὑπὸ τοῦ Κ. Λεβίδου) γράφει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 71 τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1825 φύλλον αὐτῆς τὰ ἑξῆς: «Τὸ ἑσπέρας (τῆς 3) 9) 1825) ἐξηκολουνθήσαμεν τὸ πῦρ μας ἀπὸ τὸ κανονοστάσιον Κουτζοναίικα διοικούμενον παρὰ τοῦ Καπ. Κ. Τζεριγώτη, πυροβολιστοῦ ἐμπειροτάτου, ὅστις, διὰ νὰ ὀμιλήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἐπιφέρει διὰ τοῦ πυροβολισμοῦ μεγάλην βλάβην εἰς τοὺς ἐχθρούς· ὁ δὲ ἐχθρὸς εἰς ἀπόκρισιν μετεκόνισεν πάλιν καὶ ἄλλας σκηνάς του πρὸς τὰς ὑπωρείας». Ἐπίσης περαιτέρω γράφει «Τὴν 4ην τοῦ αὐτοῦ. Μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἐξηκολοῦνθησεν ὁ ἐκ τοῦ κανονοστασίου Κουτζοναίικα πυροβολισμὸς μας μὲ πολλὰ ἐπιδεξίαν διενθύνσιν, ὁ ἐχθρὸς κυριεύεται ἀπὸ οἰκτρὰν σιωπῆν».

Ὁ βαθμὸς δὲν ἔφερεν ὁ Τσιριγώτης, κατὰ τὴν Πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, ἦτο ὁ τοῦ «ὑποσωματάρχου», ἐξισουμένου πρὸς τοῦ ἀντιστρατήγου, ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸν Κατάλογον τῆς Φρουρᾶς Μεσολογγίου, δὲν συνέταξεν ὁ Στρατηγὸς Ἀρτέμιος Μίχου, εἰς τὰ «Ἀπομνημονεύματα τῆς Β' Πολιορκ-

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

† ΣΠΥΡΟΣ ΕΜΜ. ΣΤΑΘΗΣ: ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

Υπό κ. ΚΩΣΤΑ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Τμηματάρχου παρά τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ.

Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου σελ. 30

Τὸ παράδειγμα τοῦ Στάθης εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὡς εὖρη μιμητὰς εἰς ἄλλους τομείς κοινωνικοῦς δράσεως καὶ ὡς εἶναι βέβαιοι οὗτοι ὅτι οἱ συμπατριῶται τῶν θὰ τοὺς ὀφείλουν αἰώνιαν εὐγνωμοσύνην ὅπως τοιαύτη θὰ ὀφείλεται καὶ εἰς ὅσους θὰ συντελέσουν μετὰ τὴν ὕλικήν ἐνίσχυσίν των εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου.

V

Ἀνεξαοτήτως ὅμως πρὸς τὴν καθαρῶς ἐσωσχολικὴν του δράσιν, τὴν ὁποίαν ἀνεφάρμεν ἐν ὀλίγοις ἀνωτέρω, ἀνεκτίμητοι ὑπῆρξαν αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Σπ. Στάθης πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, τὸ νησί. Χάρις εἰς τὴν ἐνεργητικότητά του, τὴν πρωτοβουλίαν, τὴν μόρφωσίν του, κατηύθυνε πάντοτε πρὸς τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν τὰς λογικωτέρας λύσεις πλείστων ὅσων ζητημάτων ἐκ τῶν ἀπασχολούντων ἀνεκαθεν τὴν νῆσον. Οὐχὶ μικραὶ ὑπῆρξαν αἱ προσπάθειαι του διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τοῦ νησιοῦ καὶ τῶν συμπολιτῶν του.

Ἀπὸ τὰ ἄρθρα του εἰς διαφόρους ἐφημερίδας, ἰδίᾳ τὰς Κυθηραϊκὰς καὶ τοὺς λόγους του ⁽¹⁾ διακρίνομεν αὐτὸ τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον του καὶ τὰς ἐνεργείας του διὰ τὴν διάσωσιν τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων τῆς νήσου καὶ τῶν χειρογράφων τοῦ ἀρχαιοφυλακείου Κυθήρων, διὰ τὴν ἐνέργειαν ἐκτεταμένων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῇ νήσῳ, διὰ τὴν συλλογὴν καὶ ταξινόμησιν τοῦ ἐγκατεσπαρμένου λαογραφικοῦ ὕλικου, διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας ⁽²⁾ τῶν Κυθήρων ἐπὶ τῇ βάσει περισσοτέρων καὶ ἀδιασείστων πηγῶν διὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἀρχαιοφυλακείου Κυθήρων, διὰ τὴν ἱδρύσιν εἰς Κύθηρα Ταμείου Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς κλπ.

Οὕτω βλέπομεν αἱ προσπάθειαι του ἔστω καὶ ἐν μέρει νὰ πραγματοποιιοῦνται. Δηλαδή, ἰδρύεται τὸ Ταμεῖον Προνοίας

⁽¹⁾ Βλ. ἄρθρα καὶ λόγους τοῦ ἀειμνήστου Στάθης εἰς τεύχος ἐξ 150 σελίδων ἐκδοθὲν ὑπὸ τῶν μαθητῶν του κατὰ τὸ ἔτος 1938.

⁽²⁾ Ἐν προκειμένῳ πρέπει ν' ἀναφέρωμεν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1910 ἐδημοσιεύθη εἰς τεύχος ἐξ 120 σελίδων, συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νήσου ὑπὸ τοῦ συμπολίτου κ. Μιχ. Πετροχείλου.

κίας Μεσολογγίου (1825—1826)», ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Σ. Ν. Ἀραβαντινοῦ τῷ 1883 (σελ. 94). Κατόπιν δ' ἀποφάσεως τοῦ Βουλευτικοῦ τῆς Γ' Περιόδου, τῆς συνεδριάσεως 242 ἀπὸ 23 Σβρίου 1825, τῷ ἀπενεμήθη ὁ βαθμὸς τῆς Στρατηγίας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΙΩ. ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΗΣ
Δικηγόρος

Ἐλαιοπαραγωγῆς. Ἐπανασυνιστᾶται τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον δυνάμει τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 1488 τοῦ 1939 τῇ συνδρομῇ καὶ τῆς Ἐταιρείας Ἑλπισησιακῶν μελετῶν.

Προσθέτως πρὸς τὰ κύρια καθήκοντά του τοῦ εἶχον ἀνατεθῇ κατὰ τὸ ἔτος 1929 τὰ καθήκοντα Ἐπιμελητοῦ τῶν ἀρχαιοτήτων Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων τὸ δὲ 1930 τὰ καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ Ἐπόπτου τοῦ Μετεωρολογικοῦ Σταθμοῦ Κυθήρων.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτὸ διότι καὶ τὴν Κυθηραϊκὴν πνευματικὴν ἀπόδοσιν καθιστᾷ γνωστὴν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν ὅλων τῶν Κυθηρίων διαρκῶς ἀγωνίζεται. Οὕτω μόνος αὐτὸς ἀντεπροσώπωσε τὰ Κύθηρα εἰς τὸ Β'

Σπύρος Στάθης

Πανιώνιον Συνέδριον τὸ συγκληθὲν εἰς τὴν Ἰθάκην κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1938 πρωτοβουλία τῆς Ἐταιρείας Ἑλπισησιακῶν Μελετῶν ἢ δὲ ἀνακοίνωσίς του «περὶ τῶν ἀπὸ ἐκατονταετίας ἐν Κυθήροις θεατρικῶν παραστάσεων» ἐπροξένησε μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν συνέδρων Ἑλπισησιῶν ἀρίστην ἐντύπωσιν καὶ ἐπροκάλεσε εὐμενέστατα σχόλια ἐκ μέρους τῶν ἐιδικῶν ⁽³⁾ Ἀκόμη ἐκ τῶν πρώτων ὑπεστήριξε τὴν ἱδρύσιν Ὁμοσπονδίας τῶν ἀπανταχοῦ κοινωνικῶν Κυθηραϊκῶν Σωματείων, ὁργάνωσιν εὐρυτέραν τῆς προταθείσης, τῷ 1931, ἐνώσεως τῶν Κυθηραϊκῶν Σωματείων Πειραιῶς — Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ τέως πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθη-

⁽³⁾ Βλ. ἄρθρον τῆς Κας Μαριέττας Ἑλπισησίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰθάκη» εἰς ἐφημερ. «Καθημερινή» τῆς 4ης Σβρίου 1938.

νῶν κ. Γ. Φωτεινοῦ καὶ ἐμοῦ ⁽⁴⁾.

VI

Τί ἀπέδωσε ὅμως ὡς ἐπιστήμων ὁ Σπύρος Στάθης; Εἶναι τὸ τελευταῖον ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀπομένει νὰ ἐξετασθῇ.

Ἀπὸ τὰ πρώτα χρόνια τῆς φοιτητικῆς του ζωῆς ἔδειξε ἐπιθυμίαν καὶ διακαῆ πόθον διὰ τὴν ἀριωτέραν ἐπιστημονικὴν κατάρτισίν του. Τὸν ἐλκύει ἰδιαιτέρως — ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω — ἡ γλωσσολογία, ἡ λαογραφία, ἡ νεοελληνικὴ λογοτεχνία κλπ. Δὲν παρηκολούθει ἀπλῶς τὰς παραδόσεις τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἀλλὰ τὴν φιλολογικὴν κίνησιν καὶ τὸν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν καθαρανοῦσης καὶ τῆς δημοτικῆς γλώσσης. Αὐτὸ μαρτυρεῖ τοῦλάχιστον τὸ ὅτι φοιτητῆς ὢν ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐκδότας τοῦ περιοδικοῦ «Ἐθνικὴ Ψυχὴ» ὁργάνου τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου, ὁ ὁποῖος σκοπὸν εἶχε τὴν ὑποστήριξιν τῆς καθαρανοῦσης. Δὲν θέλωμεν φυσικὰ νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Σπύρ. Στάθης ἔγραφε καὶ ὠμίλει εἰς τὴν καθαρανοῦσαν. Ἀντιθέτως, μάλιστα, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὰ ἄρθρα καὶ τοὺς λόγους του βλέπομεν ὅτι ἐχρησιμοποιοῖ μίαν ζωντανή, στρωτή, κατανοητὴ γλῶσσαν καὶ πάντοτε ἀναλόγως τῶν περιστάσεων ὥστε νὰ γίνεταί κατανοητὸς ἀπὸ τὸν ἀναγνώστην ἢ τὸν ἀκροατὴν του.

Ἀλλὰ τὴν πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ἀγάπην του μαρτυροῦν ἀκόμη ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ του εἰς πολλοὺς ἐπιστημονικοὺς καὶ μορφωτικοὺς συλλόγους ὡς λ. γ. τοῦ συλλόγου «Ἐθνικὴ Ψυχὴ», τὴν «Ἐταιρείαν Ἑλπισησιακῶν Μελετῶν», τὴν «Ἑλληνικὴν λαογραφικὴν ἑταιρείαν», τὸν «Μορφωτικὸν Σύλλογον Φοῖνιξ» τὸν «Ἐθνικὸν Τουριστικὸν Σύλλογον Ἑλλάδος» κ. ἄ.

Τὸ ὅτι ὁ Στάθης εἶχε καθηλωθῇ—ἂν ἐπιτρέπεται ἡ λέξις— εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του Πατρίδα μέχρι τοῦ 1937 ἀποτελεῖ στοιχεῖον τὸ ὁποῖον δικαιολογεῖ ἀπολύτως τὸ ὅτι δὲν παρουσίασε γενικώτερον καὶ εὐρύτερον ἐπιστημονικὸν ἔργον. Ἀκόμη πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπέθανε εἰς ἡλικίαν 56 ἐτῶν, ἡ ὁποία διὰ σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν ἀπόδοσιν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὄχι μεγάλη. Οὕτω τὸ ἐπιστημονικὸν του ἔργον περιορίσθη κατ' ἀνάγκην περισσότερον εἰς ἐργασίαν γύρω ἀπὸ τὴν Κυθηραϊκὴν πνευματικὴν κίνησιν.

Ὡς προεισαγωγὴν εἰς τὸ ἐπιστημονι-

⁽⁴⁾ Βλ. καὶ Κων. Σαραντοπούλου: «Ἀνάγκη ὁμοσπονδιακῆς ἐνώσεως τῶν Κυθηραϊκῶν Σωματείων» εἰς ἐφημερ. «Κυθηραϊκὴ Δράσις» τῆς 10ης Νοεμβρίου 1936 καὶ ἰδίου «Νὰ ἐνωθῶν τὰ Σωματεία μας» εἰς τὴν ἰδίαν ἐφημερίδα τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1946.

κόν του ἔργον πρέπει ν' ἀναφέρωμεν :

α) Τὴν ἔκδοσιν μετὰ τῶν συμφοιτητῶν του τοῦ περιοδικοῦ «Ἐθνικὴ Ψυχὴ» (1907).

β) Τὴν μελέτην του «Παραμῦθι τοῦ Ἀπολλωνίου» καὶ «Συμβολὴ εἰς τὸ ποίημα τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ τῆς Ἀρχιστράτας» δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸν Α' τόμον τοῦ Λαογραφικοῦ Δελτίου (1909).

γ) Τὴν συλλογὴν «Κυθηραϊκὰ αἰνίγματα» εἰς Β' καὶ Γ' τεῦχος τοῦ Β' τόμου τοῦ Δελτίου τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας (1910).

Ἐκ τοῦ κυρίως ἐπιστημονικοῦ ἔργου γύρω ἀπὸ τὰ Κυθηραϊκὰ ζητήματα πρέπει ν' ἀναφέρωμεν τὴν περισπούδαστον ἐργασίαν του «Κυθηραϊκὴ Ἐπιθεώρησις» σελ. 450 (1923) εἰς τὴν ὁποίαν ἐρευνᾶται τὸ νησι ἐπιστημονικῶς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ δημοσιεύονται μελέται διανοουμένων Κυθηρίων. Δυστυχῶς δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ συνέχισις κατ' ἔτος τῆς ἐκδόσεως τῆς «Κυθηραϊκῆς Ἐπιθεωρήσεως», διὰ γνωστὰ ἐμπόδια, εἰς τὰ ὁποῖα προσκρούει πάντοτε κάθε εὐγενὴς καὶ καλὴ προσπάθεια ἐξυπηρετικὴ τῶν γενικωτέρων συμφερόντων τῆς νήσου.

Ἀκόμη πρέπει ν' ἀναφέρωμεν καὶ αὐτὸ τὸ εἰς τὸν 15ον Τόμον τῆς Μεγ. Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας ἄρθρον περὶ Κυθήρων γραφὲν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Στάθου.

Ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτον ἐπιστημονικόν του ἔργον πρέπει ν' ἀναφέρωμεν :

α) 270 περίπου Κυθηραϊκῆς μαντινάδες (Μάρτιος 1940)

β) 600 περίπου Κυθηραϊκῆς παροιμίαις κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.

γ) Γλωσσάριον Κυθηραϊκῶν λέξεων (1907).

δ) Βιβλιογραφίαν μέχρι τοῦ 1925 Κυθηραϊκῶν καὶ Ἀντικυθηραϊκῶν λαογραφικῶν ἐργασιῶν.

ε) Συλλογὴν παραμυθιῶν, εὐχῶν, ὕμνων κλπ.

στ) Συλλογὴν στιχορρυγμάτων συγχρόνων Κυθηρίων στιχοπλόκων.

ζ) Ἀκολουθίαν τῆς Ἀγίας Ἑλένης χειρόγραφον ἀντίγραφον ἐκδόσεως (1847).

η) Τετράδια μαθητῶν μὲ ποικίλλον λαογραφικὸν ὕλικόν (τοπαννίαι, ἄσματα, ἐπιτύμβια, παροιμίαι, αἰνίγματα, θρύλοι κ. ἄ.).

VII

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ ἀλησμόνητου συμπολίτου μας, ἄφησε πολλὰς ἐργασίας του ἡμιτελεῖς πλὴν ὅμως ἄφθονον ὕλικόν τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται κατὰ τὴν γνώμην μας, ὅπως μαθηταὶ του καὶ ἄλλοι Κυθηριοὶ διανοούμενοι μὲ τὴν ἡθικὴν καὶ ὕλικὴν ὑποστήριξιν τῶν Κυθηραϊκῶν Συλλόγων καὶ παντὸς δυναμένου νὰ συντελέσῃ εἰς τοῦτο, ἐπεξεργασθῶσι καὶ ἐκδώσωσι ἢ δημοσιεύσωσι τοῦτο

τμηματικῶς διὰ τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος», διότι μόνον οὕτω θὰ καταστῇ εἰς τὸ εὐρύτερον κοινόν, γνωστὴ ἢ ἐπιστημονικὴ δρᾶσις τοῦ διδασκάλου, ἐνῶ τὸ ὕλικόν αὐτὸ θὰ συμβάλῃ εἰς ἄλλας μελέτας γύρω ἀπὸ γενικώτερα ἐπτανησιακὰ πνευματικὰ προβλήματα μὲ τὰ ὁποῖα τόσον ἐπιτυχῶς ἀσχολεῖται ἡ Ἑταιρεία Ἑπτανησιακῶν Μελετῶν. Ἴσως νὰ ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ ἰδρυνθῇ καὶ ἐν Κυθήροις παράρτημα τῆς Ἑταιρείας ταύτης ὅπως κατὰ τὸ παρελθὸν εἶχε προταθῇ ὑπὸ τοῦ ὑποφαινομένου καὶ τοῦ ἀειμνήστου Στάθου (!).

Αὐτὸ ἐν ὀλίγοις ὑπῆρξε τὸ ἔργον τοῦ ἐκλεκτοῦ τέκνου τῶν Κυθήρων, τοῦ Σπύρου Ἐμμ. Στάθου. Ὅλοι οἱ ἐπερχόμενοι ἄς μιμηθῶμεν τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τούτου βέβαιοι ὄντες ὅτι οὕτω προσφέρομεν τὴν καλλιτέραν ἐξυπηρετήσιν εἰς τὴν πατρίδα μας.

(!) Βλ. ἄρθρον Κων. Σαραντοπούλου «ἐνδείκνυται ἵδρυσις ἑταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Κυθηραϊκῶν Σπουδῶν» εἰς ἔφημ. «Κυθηραϊκὴ Δράσις» 27 Ὀκτωβρίου 1938 καὶ Σπ. Στάθου «Διὰ τὰς Κυθηραϊκὰς Σπουδὰς» εἰς ἰδίαν ἐφημερίδα τῆς 12 Ἰανουαρίου 1939.

Κ. Σαραντόπουλος

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

Σὲ σένα ποὺ νανούρισε
γλυκὰ τὰ ὄνειρά μου
τὰ παιδικά, κι' ἀνάλαφρα
μοῦ ἔδωσες φτερά.

Σὲ σένα ποὺ μοῦ χάρισε,
σάν ἄνοιξα τὰ μάτια
μιά μαγικὴ εἰκόνα
μὲ θεϊκὴ ὁμορφιά.

Σὲ σένα ποὺ ἐφύλαξες
στ' ἄγια χρώματά σου
τὸ σῶμα τοῦ πατέρα μου
σὰ μάνα στοργικὴ.

Σὲ σένα στέρνω τὴν ψυχὴ
σάν κουρασμένη γέρνει
ἀπὸ τὸ μόχθο τῆς ζωῆς,
γλυκὰ ν' ἀναπαυθῇ.

ΦΡΟΣΩ ΧΑΝΙΩΤΟΥ

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Ὁ τέως Ἀρειοπαγίτης κ. Ἡλίας Ρεμποῦ, δικηγόρος, καὶ ἡ συμπολίτις καὶ συνεργάτις μας δεσποινὶς Ἑλένη Γ. Καρύδη δικηγόρος, ἐμνηστεύθησαν.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος» συγχαίρει τοὺς μνηστευθέντας καὶ εὐχεταὶ αὐτοῖς ταχεῖαν τὴν στέψιν.

ΜΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΗΣ

ΤΟΥ Κ. Μ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

Μέχρι σήμερον φέρεται περὶ τῆς Ἀγίας Μόνης ἡ παράδοσις καθ' ἣν ὁ Κολοκοτρώνης, ὅτε διήλθεν ἐκ τῶν Κυθήρων, εἰς μίαν ἀπὸ τὰς δυσκόλους στιγμὰς τῆς ζωῆς του, ἐπεσκέφθη τὴν Μονὴν ἡμιερεπωμένην τότε καὶ προσηυχῆθη εἰς τὴν Παναγίαν νὰ τὴν ἐκτίξῃ ἐκ νέου, ἐὰν ὁ ἀγὼν του εὐωδοῦτο καὶ ἡ πατρίς μας ἡλευθεροῦτο ἀπὸ τὴν σκλαβίαν, ἐπραγματοποιήσῃ δὲ τὴν ὑπόσχεσίν του βραδυτέρον, ὅτε ἡ Ἑλλάς ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς.

Τὴν παράδοσιν αὐτὴν ἐγνώρισεν εἰς τοὺς Κυθηρίους ὁ Ἐμμανουὴλ Λυκούδης, διὰ τοῦ ἡμερολογίου τὸ ὁποῖον ἐτήρησε κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀνελεύσεως ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντικυθήρων τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων παρέσυρε δέ, ὅπως τὴν ἐπαναλάβουν καθ' ὅμοιον τρόπον τοὺς Σπυρ. Στάθου, εἰς τὸ φυλλάδιον «τὸ Ἐπισκοπικὸν ζήτημα τῶν Κυθήρων», Διον. Ἀλβανάκη εἰς τὴν «Κυθηραϊκὴν Ἐπετηρίδα» κλπ.

Ἀλλ' ἐξ ὅσων κατωτέρω θὰ ἐκθέσωμεν, ἡ παράδοσις αὕτη ἐσφαλμένως ἐδημιουργήθη διὰ τὴν Ἀγίαν Μονὴν τῶν Κυθήρων.

Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, φαίνεται ὅτι οὗτος κατὰ τὸ 1803, εἶχε μεταβῇ εἰς τὴν πανήγυριν τῆς Ἀγίας Μόνης τῆς κειμένης ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ δήμου Γόρτυνος, τὸ μοναστήριον τῆς ὁποίας εἶχε τελείως καταστραφῇ πρὸ τοῦ 1684 (δηλ. κατὰ τὰ τῆς πρώτης Τουρκοκρατίας τῆς Πελοποννήσου ἔτη, καθόσον μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τοιαύτης παρενεβλήθη 35ετία περίπου, καθ' ἣν ἡ Πελοπόννησος διετέλεσεν ὑπὸ τοὺς Ἑνετοὺς) καὶ εἰς τὸν χώρον τοῦ ὁποίου ἔκειτο μεγάλῃ τις μάνδρα, τὸ φυλασσόμενον ἱερὸν τῆς ὁποίας, ἦτο κεκαλυμμένον ἀπὸ κλάδους δένδρων. Ἐκεῖ ὁ Κολοκοτρώνης ἔκαμε τὴν φερομένην ἐκ τῆς παραδόσεως προσευχὴν, ἔσπευσε δέ, ὡς ὁ ἴδιος γράφει, νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ τάμα του, ἀνοικοδομήσας τὴν Μονήν, κατὰ τὸ δευτέρον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἦτοι τὸ 1822.

Ἐπομένως, ἂν καὶ σαφῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι ἡ παράδοσις ἀφορᾷ τὴν Ἀγίαν Μονὴν τῆς Γόρτυνος, ἐν τοῦτοις ἐπειδὴ εἰς τὰ ἐν λόγῳ ἀπομνημονεύματα τὰ ὁποῖα ὡς γνωστὸν ὁ Κολοκοτρώνης ὑπηγόρευσε κατ' ἄτακτον τρόπον εἰς τὸν Τερτσέτην, ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἡ περὶ τῆς Μόνης διήγησις ἐτέθη ἐν συνεχείᾳ τῆς κατὰ τὸ 1806 περιγραφῆς τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς τὰ Κύθηρα, ἀφ' ἑτέρου δέ, δὲν ἀναφέρεται συγκεκριμένως ὅτι, τὴν τῆς περιφερείας τοῦ δήμου Γόρτυνος μονὴν τῆς Ἀγίας Μόνης ἠννόη. Ἐδόθη οὕτω ἀφορμὴ εἰς τὸν Ἐμμ. Λυκούδην ν' ἀναγράψῃ ἐσφαλμένως, ὅτι ἡ παράδοσις ἀφορᾷ τὴν Ἀγίαν Μονὴν τῆς νήσου μας.

Μιχ. Κ. Πετρόχειλος

ΚΥΘΗΡΑΪΚΗ ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΙ ΓΗΤΕΙΕΣ

ΥΠΟ Κ. ΙΩΑΝ. Π. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Ήταν φθινόπωρο τοῦ ἔτους 1898. Τὸ χωριὸ ἦταν σὲ συναγερομό. Εἶναι ἡ ἐποχὴ πού γίνεται τὸ μάζεμμα τῶν ἐλιῶν. Ἀπ' τὴν αὐγὴ ὅλοι οἱ χωρικοὶ στὸ πόδι. Ξεκινοῦν μὲ τὰ ζῶά τους, τὰ σεντόνια, τὶς ταγάρες καὶ τὸ φαί τους γιὰ τὴν ἐξοχί, πού μαζεύουν τῆς ἐλῆς τους. Τὸ χωριὸ εἶναι ἔρημο ὅλη τὴν ἡμέρα. Ἀπ' τὴν αὐγὴ φαινότανε ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη θὰ ἦτανε καλὴ. Αὐτὸ τὸ διαλαλοῦσε ὁ τροῦλῆτας, πού στὰ χαράματα πέταξε ψηλά, πού δὲν καλοφαινότανε μὲ τὸ μάτι, ἐπτερούγιζε καὶ κελαηδοῦσε τὸ ζωθινὸ του τραγουδι. Μόλις πρόβαλε ὁ ἥλιος ἐχρῶσωνε τριγύρω τὶς βουνοκορυφές κι' ἐσκόρπιζε ἀφθονὰ διαμάντια, ῥουμπίνια καὶ σμαράγδια, πού τρεμόσβηναν στὶς σταλαματιές τῆς δροσιάς, πού ἔρριξε ἡ νύκτα. Ήτανε φθινοπωρινὴ ἡμέρα, πού τὴν τζήλευαν οἱ ἀνοιξιὰτικὲς ἡμέρες.

Ξύπνησε καὶ ἡ γριὰ Ἐλενιά. Ἀνοιξε τὴν πόρτα της, εἶδε τὴν ἡμέρα καὶ εἶπε...

— Δόξα σοι ὁ Θεός. Σήμερα ἔχομε καλὴ μέρα. Νάχα βγῇ καὶ ἐγὼ ἡ κακομοίρα νὰ βρῶ κανέναν νὰ κάτσωμε!

Φόρεσε τὸ κορκιδένιο, ξελαιμιστό, σκοῦρο φουστάνι της, ἓνα σκοῦρο μαντήλι γιὰ σπαλέττο, φόρεσε τὸ μίσκινον ζιπὸνι της, ἔβαλε τὰ παπούτσια της, ἔσφιξε τὸ κεφαλοδούρι της, γιὰ νὰ μὴ ξόχουν τὰ μαλλιά της, φόρεσε στὸ κεφάλι τὴ μπαμπακερὴ πέτσα της, ἔπειτα εἶπε.

— Τζιμόπωρος εἶναι ἀγιαζὶ κάνει τὸ πρωτὶ τώρα καὶ ἔβαλε συμμάνικη τὴ ρασέττα της.

Ἄμα ντύθηκε βγῆκε στὸ χαμηλὸ δῶμα τοῦ λεστέκου της, γιὰ ν' ἀναδειάσῃ μὴ πάει καὶ δὴ κανένα σπῖτι ἀνοικτὸ νὰ πάῃ. Εἶδε τὴν πόρτα ἀνοικτὴ τῆς γειτόνισσάς της τῆς Μαρούλης καὶ φώναξε.

— Ἐ! Μαρούλη!, Ἀλλὰ δὲν ἔλαβε ἀπάντησι καὶ ξαναφώναξε...

— Ἐ τοῦ λόγου σου Μαρούλη! Οὐ! Ἀκουσε ἡ Μαρούλη καὶ βγῆκε στὴν πόρτα καὶ τῆς εἶπε...

— Ἦντα ὀρίζεις;

— Ὅπου ν' ἀνθῇ καὶ νὰ μυρίζῃς. Ἐτοῦ θάσαι ν' ἀρθῶ νὰ κάτσωμε;

— Ἐπαδά, ἐπαδά θάμαι. Καὶ μπῆκε πάλι μέσα βιαστικῇ.

Ἡ γριὰ Ἐλενιά ἔβαλε μερικὲς ἀναφελίδες μαλλὶ στὸ καλάθι της, πῆρε τὴ ῥόκα καὶ τὸ ἀδράχτι της, στὸ ἄλλο χέρι τὸ κουμπισιτράκι της καὶ πῆγε στῆς Μαρούλης τὸ σπῖτι. Ἡ Μαρούλη, νέα γυναίκα, ὁμορφοκαμωμένη, καλὴ στὴ ψυχὴ, παντρεμένη δυὸ χρόνια, ἦτανε ἀνάστατη, γιὰτὶ εἶχε τὸ ἀγοράκι της, δέκα μηνῶν, ἄρρωστο καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ νὰ τὸ ἡσυχάσῃ. Τὸ ἔβαλε στὴ μάλλινη ἐργαστη-

ρένια κούνια του, τὴν ἐκρέμασε στὸν ὄμο της, τὸ κουνοῦσε ἀδιάκοπα νὰ μὴ κλαίῃ, τὸ νανουρίζε κι' ἔκανε καὶ τὶς ἀμπασάδες της. Ἡ γριὰ Ἐλενιά μόλις ἤρθε εἶπε.

— Καλημέρα παιδί μου.

— Καλωσῶρισε κερά Ἐλενιά. Νά, κάτσε ἐπαδὰ στὸ σκαμνί, πού εἶναι χαμηλὸ καὶ θὰ χουζουρεύῃς. Καὶ τῆς ἔδωκε ἓνα τρίποδο ξύλινο σκαμνί.

— Νάχῃς τὴν εὐχή μου, εἶπε κι' ἔκατσε.

Ἐβγαλε τὴ ῥόκα της, τὸ ἀδράχτι, μιὰ ἀναφελίδα κι' ἄρχισε νὰ νέθη.

— Μπρέ, Μαρούλη, τῆς λέει, θαμάζομαι σε τέτοια μέρα καὶ νὰ μείνῃς ἐπαδὰ σήμερα;

— Ἦντα νὰ κάμω ἡ κακοντέλα ποῦχω τὸ μωρό μου ἄρρωστο καὶ ἀπὸ ψὲς τὸ βράδυ ὅλο κλαίει. Ὅλη τὴ νύχτα ἀναρτε ἀπὸ τὴ ζέστα. Οὔτε ἐπιασε καθόλου τὸ βυζί του. Δὲν ἄφησε οὔτε ἐμένα οὔτε τὸν ἄντρα μου νὰ κλείσωμε μάτι. Γι' αὐτὸ ἔμεινα σήμερα νὰ τοῦ κάνω τίποτα νὰ τοῦ περάσω. Νάχε κάμῃ τὸ ἑλῆός της ἡ Παναγιά νὰ τὸ γεράνῃ, ἀλλοιῶς εἶναι καιρὸς νὰ χασομεροῦμε, πού οἱ ἐλιές χάνονται; Κι' ἐκεῖνος ὁ κακοντελῆς ἦντα νὰ πρωτοκάμῃ. Πῆγε ἀπὸ νωρίς στὴν κατουνά νὰ νομαδιάσῃ τὰ χτήματα στὸ πλάϊ καὶ νὰ μαζώνῃ ἐλιές μοναχός του.

— Δὲν τὸ κάτεχα γὼ πὼς εἶναι ἄρρωστο τὸ παιδί σου.

— Σοῦ λέω ψὲς ἀργὰ ἄρρώστησε μονιτάρου. Ὅλη τὴν ἡμέρα ἦτανε καλά. Δὲν κατέω ἦντά παθε. Ἦντα λέεις τοῦ λόγου σου;

— Κατέω καὶ γὼ ἦντα νὰ πῶ κακορύκο. Καὶ σὲ λίγο...

— Γι' ἀγκρομάσου. Μὴ μπᾶει καὶ τὸ παράτησες μοναχὸ σὲ κανένα «βαρὺ τόπο» καὶ τὸ λαμπάξανε;

— Δὲν ἐκατάλαβα ἦντά πες κερά Ἐλενιά.

— Νὰ τὸ ξωπήρασι πού λένε.

— Ὅσκει, ὅσκει. Τῶχαμε μαζί μας ὅλη τὴν ἡμέρα.

— Γιατὶ ἂν εἶναι λαμπασμένο πρέπει νὰ τοῦ κάμετε διαβαστικά.

Ὁ παπὰ Λουράντος ἐκεῖ κάτω διαβάξει ἑξόρκια καὶ σολομωνικὴ καὶ πολλοὺς γιατροῦει. Ἡ νὰ τὸ ἀντιτρυποπεράσετε στὴν Ἀγιά Ἐρήνη, ποῦχει δυὸ ξαποστινά παραθυράκια, τὸ ἓνα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ παραθυρὶ τῆς ἐκκλησίας, πού στέκουνε οἱ ἄντρες καὶ τ' ἄλλο ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ παραθυρὶ στὸ ἱερό. Θὰ τοῦ κάμετε βέβια καὶ λειτουργιά, θὰ τὸ ῥίξετε στ' ἅγια κι' ὅταν τὸ ἀντιτρυποπεράσετε θὰ τοῦ πετάξετε τὰ ροῦχα πού φορεῖ καὶ θὰ τοῦ βάλλετε καινούργια.

— Μήγαρις τὰ κατέω αὐταδά.

— Ἐννοια σου τὰ κατένε οἱ παπάδες.

Σὲ λυπῶμαι καημέχολη. Ἀκούω καὶ γκογκὰ τὸ κακόμοιρο. Καὶ δὲ σ' ἀφίνει καημένη νὰ κάμῃς ὑποπάσασαλο.

— Μὰ ἦντα γιαμὼ νὰ κάμω ἡ κακοντέλα; Μήγαρις δὲν τοῦ πολέμου γιατρονλέμματα ἀπ' ἀργὰ ὡς τακτέρου; ὦ, Παναγία μου Μεσσιδιώτισσά μου καὶ βάλε τὸ χέρι σου καὶ ν' ἀρθῶ κωλοσυρτὴ στὴ χάρη σου.

Καὶ ἔκαμε τὸ σταυρὸ της.

— Μπρέ Μαρούλη.

— Ὅριστε.

— Σπολλάετη. Γιὰ κατέβασέ το καὶ ἀνοιξε τὴ κούνια νὰ τὸ δῶ.

— Μετὰ χαρῆς σου κερά Ἐλενιά.

Κατέβασε ἡ Μαρούλη τὴν κούνια, τὴν ἀνοιξε, τῶδε τὸ παιδί ἡ γριὰ Ἐλενιά καὶ τῆς λέει.

— Νὰ μὴ φασκαθῇ, πολὺ κόκκινο τὸ βλέπω, αὐτὸ ἀνάφτει. Δὲν πιστεύω νᾶναι λάμπασμα.

— Μὰ ἦντα γιαμὼ νᾶναι;

— Θαρρῶ πὼς εἶναι μάτι. Τῶδανε ψὲς ἄλλοι, ἔξενο ἀνθρώποι;

— Ναί, τῶδανε τρεῖς κοπέλλες ποῦρθανε στὸ λινόφυτο.

— Θέλεις νὰ στὸ γητέψω;

— Κατέεις τὴ γητεία τοῦ λόγου σου;

— Ναῖσκει.

— Ἀκούεις λέει καὶ μονὸ δὲ θέλω;

Τὸ λοιπὸς ἀναψε κάρβουνα, βάλε δυὸ, τρία στὸ θυμιατὸ καὶ βρῆς καὶ τρία κουκκία γαρόφαλλα καὶ φέρε μούτα.

— Δὲν κατέω ἀνέχω γαρόφαλλα. Πολεμῶ ν' ἀνιστορηθῶ, μὰ δὲ θυμῶμαι. Εἶμαι ἑλισμένη. Νὰ τηράξω τὰ σουτάρια μας.

— Ἄν δὲ βρῆς γαρόφαλλα φέρε βαγὶ μὲ σταυρὸ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία.

Σὲ λίγο ἡ Μαρούλη ἔφερε τὸ θυμιατὸ μὲ τὰ κάρβουνα καὶ τρία γαρόφαλλα. Ἡ γριὰ Ἐλενιά τῆς εἶπε.

— Ἀλλοικοντίσου μιὰ στιγμὴ, μάτια μου νὰ χαζορευτῶ.

Ὅντες ἐτοιμάστηκε, ἐσηκώθη, πῆρε τὰ πράματα ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Μαρούλης καὶ τῆς λέει.

— Κατέεις τὰ ὀνόματα τῶν κοπέλλων, πού ξανοίξανε ψὲς τὸ παιδί σου; Πές μου τὰ ἓνα ἓνα. Ἡ γριὰ Ἐλενιά ἀκουσε τὰ τρία ὀνόματα, ἐπιασε τὸ πρῶτο γαρόφαλλο, τὸ ἔκαμε σταυρὸ ἐπάνω στὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ, τὸ ἔβαλε στὰ κάρβουνα, ἔλεγε ἀπὸ μέσα της μερικὰ λόγια μαζί μὲ τ' ὄνομα τῆς πρώτης κοπέλλας, ἐθύμαζε τὸ παιδί καὶ γύριζε τὸ κεφάλι της δίπλα καὶ ἔφτυνε.

— Φτοῦ!

Ὑστερα ἐπῆρε τὸ δεύτερο γαρόφαλλο καὶ ἔκαμε τὰ ἴδια. Ἐπειτα ἐπῆρε τὸ τρίτο

γαρόφαλλο κι' ἔκανε πάλι τὰ ἴδια. Μὰ ὄντες τό ὄριζε στη φωτιά κι' ἐθύμιαζε καὶ ἔλεγε τὴ γητεία, αὐτὸ ἔσκασε καὶ τίναξε μερικὲς στάκτες ὄξω. Σούφρωσε τὰ μούτρα τῆς ἡ γοιὰ Ἐλενιά καὶ λέει.

—Ἀμε δά! καλὰ τῶπα ἐγώ. Εἶναι μάτια μου μάτι καὶ μὴ σεκλητίζεσαι. Θὰ τοῦ περάσῃ. Βάλτο στη κούνια, κούνισέ το λιγάκι, νάχε ἀποκοιμηθῇ κι' ὕστερα τὸ βυζαίνεις.

Δὲν ἤθελε ὅμως νὰ πῇ τὸ ὄνομα τῆς κοπέλλας, πὺν στ' ὄνομά τῆς ἔσκασε τὸ γαρόφαλλο, γιὰ νὰ μὴ τὴν κακόχη ἡ Μαρούλη. Σὲ λίγο τὸ παιδί ἠσύχασε.

Ἡ Μαρούλη ἐκρέμασε τὴν κούνια μὲ τὸ παιδί σ' ἓνα χαμηλὸ παλούκι πὺν ἦτανε στὸ τοῖχο, ἐπῆρε τὸ ὄρατοκάλαθό τῆς ἔκατσε στὴ πεζούλα τοῦ σπιτιοῦ κι' ἄρχισε νὰ μπαλώνῃ.

—Καλὴ σου ὥρα, καλὴ σου ὥρα κερά Ἐλενιά, τῆς λέει, νάχης καλὰ στερνά, ὁ Θεὸς νὰ στὸ πλερώσῃ.

—Σπολλάετη παιδί μου, μίγαρις κουράστικα ;

—Κατέεις κερά Ἐλενιά ἄλλες γητείες;

—Ναῖσχε. Κατέω μάτια μου γιὰ τὴ δυζιπήλα, πὺν τὴ λένε ἀλλέως ἀνεμοπύρωμα καὶ τὴν ἀπορορηφῇ. Σὲ δαῦτες πέρνομε στὸ χέρι βαγὶ ἡ κι' ἓνα πανάκι μὲ ξύδι, τὸ σταυρώνομε στὸ πονεμένο μέρος καὶ λέμε τὴ γητεία. Κατέω καὶ γιὰ τὸν κρόιθο καὶ τὴν ἄφτρα. Ποιὸ πολλὲς ἀπὸ μένα κατέει ἡ κουνιάδα μου, ἡ Κοσμοῦ. Αὐτὴ γητεύει τὸ μούρο, τὸν ἀστέρα, τὴν κάμπια πὺν πιάνει πόνος τὰ χτήματα καὶ ψοφοῦνε. Μὰ γιὰ τὴ κάμπια ὅμως ἔχει φάει καὶ τὴ κάμπια, πὺν εἶναι στὰ χόρτα, γιὰ νὰ καάνῃ ἡ γητεία τῆς. Ἐγὼ συχαινόμουνε καὶ δὲν τὴν ἔφαγα. Αὐτὴ γητεύει ἀκόμη καὶ τὶς μερμυγκιὲς πὺν βγαίνουν στὸ γδεμάτι τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀρρώστια στὸ βυζὶ τῆς γυναίκας κι' ἐξορκίζει τοὺς ποντικοὺς νὰ μὴν τρώνε τὰ χόρτα, τὸ βίκο καὶ τὶς σκαθαρίδες νὰ μὴν κάνουνε ζημιές.

—Κι' ἡνταλλῶς τὶς ἔμαθες τοῦ λόγου σου τὶς γητείες πὺν κατέεις ;

—Ἡ συχωρεμένη ἡ πεθερά μου, πὺν ἄγιο νάναι τὸ χῶμα πὺν τὴν τρώει, μὺν τὶς ἔμαθε, ὄντες ἐγέρασε καὶ δὲν ἐμπόριε πλέα νὰ γητεύῃ. Δὲ κάνει βλέπεις νὰ τὶς πῇ κανεὶς σ' ἄλλον, γιὰτὶ δὲν πιάνει πλέα ἡ δική του γητεία, ἡ πρέπει νάναι ἡ ἡμέρα πὺν θὰ τὶς πῇ Χριστόγέννα ἡ Λαμπρή. Κι' ὅσους ἐγήτεψα, καληῶρα νάναι πὺν τὸ λέω, σ' ὅλους πιάσανε. Εἶναι βλέπεις καὶ τὸ χερικό. Ἀλλὰ εἶναι ὥρα νὰ πααίνω. Γιὰ νὰ τηράξω τὸν ἥλιο.

Ἐβγήκε ἔξω ξάνοιξε στὸν οὐρανό, γύρισε καὶ λέει,

—Ἀ, κοντολογῶ τὸ γιόμα.

—Στάκον λιγάκι νὰ σὲ κεράσω.

—Ἀ, μὰ δὲ θέλω τίποτα.

—Ἀμεδὰ καλότυχο πὺν δὲ θὰ πάρῃς.

Μπήκε ἡ Μαρούλη στὴ κουζίνα καὶ σὲ λίγο ἔφερε σταφίδες σ' ἓνα σκουτέλι καὶ τσιπούρα σ' ἓνα ποτήρι καὶ τάβαλε ἔμπρὸς στὴ κερά Ἐλενιά ἀπάνω σ' ἓνα ἄλλο σκαμνὶ καὶ τῆς λέει.

—Πάρε νὰ μοῦ εὐχηθῇς.

Ἡ γοιὰ Ἐλενιά ἐμάσησε μερικὲς σταφίδες, ἔπειτα ἐπῆρε τὸ ποτήρι καὶ λέει.

—Στὴν ὑγείᾳ σου, χαϊράμενη, περαστικά στὸ μωρό σου καὶ τοῦ χρόνου.

Ἡ Μαρούλη τὴ ξάνοιγε κατὰματα.

—Ἀ, ἡ κακοντέλα ἡντάπαθὰ, ἔδαδὰ τὸ ἀνιστορήθηκα, ἐγὼ ἀποφοιτήθηκα μπρὲ, ἀκοὺς ἐκεῖ νὰ πῶ καὶ τοῦ χρόνου. Μὰ εἶμαι πλέα καὶ 80 χρονῶνε.

—Ἐννοια σου, ἐννοια σου καλότυχο, μὴ σεκλητίζεσαι, μόνο πιέτο. Ἡ γοιὰ Ἐλενιά τὸ ἤπια καὶ ἡ Μαρούλη τῆς λέει.

—Μὲ τὶς καλὲς σου γεῖες.

—Σπολλάετη, ἀπαντᾷ ἐκείνη. Καὶ σηκώθηκε, πῆρε τὸ καλάθι τῆς μὲ τὴ ῥόκα καὶ τὰ ἀδράχτι, πὺν τὸ εἶχε πιά γεμίσει, τὸ μαγκουράκι τῆς στ' ἄλλο χέρι καὶ εἶπε.

—Ἀντίο σου, μάτια μου, περαστικά του. Καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ σπίτι τῆς.

—Στὸ καλὸ κερά Ἐλενιά, σπολλάετη, ὁ Θεὸς νὰ σὲ πολυχρονᾷ, εἶπε ἡ Μαρούλη κι' ἄρχισε τὸ συγύρισμα τοῦ σπιτιοῦ τῆς.

Ἰωάν. Π. Κασσιμάτης

Σοφ. Καλούτσην : Κύθηρα. Ἐπιταγὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν.

Ἰωάν. Π Κασσιμάτην : Λιβάδι Κυθήρων. Ἀρκετὰ καλὸ. Δημοσιεύεται. Περιμένουμε καὶ ἄλλα δικά σας. Εὐχαριστοῦμεν δι' εὐχὰς σας.

Πάνον Φαρδούλην : Καλλιθέαν. Εὐχαριστοῦμεν δι' εὐχὰς σας. Τὸ ποίημά σας ὑπόσχεται πολλὰ δι' ὑμᾶς. Ἐλπίζουμε ὅτι ἄλλο θὰ εἶναι καλλίτερο. Τὸ περιμένουμε λοιπόν.

Κυρ. Ἀνδρεαδάκην : Ἀθήνας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ συγχαρητήριά σας. Θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς ἐὰν ἡ προσπάθειά μας «...τύχη τῆς ἀμερίστου ὑποστηρίξεως ὅλων, διότι ἡ ἐπιστροφὰ τῆς ἀπασῶν τῶν πνευματικῶν ἀξιών τῆς νήσου μας... ἀποτελεῖ ἄθλον ἀξίον πάσης ἐξάρσεως κατὰ τὰς παρούσας δυσκόλους στιγμὰς», ὅπως γράφετε. Ἡμεῖς κάμνομεν ὅτι θεωροῦμεν καθήκον μας, ἡ ἐπιτυχία μας ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑποστήριξιν τῶν συμπολιτῶν.

Σπυρ. Κοντολέοντα : Σπάρτην. Ἐπιστολὴ καὶ ἐπιταγὴ σας ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Καθὼς βλέπετε φροντίζουμε πάντοτε νὰ ἐκλέγωμεν ὕλην ἢ ὁποῖα ὅλους τοὺς συμπολίτας καὶ ὑμᾶς «...πολὺ νοσταλγικά θὰ φέρῃ πλησίον τοῦ ἀγαπημένου μας νησιοῦ...»

Α. Σ. Στρατηγόν : Ἀθήνας. Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολήν σας μὲ τὰ συγχαρητήριά σας «... διότι ὑπὸ τὰς τόσον δυσκόλους σημερινὰς συνθήκας, ἀνελάβομεν τὴν εὐγενὴ προσπάθειαν...». Αὐτοὶ εἶναι καὶ οἱ ἰδιοὶ μας σκοποὶ. Τὸ περιοδικόν μας «... νὰ δώσῃ πνευματικὴν τροφήν εἰς τὸν Κυθηραϊκὸν κενὸν καὶ νὰ ἀναπτύξῃ σπουδαίαν ἑλλειψιν καὶ νὰ προσφέρῃ πολιτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἱστορίαν

ΠΙΣΤΗ

Ὁ Μανώλης παλληκάρι
μὲ καρδιά χουσή,
σὰν ἀητὸς ἐροβολοῦσε
πέρα στὸ νησί.

Τὸ πουλί του ν' ἀνταμώσῃ
μὲς τὴν ἐρημιᾶ,
τὴν μικροῦλα τὴν Ἐλένη
τὴ μελεμενιά.

Τὴν ἀγκάλιαζε τὴ φίλιε
κι' ὅλος ὁ ντουνιας,
γλυκογέλα τοῦ λεβέντη
καὶ τῆς μορφονιάς.

Μὰ τὸ δόλιο ριζικό του,
κάθε φουκαρά,
σὰν τυφλό, τὰ ζευγαρώνει
λύπη καὶ χαρά.

Μιὰ τσιγκάνα δίχτει μάγια
καὶ μηνᾶ στὸ νιό,
ξένο μπράτσο θένα σφίξῃ
τὴ γλυκεῖα Λενιώ.

Μαύρη μέρα ξημερώνει
κι' ὁ καλὸς τῆς νιᾶς,
μὲ τῆς μάγισσας τὸ λόγο
γένεται φρονιάς.

Κι' ἔτσι τώρα τ' ἀγγελοῦδι
τ' ὁμορφου νησιοῦ,
καταλνέται σ' ἓνα τάφο
τοῦ ὀρημοκλησιοῦ.

Κι' ὁ Μανώλης ὁ λεβέντης
κεῖνος ὁ καλός,
τριγυρνᾷ γιὰ τὴν Ἐλένη
στὰ βουνὰ τρελλός.

Βάσανα καὶ πίκρες
γιὰ νὰ μὴν τρυγᾷς
νὰ μὴ δίνῃς πίστη
σ' ὅ,τι δὲ νογᾷς.

Φ. ΚΑΒΟΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Δημοσιεύομεν τὸ ὄρθον κείμενον τοῦ 13ου τετραστίχου τοῦ καταχωρηθέντος εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος ποιήματος τοῦ κ. Φ. Κάβου «Ἀρμον».

**Μὲ τὸ βορριά μὲ τὸ νοτιά, στὴ λαῦρα
καὶ στὰ χιόνια
στῆς κυματοῦσας τοὺς θυμούς, ἀτάρα-
χος αἰώνια.**

καὶ τὰ πολλαπλὰ προβλήματα τῆς νήσου μας». Χαίρομεν διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν προσπαθειῶν μας καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ συγχαρητήρια.

ΣΑΤΥΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ο ΦΙΛΟΣ

ΤΟΥ Κ. Φ. ΚΑΒΟΥ

Είχα ένα φίλο, ὄνομα καὶ μὴ χω-
ριό. Εἴμαστε ἀχώριστοι. Τάχαμε κι'
οἱ δυὸ τετρακόσια παρὰ κατὶ δράμια.
Σ' ὅλα ταιριάζαμε καὶ μόνο σὲ δυὸ
πράγματα ξεχωρίζαμε. Ἐκεῖνος, ἅμα
τοῦ φωνάζανε «κχ» ἐτίνα σὰν πετά-
λαγας. Ἐγώ, ἅμα μὲ φωνάζανε ἀνισό-
ροπο, ἐπῆδου σὶδ ταβάνι. Ἀλλὰ κι'
ἡ δυὸ αὐτὲς διαφορὲς μας, εἴχαμε κά-
ποιο σημεῖο κοινόν, τὴν πρόγνα. Ἐ-
τοῦτο μᾶς ἔνωσε πὶδ στενά, γιὰ κοινή
ἀμυνα, κατὰ τῶν ὑποούλων ἐχθρῶν.
Ὑπῆρχε βλέπετε ψυχικὴ ὁμοιογένεια
μεταξύ μας. Καὶ διὰν ὑπάρχει ψυχι-
κὴ προδιάθεσι, παραμερίζεται κάθε
στοιχεῖο, πὸν χωρίζει τοὺς ὁμοίους,
ὅπως συνέβη στὴν περίπτωσι μίᾳς
διαθήκης τοῦ πατέρα μου.

Ἄς εἶνε. Αὐτὰ ἐνδιαφέρουν τὴν
ψυχολογία.

Μιὰ μέρα πὸν λέτε, συνάντησα τὸ
φίλο μου στὸν Ποταμό, ἀπὸξω ἀπὸ
τοῦ κυρ-Κατσούλη τὸ σπῖτι, καὶ ἀνοι-
ξαμε συζητήσι σοβαρή. Ἦθελε νὰ μά-
θῃ σώνει καὶ καλά, πόσα πόδια ἔχει
ἡ σκουλοπετρίδα. Ἐγὼ τοῦλεγα σα-
ράντα κι' αὐτὸς μοῦλεγε ὀγδόντα. Ἀ-
πάνω στὸν κανυᾶ, περνᾶ μιὰ κοπέλα,
πηγαίνοντας πρὸς τοὺς ἀνεμομύλους.
Πίσω της ἀκολουθοῦσε κάποιος. Ὑ-
ποψιάστηκα πὸς τὴν παρακολουθεῖ.
Γνωστό μου τὸ κορίτσι καὶ φυσικὰ ἐν-
διαφέρθηκα. Πάντως σιγά, μὴ τ' ἀκού-
σῃ ἡ γυναῖκα μου καὶ παραξηγήσῃ.
Ἀπαραιτῶ λοιπὸν τὴ σκουλοπετρίδα
καὶ λέω στὸ φίλο μου.

—Ψίτ, ἀνθίστηκες;

—Μπημπημπήκα, μοῦ ἀπαντᾷ.

—Βούρ, τοῦ λέω· πάρτους ἀπὸ πίσω
κι' ἔχεις ἕνα ἑκαστόρικο.

—Ἐεέννοια σου, ἔχω κάνει σὲ λιλι-
μεναρχεῖο, καὶ παίρνει δρόμο.

Τὸν εἶδα πιδ τ' ἀπόγιομα, μὲ τὴν
ψυχὴν στὸ στόμα. Στὸ μεταξύ ὅμως,
εἶχα μάθει τὸ κατόρθωμά του.

Ὁ κάποιος πὸν παρακολουθοῦσε τὸ
κορίτσι, πῆρε χαμπάρι τὸ φίλο καὶ
κρύφτηκε. Αὐτὸς ἀφοῦ ἔχασε τὸ νέο,
νόμισε πὸς τοῦ ἐπεβάλετο ἀπ' τὴν
ἀποστολὴν του, νὰ παρακολουθῇ
τὴν κοπέλλα. Κι' αὐτὴ ὅμως τὸν
παίρνει χαμπάρι κι' ἀνοίγει τὸ βῆμα.
Ἀνοίγει κι' αὐτὸς. Ἀρχίζει τὸ κορί-
τσι τὰ δράμια. Τσιλιποῦρδι καὶ κεῖνος.
Μπούκαρε τὸ κορίτσι λαχανιασμένο
σ' ἕνα σπιτάκι, βάνει τὶς φωνές, σαλ-
τάρει ὁ πατέρας της ὅξω μ' ἕνα στυλιά-
ρι καὶ στρώνει στὸ κυνήγι τὸ φίλο.

Προτοῦ περάσῃ ὥρα, σὰν ἀστραπὴ
κυκλοφόρησε τὸ νέο στὸν Ποταμό, μὲ
ἀπαράιτητο ἀλατοπίπερο φυσικά.

Ἐπέλασις κατὰ θήλεως.

Ἐδύχως πρόλαβε καὶ κρύφτηκε.

Ἄμα τὸν εἶδα τὸν ἔβαλα πόστα.

—Γιατὶ βρὲ βλάκα ἔδραμες; Αὐτὸ εἶνε
τὸ λιμεναρχεῖο;

—Ἄς τα καῦμένε τητητὴν ἔπαθα.
Κακακατέβαινε τὸ ἑκατοστάρικο.

—Δὲ σοῦ δίνω τίποτα· μοῦ τᾶκανες
θάλασσα.

—Κοκοκοροῖδεύεις; Νὰ μοῦ πλεπλε-
ρώσῃς τὸ ρερεζιλῆμι.

Τέλος τὸν ξώφλησα καὶ τὸ ζήτημα
ἐθεωρήθη λήξαν.

Πέρασε καιρός. Ὅπου μιὰ μέρα,
βρισκόμουν πάλι στὸν Ποταμό, ἀπό-
ξω ἀπὸ τὸ Λοῦξ τοῦ Ἀραπατῆ καὶ
συζητοῦσα μὲ τὸ φίλο μου Τριάρχη,
«περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς νηνεμίας
ἐπὶ τῶν ἀρουραίων». Σαφνικά, περ-
νᾶ πάλι ἕνα κορίτσι καβάλα στὸ γαῖ-
δαρό· του, μὲ πεντέξῃ ζουλες, δεμένες
στὸ σκαρβέλι τοῦ σαμαριοῦ. Πιδ πί-
σω ἀκολουθοῦσε κάποιος πὸν κι' αὐ-
τόνε τὸν ὑποψιάστηκα. Φύσει φιλύ-
ποπτος καθὼς μὲ ξέρετε. Πῆγα νὰ πῶ
κάτι στὸν συνομιλητὴν μου, ἀλλ' αὐ-
τός, εἶχε χαθῇ ὁλοσούμπιτος μέσα στὸν
ὠκεανόν, τοῦ οἴστρου τῶν ἀρουραίων.
Τὸν ἀπαραιτῶ σύξυλο καὶ πέρνω δρό-
μο. Θυμᾶμαι πὸν μὲ ρωτοῦσε τὴν ἄλ-
λῃ μέρα, ἂν μὲ πιάνει κάθε τέτοια
ὥρα.... Παρακολουθῶντας λοιπὸν τὸ
κορίτσι καὶ τὸν κάποιον, μέχρι τοὺς
ἀνεμομύλους, πέφτω πάλι ἀπάνω στὸ
φίλο πὸν λέγαμε.

—Ψίτ, τοῦ λέω, βούρ.

—Ααααὐτὸ τὸ βιολλὶ νὰ στασιασταμα-
τήσῃ.

—Θὰ σοῦ δώσω πάλι ἕνα ἑκατοστά-
ρικο.

—Κακαλά, μοῦ λέει.

—Πρόσεξε μονάχα μὴν τὴ πάθῃς σὰν
τὶς προάλλες.—Ἀπάντησι: ἔννοια σου
δὲ μὲ ξεξεξέρεις καλά, καὶ χάνεται.

Ἀργὰ τὸ βράδυ, μοῦ καταπλέει στὰ
Τριφυλλιάνικα, σώσπαστος ὁ φουκα-
ρᾶς. Στὸ μεταξύ πάλι ἐγὼ εἶχα μάθει
τὶ ἔγινε. Ὑπότροπος ἐπιθέσεως ἐναν-
τίον θήλεως· σκοπός, μὴν τὰ ρωτᾷτε.
Ὁ κάποιος τὸν πῆρε χαμπάρι καὶ χά-
θηκε. Αὐτὸς πάλι ἐθεώρησε καθῆκον
νὰ συνεχίσῃ τὴν παρακολούθησιν τοῦ
κοριτσιοῦ μονάχου. Καὶ κελὴν φυσικὰ
τὸν μῆρε χαμπάρι ἀμέσως. Ἐπὶ τέσ-
σερις ὥρες ὁ ἀλιτήριος τὴν παρακο-
λουθοῦσε στὰ χωράφια μ' ἐπιμονή.
Ὡς πὸν ἔβαλε τὸ κορίτσι τὰ κλάμμα-
τα, πῆρνε οἱ γειτόνοι χαμπάρι, εἰδο-
ποιήσανε τοὺς δικούς της, τὸν ἀρπά-
ξαν καὶ τὸν κάνανε σώσπατο.

Ἐδωσε καὶ πῆρε τὸ κουτσομπολιό.
Ἄλλοι λέγανε νὰ τοῦ δώσουνε κι' ἄλ-
λες, ἄλλοι νὰ τὸν στείλουνε δεμένο,
ἄλλοι νὰ τὸν κλείσουνε σ' ἕνα μαν-
τρί, κι' ἄλλοι νὰ φωνάζουνε τὸν Φα-

τῆα, νὰ τὸν καταστήσῃ ἀκύνδυνον.

Στὸ μεταξύ λίγο ἔλλειψε νὰ πληρώ-
σω ἐγὼ τὰ σπασμένα. Πὸς δὲν ἀπο-
κάλυψε πὸς τὸν ἔστειλα ἐγὼ, εἶναι
θαῦμα. Ὅπως ἐκατάλαβα ἀπὸ τὰ λό-
για του, ἔκανε δυὸ τρεῖς φορὲς νὰ μοῦ
τὴν ἀμολήσῃ γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ ξύλο,
ἀλλὰ θυμώτανε τὸ ἑκατοστάρικο. Κι'
ἕνα ἑκατοστάρικο τότες ἔλεγε κατὶ.
Τοῦλάχιστο, τοῦ λέω, στὴν ἄλλη βόλ-
τα, νὰ φανῇς πιδ καπάτσος.

—Νννὰ βρῆς κανένα ἄλλο κοκοροῖδο.

—Μὰ θὰ σὲ πληρώσω καλά.

—Βάλτα στὸ στό.... μοῦ ἀπαντᾷ
καταθυμωμένος.

—Βρὲ, τοῦ λέω, ἀφοῦ τὸν ἔχασες αὐ-
τόνε τὶ δουλιὰ εἶχες νὰ παρακολου-
θῇς τὸ κορίτσι μονάχο;

—Μπομπορεῖ ν' ἀνταμώνανε ὕστερα.

—Καὶ πὸς σὲ πῆρε χαμπάρι ἐκεῖνη;

—Νά! ἦτανε μιὰ κουκουτσούρα καὶ
πῆγα νὰ κρυφτῶ γιὰ γιὰ νὰ μὴ μὲ δῇ.
Ἀξαφνα παπαρουσιάζεται ὁ Τσιτσι-
καλόσπυρος καὶ μοῦ λέει: βββρέ, τι
θέλεις ἐδῶ;

—Καὶ ποῦ ἔτυχε αὐτός· μᾶς καὶ ἦτα-
νε πίσω ἀπ' τὴν κουτσοῦρα;

—Μωμωρὲ ἦτανε ὁ ἴδιος.

—Ἡ κουτσοῦρα;

—Ναί!

—Καὶ δὲν τὸν ἔβλεπες;

—Μωμωρὲ δὲν ἐκουινώτανε κακαθό-
λου.

Μέρα μεσημέρι ὁ ἀθεόφοβος, ὁ-
λόκληρο ἀνθρώπο, τὸν πέρασε γιὰ
κουτσοῦρα καὶ πῆγε νὰ κρυφτῇ ἀπὸ
πίσω του.

Τόσο πολὺ ἀφοσιωμένος ἦτανε στὴν
ἀποστολὴν του. Οὔτε λέξη δὲν εἶπε
ψέματα κι' οὔτε τὸ γράφω γιὰ νὰ
κάνω ἐντύπωση. Καὶ μένα μοῦ φάνη
πολὺ παράξενο, ἀκόμα δὲ περισσότερο
ποῦ, ὡς πάη στὸ καλὸ ὁ κυρ-Σπύρος,
δὲν μοιάζει δὲ γιὰ κουτσοῦρα ὁ ἀν-
θρώπος. Τέλος ὁ φίλος τσακισμένος
στὸ ἔπακρο σωματικὰ καὶ ψυχικὰ, μοῦ
ξεστόμισε τὸ βαρὺ του παράπονο.
Ἀα, στὸ διάολο μπρὲ Γιάννη. Κατὰ
τὸν Καραβὰ δὲ μπορῶ νὰ ξαξαξανα-
πάω, κατὰ τοῦ Βύθουλα δὲ μπορῶ νὰ
ξαξαξαναπάω, πουπουποῦ στὸ διάολο
νὰ πάω.

Ἀλήθεια πὸν νὰ πάη. Νὰ ἡ τραγι-
κὴ ὁμολογία τοῦ ἀγαθοῦ πὸν ἔχασε
τὰ νερά του. Πόσοι δὲν ἔχουμε πάθει
τὸ ἴδιο, σὲ ποιδ σοβαρὲς περιστάσεις
καὶ δὲν τὸ νοιώθουμε ἢ κι' ἂν τὸ νοιώ-
θουμε δὲν τ' ὁμολογοῦμε, γιὰτὶ μᾶς
περνᾶ ἡ ἰδέα πὸς εἴμαστε καλλίτεροι
ἀπ' αὐτόν.

Φ. ΚΑΒΟΣ

Ἡ Ἐπιστήμη δι' ὅλους

ΣΤΡΕΠΤΟΜΥΚΙΝΗ

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΕΩΣ

Τοῦ εἰδικοῦ Φυματιολόγου Ἱατροῦ κ. Χ. Ε. ΚΡΙΘΑΡΗ τ. Ἐπιμελητοῦ «Σωτηρίας».

τ. Διευθυντοῦ τοῦ ἀντιφυματικοῦ καὶ ἀκτινοδιαγνώστικοῦ Κέντρου Ἀμαρουσίου.

Τὴν εἶδσιν ἀνακαλύψεως τοῦ φαρμάκου κατὰ τῆς φυματιώσεως ὑπέδεχθη ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης μεπραγματικὴν ἀνακούφισιν. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ λεχθῇ ὅτι τὸ ἐξ Ἀμερικῆς ἄγγελμα ἀπετέλεσε ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα καὶ πλέον εὐχάριστα μεταπολεμικά γεγονότα. Πλήθος πασχόντων καὶ γύρω τους ἑκατομμύρια ἐνδιαφερομένων ἐβιάζοντο νὰ πληροφορηθοῦν θετικώτερα πράγματα ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς. Ὡς ἐκ τούτου ὁ Παγκόσμιος τύπος μὲ ὑπερβάλλοντα ζῆλον ἔσπευδε νὰ πληροφορῇ τὸ κοινὸν ἐπὶ τῆς θεραπευτικῆς ἀξίας τοῦ φαρμάκου, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἡ δημοσιογραφικὴ φαντασία ὠργίλαζε κυριολεκτικῶς, ἐνῶ ἀκόμη τὸ φάρμακον εὐρίσκετο ὑπὸ πειραματισμὸν καὶ οἱ ἐπιστήμονες δὲν εἶχον εἰσέτι ἐκφέρει τὰ πλήρη συμπεράσματά των ἐπὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τούτου. Τὸ θέμα τοιοιτοτρόπως ἐξέφυγε τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐλέγχου καὶ ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ μένη ἐπὶ μακρὸν συζητούμενον εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τύπον, ἐπέρασε εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ ἐπροκάλεσε τοιαύτην ἀναταραχὴν, ὥστε πρὶν ἢ ἀποκρυσταλλωθοῦν αἱ γνώμαι τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, ν' ἀρχίσουν αἱ συγκρούσεις ἐξ ἀντιτιθεμένων ἀντιλήψεων καὶ νὰ δημιουργηθοῦν συνεπείᾳ τούτου ἀνάλογοι ψυχολογικαὶ καταστάσεις τῶν ἀσθενῶν, ἄλλως δημιουργοῦσαι τὴν ὑπερβολικὴν ἐνθάρρυνσιν, τὴν ἀμβιβολίαν, ἢ καὶ τὴν ἀπαγοήτευσιν. Αὐτὰ δὲν ἔγιναν μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἰσως μάλιστα ἐδῶ νὰ ἔγινε ὁ μικρότερος θόρυβος, ἐν συγκρίσει μὲ τὰς ἄλλας χώρας καὶ εἰς τοῦτο, ἀσφαλῶς, συνετέλεσεν ἓνα ἀνακοινωθέν τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου τῆς «Σωτηρίας» διὰ τοῦ ὁποίου ἀπεδοκιμάζετο κάθε διὰ τοῦ μὴ ἐπιστημονικοῦ τύπου συζητήσεις, δυναμένη νὰ ἐπηρεάσει τὴν πάσχουσαν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν ἐπὶ ζημίᾳ τῆς, μέχρι τῶν ὁριστικῶν συμπερασμάτων ποῦ θὰ τὰ ἐληροφορεῖτο, σὺν τῷ χρόνῳ, τὸ κοινόν. Ἀνεκόπη κατόπιν τούτου ἡ δημοσιογραφικὴ ἐξόρμησις ἐνίων συναδέλφων ἐνθουσιασθέντων προφανῶς ἐκ τῶν ἐσπευσμένων συμπερασμάτων καὶ ἡ περίσκεψις, ἐφεξῆς, ἀπετέλεσε τὸ ἐπιστημονικὸν κριτήριον καὶ ἡ μακρὰ πα-

ρατήρησις καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπέτρεψαν, ὡς ἔδει, τὴν διατύπωσιν ὠρισμένων ἐπὶ τῆς θεραπευτικῆς ἀξίας τοῦ φαρμάκου συμπερασμάτων. Οἱ ἀσθενεῖς εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένοι ὅταν ἀνυπομονοῦν καὶ ὕταν σπεύδουν διὰ νὰ πληροφορηθοῦν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς στρεπτομυκινοθεραπείας. Ἐχὼ λάβει ἐπιστολὰς πασχόντων συμπολιτῶν μας, διὰ τῶν ὁποίων μοῦ ζητοῦν νὰ τοὺς πληροφορήσω σχετικῶς, ἐάν μποροῦν νὰ θεραπευθοῦν διὰ τῆς χρήσεως τῆς στρεπτομυκίνης. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι τόσον ἀπλοῦν ὥστε νὰ τοὺς δοθῇ σαφὴς ἡ ἀπάντησις, ὅπως θὰ τὴν ἤθελαν, διότι πρέπει ὁ εἰδικὸς ἱατρός νὰ γνωρίζῃ τὴν κλινικὴν καὶ τὴν ἀκτινολογικὴν εἰκόνα τῆς παθήσεως των ὥστε νὰ καθορισθῇ ἡ μορφή τῆς νόσου (τὸ εἶδος καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἀλλοιώσεων ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἢ καὶ τῶν δύο πνευμόνων κλπ.) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων αὐτῶν, νὰ θέσῃ τὴν θεραπευτικὴν ἔνδειξιν. Εὐχαρίστως ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Κυθηραϊκοῦ Κήρυκος» θὰ προσπαθῶ ν' ἀναπτύξω γενικώτερον, εὐτυχῶς, τὸ θέμα διὰ τοὺς ἐλαχίστους, εὐτυχῶς, ἀμεσώτα ἐνδιαφερομένους συμπολίτας μου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινόν τοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ θελήσῃ νὰ πλουτίσῃ τὰς γνώσεις του μαθαίνοντας σήμερον γιὰ τὴν στρεπτομυκίνη, αὐριον τί εἶναι ὁ τεχνητὸς πνευμοθώραξ, τί ὑγιεινοδιαιτητικὴ ἀγωγή, τί ἀντιφυματικὸν ἐμβόλιον κλπ. κλπ. Ἡ στρεπτομυκίνη λοιπὸν παρασκευάζεται στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ εἰς μικρὰς ἀκόμη, διὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς καταναλώσεως, ποσότητας. Αὐτὸς ὁ πρῶτος λόγος καὶ ὁ δεύτερος, ἡ μεγάλη ζήτησις, ἔκαναν τὸ φάρμακον νὰ μὴν ὑπάρχει παρὰ μόνον στὴ μαύρῃ ἀγορᾷ. (Στὴν Ἀμερικὴ τὸ φιαλίδιον ἔχει 1—1 1/2 δολ. ἐδῶ φθάνει τῆς 70—90.000 δρχ.) Ἡ συσκευασία τῆς εἶναι ἀκριβῶς ὁμοία μὲ τὴν τῆς πενικιλίνης. Διαλύεται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο μὲ φυσιολογικὸ ὁρὸ, 20 c.c. δι' ἑκάστον φιαλίδιον καὶ ἐνίεται ἐνδομυϊκῶς ἀνὰ τετράωρον ἢ ἐξάωρον διαστήματα συνεχῶς, οὕτως ὥστε νὰ χορηγῇται 1 γραμμάριον στρεπτομυκίνης ἢ ἡμισυ γραμμάριον ἀναλόγως τῆς ἐνδείξεως—κατὰ εἰκοσιτετράω-

ρον ἐπὶ πολλὰς συνεχεῖς ἡμέρας. Κατ' ἀρχὰς ἐπιστεύετο ὅτι ἡ ποσότης θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τουλάχιστον 100 φιαλίδια (κάθε φιαλίδιον περιέχει ἓνα γραμμάριον κόνεως στρεπτομυκίνης) ἀργότερον ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι καὶ τὸ ἡμισυ τῆς ὡς ἄνω ποσότητος φέρει ἀποτελέσματα. Ἐπίσης ἀρχικῶς ἐπιστεύετο ὅτι τὸ φάρμακον εἶναι πάρα πολὺ τοξικόν καὶ φέρει διαταραχὰς ἐκ τῶν αἰσθητηρίων. Τὸ τοιοῦτον εἶχε παρατηρηθεῖ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅπου λόγῳ τῆς μεγαλειτέρας οἰκονομικῆς δυνατότητος τῶν ἀσθενῶν ἡ ἐνιεμένη ποσότης, ἐνίοτε ὑπερέβαινε τὰ 3 γραμμάρια ἡμερησίως. Ἐδῶ τοιαῦται διαταραχαὶ δὲν παρατηρήθησαν, διότι... ἡ φτώχεια μας μᾶς ἐπέβαλε νὰ χρησιμοποιοῦμεν μικρὰς ποσότητας ἡμερησίως 1 ἢ 1/2 γραμμάριον καὶ συνεπῶς λόγῳ τῆς ἀφορμῆς αὐτῆς δὲν εἶχομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα οὔτε κωφώσεις οὔτε τυφλώσεις, παραλύσεις κλπ. κλπ. Μάλιστα συνέβη καὶ τοῦτο τὸ περίεργον. Ἐκ τῆς ἐφαρμοζομένης αὐτῆς μεθόδου τῶν μικρῶν δόσεων παρετηρήθησαν τὰ αὐτά, ἴσως δὲ καὶ καλλίτερα, ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου τῶν μεγάλων δόσεων, ἀνεγράφη δέ, πρὸς θυμῶδιαν τῶν Ἑλλήνων εἰδικῶν, εἰς Ἀμερικανικὰ ἐπιστημονικὰ περιοδικά, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἰδικοί ἐτελειοποίησαν τὴν μέθοδον... ἀνακαλύψαντες τὰς μικρὰς δόσεις! Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἀνακάλυψις εἶναι, «...τέχνη ἢν ἡ πενία μας κατηργάσθῃ!». Οὐδέποτε, μέχρι σήμερον, ἡ ἱατρικὴ ἐφεύρε τὸσον ἀποτελεσματικὸν φάρμακον ἐναντίον τῆς φυματιώσεως. Εἰς ὠρισμένας, μάλιστα, περιπτώσεις αἱ πλήρεις δόσεις εἶναι καταφανεῖς διὰ μόνης τῆς στρεπτομυκίνης. Συγκεκριμένως εἰς φυματιώσεις τοῦ λάρυγγος βαρεῖας μορφῆς ἐνῶ ἡ ἔκβασις, ἄνευ τῆς στρεπτομυκίνης, θὰ ἦτο ὅπως οὐδέποτε ὁ θάνατος, συνέβη εἰς πλείστας περιπτώσεις, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν στρεπτομυκινοθεραπείας, νὰ ἀνακτήσῃ ὁ ἀσθενὴς τὴν ὑγείαν του ἐξαφανιζομένου τοῦ βράγχους τῆς φωνῆς, τοῦ πυρετοῦ, τῆς δυσκαταποφίας καὶ ὀλων τῶν ἄλλων βαρέων συμπτωμάτων τὰ ὁποῖα ἄλλοτε

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ & ΚΥΘΗΡΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Διάλεξις τοῦ Κ. Γ. ΜΟΥΛΟΥ

Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου σελ. 33

Εἰς δὲ τὸν Μέσα Δῆμον Κρητικά ἰδιώματα, τετράσημοι ὀρθοί εἰς $\frac{1}{4}$ ὅπως εἶναι οἱ Μεσσαρίτικοι συρτοί. «Μέρες καὶ μέρες εἶσαι δῶ, μέρες καὶ μέρες ὄχι» μέρες καὶ μέρες μοῦ βαρῶς μεσ' τὴν καρδιά με λόγῃ». Οἱ διπλοὶ εἶναι εἰς δίσημον ὀρθὸν 2)4 εἶναι δὲ σχετικοὶ με τοὺς Κρητικούς πηδηκτοὺς χοροὺς «Πεντοζάλη» καὶ «Σοῦστα» ἔχουν δὲ τὴν προέλευσιν τοὺς ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον ἐν ὅλοις χορὸν τὸν Πυρίχιον.

Παρά ταῦτα τὰ Πελοποννησιακὰ καὶ Κρητικά αὐτὰ μοτίβα, ἐπεξεργαζόμενα μελωδικῶς παρὰ τὸν Κυθηρίων ὁργανοπακτῶν παρουσιάζουν κατὰ τὴν μελωδικὴν τὴν γραμμὴν, ἰδιωτικὴν καὶ χρωματισμὸν Κυθηραϊκόν.

Ὑπάρχουν ὅμως τραγούδια καὶ μελωδίες, ὅπως προανέφερα, με ἀποκλειστικῶς τοπικὸν ὕψος καὶ χρῶμα. Εἰς αὐτά, εἶναι τὰ νυφιάτικα τραγούδια, τοῦ Κλείδωνα, καὶ οἱ Ρίμες καὶ Μαντινάδες.

Τὰ αὐτοσχέδια ὁμοιοκαταληκτοῦντα αὐτὰ δίστιχα, εἴτε ἐρωτικά, εἴτε σατυρικά, εἶναι τὸ ξεχείλισμα τοῦ αὐθόρμητου ἐρωτικοῦ συναισθηματισμοῦ ποὺ δονεῖ ὅλες τὶς νεανικὰς καρδιὰς. Τὸ εἶδος αὐτό, τοῦ αὐθόρμητου αὐτοσχεδιασμοῦ, εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένο στὴ Κρήτη, ἀλλὰ καὶ στὰ Κύθηρα.

Ὁ Κυθηραϊκὸς λαὸς, στὶς κοσμικὰς συγκεντρώσεις του, στοὺς γάμους του, στὰ πανηγύρια καὶ γενικά στὶς χορευτικὰς ἐσπερίδες, ὅταν ἀφοσιώνεται στὴ Τερψιχόρη, ὑπὸ τοὺς ἤχους λαϊκῶν ὁργάνων (βιολιού, λαγούτου) ποὺ παίζουν τοπικοὺς χοροὺς, συρτοὺς, διπλοὺς καὶ μπάλους, αὐτοσχεδιάζει τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ὁμοιοκαταληκτοῦντων διστίχων, τὶς μαντινάδες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀναβλύζουν ἐξιδανικευμένοι οἱ ἐνδόμυχοι πόθοι του, καὶ οἱ ἐνδόμυχες σκέψεις του.

Καὶ τώρα, θὰ γίνῃ ἀνάλυσις καὶ ἐκτέλεσις τῶν διαφορῶν κατηγοριῶν τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Ἀφοῦ δέ, «ἀπὸ θεοῦ ἄρχεσθε» θὰ γίνῃ κατὰ πρῶτον, λόγος γιὰ τὰ θρησκευτικὰ τραγούδια.

Μέσ' ἀπὸ τὰ τρία βαθμὰ τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, ἀναβλύζει ἀστεῖρευτο τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα καὶ διαλάμπει στὰ τραγούδια, ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὸν Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὴν Παναγίαν καὶ τοὺς Ἁγίους. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γνωστὰ κάλαντα τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς πρωτοχρονιᾶς, ὑπάρχουν πολλὰ **ιστορικοθρησκευτικά**, ἀναφερόμενα εἰς ἱστορικά ἐπεισόδια,

τὰ ὁποῖα με ἰδιαίτερη θρησκευτικὴ ἔξαρσι καὶ ὁλόψυχη γιὰ τὴ Πατρίδα ἀγάπη, τραγουδαὶ ὁ λαός.

Σημαίνει ὁ Θεός, σημαίνει ἡ γῆς, σημαίνει τ' ἐπουράνια, σημαίνει καὶ Ἁγία Σοφία τὸ μέγα μοναστήρι.

Μὲ τετρακόσια σήμαντρα καὶ ἑξήντα δυὸ καμπάνες.

Κάθε καμπάνα καὶ παπᾶς κάθε παπᾶς καὶ διάκος.

Ψάλλει ξεροβὰ ὁ Βασιλεὺς δεξιὰ ὁ Πατριάρχης.

Κι' ἀπ' τὴ πολλὴ τὴ ψαλμουδιὰ ἐσειούτανε οἱ κολῶνες.

Νὰ μποῦνε στὸ χερουβικὸ νὰ βγῇ ὁ Βασιλεὺς.

Φωνὴ τοὺς ἦρθε ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα.

Πάψτε τὸ χερουβικό, καὶ ὅς χαμηλώσουν τ' ἅγια.

Παππάδες πάρετε τὰ **γιερά** καὶ σεῖς κεργιὰ σβηστήτε.

Μὰ στεῖλτε λόγο στὴ φραγκιὰ νῆρτονε τριὰ καράβια.

Τῶνα νὰ πάρῃ τὸ σταυρό, καὶ τ' ἄλλο τὸ βαγγέλιο.

Τὸ τρίτο τὸ καλλίτερο τὴν ἁγία τράπεζά μας.

Μὴ μᾶς τὴν πάρουν τὰ σκυλιὰ καὶ μᾶς τὴν μαγαρίσουν.

Ἡ Δέσποινα ταράχθηκε καὶ ἐδάκρυσαν οἱ εἰκόνες.

«Σώπασε Κυραδέσποινα καὶ μὴ πο-λυδακρίζεις,

Πάλι με χρόνους με καιροὺς πάλι δικὰ μας θᾶναι.

(Ἀπαγγελία ἀπὸ τὸν ὁμιλητὴν. Τὸ τραγούδι, ἀπὸ τὴν Κα Κοκόλα).

Τὰ κλέφτικα τραγούδια

Τὰ κλέφτικα τραγούδια, ἀναφέρονται στὴ ζωὴ τῶν Ἀρματολῶν καὶ Κλεφτῶν. Εἶναι δέ, σύμβολα τοῦ ἀδάμαστου πατριωτισμοῦ τοῦ Ἑλλ. λαοῦ. Ὁ ὁποῖος, με τὸν ἀσίγαστο πόθο τῆς λευτεριᾶς, τὴν ἐνδόμυχη λαχτὰ γιὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ γένους, τὴν ὁλόψυχη ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα—γιὰ τὴν ὁποῖαν πολλὰς φορὰς παραγκωνίζεται καὶ αὐτὸ τὸ μητρικὸ φίλτρο—κατέφευγε στὶς βουνοκορφὰς τοῦ Παρνασσοῦ, τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν βουνῶν, γιὰ νὰ φανερώσῃ με ἀπαράμιλλη ἀνδρεία καὶ καρτερικότητα τὸ ἀκατάλυτο καὶ ἀδάμαστο τῆς αἰωνίας Ἑλληνικῆς φυλῆς.

(Τραγούδι συνοδεία λαϊκῶν ὁργάνων βιολιὶ σαντούρι κλαρίνο λαοῦτο).

Τοῦ Κίτσου, μάννα κάθονταν στὴν ἄκρη τοῦ ποτάμι.

Μὲ τὸ ποτάμι, μάλωνε καὶ τὸ περὶ βολοῦσε.

«Ποτάμι γιὰ λιγότερε, ποτάμι γιὰ νὰ πῶ.

Γιὰ νὰ περάσω ἀντίπερα στὰ κλέφτικα λημέρια.

Ποῦχουν οἱ κλέφτες σύνοδο καὶ ὅλοι καπεταναῖοι».

Τὸν Κίτσο τὸν ἐπιάσανε, καὶ πᾶν νὰ τὸν κρεμάσουν.

Χίλιοι τὸν πᾶν ἀπὸ μπροστὰ καὶ δυὸ χιλιάδες πῶ.

Κι' ὅλο ξοπίσω πῆγαινε ἡ δόλια του μανοῦλα.

«Κίτσο μου ποῖνε τ' ἄρματα, ποῦ τᾶχεις τὰ τσαπράγια.

Τὶς πέντε ἀράδες τὰ κουμπιὰ τὰ φλωροκαπνισμένα;

Μάννα λωλή, μάννα τρελλή, μάννα ξεμυαλισμένη.

Μάννα δὲν κλαῖς τὰ νιάτα μου δὲν κλαῖς τὴν λεβεντιά μου.

Μὲν κλαῖς τ' ἔρημα τ' ἄρματα τ' ἔρημα τὰ τσαπράγια;

Τραγούδια τῆς ἀγάπης

Στὰ τραγούδια τῆς ἀγάπης, ὁ λαὸς ἐξωτερικεῖ με ποικιλίαν ἐκφράσεων καὶ στοχασμῶν, τὰ ἐρωτικά του αἰσθήματα. Ἀκτινοβολεῖ δὲ σ' αὐτά, ὁ πηγαῖος ἐρωτικὸς συναισθηματισμός, ποὺ δονεῖ ὅλες τὶς εὐαίσθητες νεανικὰς καρδιὰς, ὅταν με τὴν διασταύρωσι τρυφερῶν βλεμμάτων, τὸ τρελλὸ παιδί τῆς Ἀφροδίτης ὁ ἔρω, κεντρίσῃ με τὰ βέλη του, τὶς πιὸ εὐαίσθητες χορδὰς τοῦ.

Ἐπειδὴ δέ, τὸ πρῶτο αἰσθητήριον τοῦ ἐρωτα εἶναι τὰ μάτια, ἡ λαϊκὴ μοῦσα, με τὸ ἀλάθητο πάντοτε διαισθητήριό της τραγουδεῖ. (Ἀπαγγελία).

Ἐβγάτε ἀγόρια στὸ χορό, κοράσια στὰ τραγούδια.

Πέστε καὶ τραγουδήσετε πὺς πιάνεται γι' ἀγάπη.

Ἀπὸ τὰ μάτια πιάνεται στὰ χεῖλια κατεβαίνει.

Κι' ἀπὸ τὰ χεῖλια στὴ καρδιά ὀρίζεται καὶ δὲ βγαίνει.

Καὶ ἐπειδὴ, ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης εἶναι τὸ φιλῆ, ὁ λαός, με ἀπαράμιλλη ποιητικὴ χάρι τραγουδεῖ γιὰ τὴν ἀξία τοῦ φιλοῦ. (Τραγούδι).

Καράβιν ἔρχεται ἀπ' τὴ Χιὸ τὴ μέση μέση τὸ γιολό.

Καὶ φέρνει μέσα Χιωτίσες καὶ βλαχομπουχτανιώτισες (γυναῖκες **ἀπ' τὴ βλαχιά**).

Σ' τὸ μῶλο τὶς ἀράξανε καὶ τὶς ἐδιμεράσανε.

Κι' ἐξετιμήσαν τὸ φιλὶ πασαμιανῆς

ΣΤΡΕΠΤΟΜΥΚΙΝΗ

Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 51

με τῇ τιμῇ.
Τῆς παντρεμένης τέσσαρα, τῆς γῆρας
δεκατέσσαρα
Τοῦ μπουρτισμένου κοριτσιοῦ, χίλια
φλωριά Βενέτικα.
·Ἀλλά, καὶ τὸν κλέφτη τοῦ φιλοῦ κι'
ἀπαρνητὴ τὸ ἀγάπης δὲν ἄφησε ἀτραγοῦ-
διστο ὁ λαός. (Ἀπαγγελία).

Ἐγὼ περνῶ καὶ δὲ μιλῶ κι' ἡ κόρη
χαιρετᾷ με.
«Ποῦ πάγεις κλέφτη τοῦ φιλοῦ καὶ
κομποτὴ τὸ ἀγάπης;
Μ' ἂν εἶμαι κλέφτης τοῦ φιλοῦ καὶ
κομποτῆς τὸ ἀγάπης.
Τὶ μοῦδωσες τὰ χεῖλη σου κι' ἐγλυ-
κοφιλησάτα;
Κι' ἂν σοῦδωκα τὰ χεῖλη μου κι'
ἐγλυκοφιλησές τα.
Νύχτα ταν ποῖος μᾶς ἔνοιωσε κι'
αὐγὴ ποῖος μᾶς ἐθώρει;
Τ' ἄστρο τὸ αὐγῆς τὸ λαμπερό,
ἐκεῖνο μᾶς ἐθώρει.
Καὶ τ' ἄστρον ἐχαμήλωσε καὶ τῶπε
τοῦ θαλάσσου.
Καὶ τὸ θαλάσσι τοῦ κουπιοῦ, καὶ
τὸ κουπὶ τοῦ ναύτη.
Κι' ὁ ναύτης τὸ διαλάλησε, στὴ γῇ
στὴν οἰκουμένη.

Ἐπίσης γιὰ τὸ παράπονο τῆς ἀπαρνη-
μένης ἔχει τραγουδήσει ὁ λαός.

Μιὰ ζωηρὴ εἰκόνα δίνει τὸ κατωτέρω
τραγοῦδι, γιὰ τὸ παράπονο τῆς νησιωτο-
πούλας κόρης, ἡ ὁποία, τὴν ὥρα πού τὸ
δειλινὸ πορφύρωνει τὴ γαλανὴ θάλασσα,
μὲ τὰ γοργόφτερα τῆς φαντασίας ὄνειρα,
πετᾷ στὸ ταξιδεμένο ἀγαπημένο της, πού
ἐναγώνια τὸν καρτεῖ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ
ἀναπόλησις ἀφήνει νὰ ξεχειλίσει ὅλο τὸ
πικρόχολό της παράπονο. (Τραγοῦδι).

Οὔλοι τὸν ἥλιο τὸν τηρᾷ πού πάει νὰ
βασιλέψῃ.
Κι' ἡ κόρη πού εἶχε τὸν καὶ μὲ τὸ
πέλαγο ἀγναντεύει.
Βλέπει καράβια κι' ἔρχονται, βαρ-
κοῦλες κι' ἀρμενίζουν.
«Μάννα καράβια τέσσαρα, μάννα
βαρκοῦλες πέντε.
Μάννα κατέβα ῥώτατα κατέβα ἐξ-
ταξέ τα.
Ποιὲς θάλασσεσ καὶ ποῖα νησιά χαί-
ρονται τὸν καλὸ μου;
Σὲ τί τραπέζι τρώει ψωμὶ καὶ τὸ
δικό μου εἶν' ἄδειο;
Τίνος χερᾶκια τὸν κερνοῦν καὶ τὰ
δικά μου τρέμουν;
Τίνος χεῖλάκια τὸν φιλοῦν καὶ τὰ
δικά μου σκάζουν;
Τίνος καρδιὰ τὸν χαίρεται δική μου
ἀναστενάζει;
Κάνω νὰ τὸν καταραστῶ καὶ πάλι
τὸν λυποῦμαι.
Τι' εἶν' ἀκριβὸς τῆς μάννας του καὶ
μοναχὸς δικός μου.
Μ' ἀγὼ θὰ τὸν καταραστῶ, κι' ὡς
κάμῃ ὁ θιὸς τί θέλει.
Ποιόνε βαροῦνε μαχαιριεὲς καὶ ναίμα
δὲ σταλάζει;
Τίνος ἀγάπη πέρνουνε καὶ δὲν ἀνα-
στενάζει;

Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές

ὠδήγουν εἰς φρικτόν, ἐξ ἀσφυξίας θά-
νατον.

Ἐπίσης ἄλλοτε μία φυματιώδης μη-
νιγγίτις εἶχε πάντοτε κατάληξιν τὸν
θάνατον. Ἡ ὀξεία κεγχροειδὴς φυμα-
τίωσις, ἀπὸ τὰς βαρυτέρας μορφᾶς
τῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως ἤρχετο,
εἰς σειρὰν σοβαρότητος, ἀμέσως μετὰ
τὴν φυματιώδη μηνιγγίτιδα. Ἐκ τῶν
ἀνωτέρω δύο μορφῶν. πλεῖστα περι-
στατικά, ἐν Ἑλλάδι, ἐθεραπεύθησαν
διὰ στρεπτομυκίνης. Ἡ ἐπιτροπὴ, μά-
λιστα, χορηγήσεως κρατικῆς στρεπτο-
μυκίνης μόνον εἰς τὰς δύο αὐτὰς πε-
ριπτώσεις τῆς φυματιώσεως χορηγεῖ
τὸ φάρμακον καὶ τοῦτο ὅχι διότι μό-
νον ἐκεῖ θαυματουργεῖ ἡ στρεπτομυ-
κίνη ἀλλὰ διότι, πρῶτον· αὐταὶ αἱ
μορφαί, ἄνευ τοῦ φαρμάκου, θὰ ὑπέ-
κυπτον εἰς τὸ μοιραῖον συντομώτατα
καὶ ἐπομένως δὲν μποροῦν νὰ περι-
μένουν· καὶ δεύτερον, διότι τὸ φάρμα-
κον ὑπάρχει εἰς τὸσον περιορισμένην
ποσότητα πού δὲν μπορεῖ νὰ διατεθῇ
καὶ δι' ἄλλας μορφᾶς τῆς νόσου πού
ἔχουν τὸν χαρακτηῖρα τῆς χρονιότη-
τος.

Προμηθεύονται λοιπὸν ὅλοι οἱ ἄλ-
λοι, οἱ ἔχοντες ἀνάγκην, ἐκ τῆς μαύρης
ἀγορᾶς τὰς ποσότητας πού θὰ χρεια-
σθοῦν διὰ νὰ ὑποβληθοῦν εἰς θερα-
πείαν.

Ἴδου λοιπὸν διατὶ ὁ εἰδικὸς ἱατρός
ὀφείλει νὰ μελετήσῃ τὴν περίπτωσιν
ἐκάστου ἀσθενοῦς μετὰ προσοχῆς καὶ
νὰ συστήσῃ, ὅπου ἐνδείκνυται, τὴν
στρεπτομυκινὴν ἐνδείκνυται, τὴν
στρεπτομυκινὴν ἐνδείκνυται. Εἶναι τε-
ράστια τὰ ποσά, διὰ τοὺς πτωχοὺς
ἀσθενεῖς, πού πρέπει νὰ διατεθοῦν
διὰ μίαν σειρὰν στρεπτομυκίνης. Καὶ
εἶναι χρόνιαι σπηλαιώδης μορφᾶς τῆς
νόσου πού δὲ ἐπηρεάζονται μὲ οἰασ-
δήποτε ποσότητας καὶ ἀπαιτοῦν χει-
ρουργικὴν θεραπείαν.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ἡ δρᾶσις τῆς
στρεπτομυκίνης εἶναι καταφανής, εὐ-
θὺς ἀμέσως ἀπὸ τὰ πρῶτα φιαλίδια
ἐπὶ τῆς τοξικῆς συμπτωματολογίας
τῆς νόσου. Καὶ ἡ συμπτωματολογία
αὕτῃ εἶναι: βῆξ, ἀπόχρεμψις, πυρε-
τός, ἐφιδρώσεις, ἀνορεξία, καταβολὴ
τῶν δυνάμεων κ.λ.π. ὅλα αὐτὰ τὰ ἐ-
ξαφανίζεῖ ἡ τὰ ὀλιγοστεύει εἰς τρό-
πον ὥστε νὰ δύναται ὁ ἄρρωστος ν'
ἀναλάβῃ καὶ σωματικῶς καὶ ἠθικῶς.

Εἰς τὴν σημερινὴν δὲ ἐποχὴν ὅπου
τὴν ἱατρικὴν τὴν παραδεχόμεθα ψυ-
χοσωματικὴν, εἶναι εὐκόλον κανεῖς
ν' ἀντιληφθῇ πόσον σπουδαῖον ρόλον
παίζει ἡ ἀνάκτησις τοῦ ἠθικοῦ τοῦ
ἀσθενοῦς καὶ μάλιστα ἀπὸ τοιαύτην
νόσον!

Εἰς τὰς χρονίας μορφᾶς τῆς νόσου
καὶ δὴ εἰς προσφάτους ἀλλοιώσεις ὅ-
ταν ἐπὶ παραδείγματι ἔχομεν ἐλα-
φρὰν προσβολὴν τοῦ ἐνὸς πνεύμονος

μαζὶ μὲ τὴν Ὑγιεινοδιδαιτητικὴν ἀγω-
γὴν, (ἡ λέξις μεταφράζεται: ὑγιεινὴ
ζωὴ ἐν τῇ ἐξοχῇ, ὑπερσιτισμός, ἀνά-
παυσις, καθαρὸς ἀήρ) ἡ ταυτόχρονος
θεραπεία διὰ στρεπτομυκίνης, ὑπο-
βοηθεῖ τὰ μέγιστα συντομεύουσα τὸν
χρόνον τῆς θεραπείας. Ἐὰν ὅμως ἐπὶ
προσβολῆς ἐπίσης τοῦ ἐνὸς πνεύμονος
ἀλλὰ σοβαρωτέρας μὲ σπηλαιοῦ ἐφαρ-
μοσθεῖ μόνον Ὑγιεινοδιδαιτητικὴ καὶ
στρεπτομυκινὴ θεραπεία καὶ ὅχι τεχνη-
τὸς πνευμονοθώραξ, ἡ παράλειψις αὐ-
τῇ ἀποτελεῖ σφάλμα τὸ ὁποῖον μοι-
ραίως θὰ ἔχῃ δυσάρεστα ἀποτελέ-
σματα ἐπὶ τοῦ ἀρρώστου.

Ὁ ἱατρός λοιπὸν ὀφείλει νὰ στα-
θμίξῃ καλῶς τὰ πράγματα καὶ τὸσον
αὐτὸς ὅσον καὶ ὁ ἄρρωστος δὲν πρέ-
πει ἀπὸ ἐνθουσιασμοῦ νὰ παρασύ-
ρωνται ἔξω τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ
οἰκονομικῶν δυνατοτήτων, διότι αἱ
ἀπαγορευθεῖσαι ἐκ τῆς νόσου ἀφ' ἐνὸς
καὶ αἱ συνέπειαι ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ
οἰκονομικοῦ παράγοντος ἀφ' ἐτέρου
δημιουργοῦν κακὰ καὶ μὴ προβλεπο-
μένας ἐκβάσεις. Πρέπει ἡ οἰκονομικὴ
πλευρὰ τοῦ δράματος νὰ λαμβάνηται
πάντοτε ὑπ' ὄψιν διότι δὲν ξέρεῖ πό-
τε τελειώνει κανεὶς μὲ τὴν φυματίω-
σιν. Ὑπερβολικοὶ ἐνθουσιασμοὶ ἔχουν
ὀδηγήσει εἰς σφάλματα ὅταν ἐπὶ πα-
ραδείγματι ἐγκαταλείπεται ἡ διὰ τοῦ
τεχνητοῦ πνευμοθώρακος ἀποδοτικὴ
ἐπὶ ἀσθενοῦς θεραπεία διὰ ν' ἀντικα-
τασταθῇ αὕτῃ διὰ τῆς στρεπτομυκι-
νοθεραπείας.

Ἡ παραδεδεγμένη σήμερον ὡς ἡ ἀ-
ρίστη εἰς ἀποτελέσματα διὰ τεχνητοῦ
πνευμοθώρακος θεραπεία ἐξακολου-
θεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀναντικατάστατος थे-
ραπευτικὴ μέθοδος ἐναντίον τῆς πνευ-
μονικῆς φυματιώσεως. Ἐπομένως αὐ-
τῇ δὲν πρέπει νὰ θυσιάζηται χάριν
τῆς στρεπτομυκίνης. Ἀπλῶς ἡ τελευ-
ταία μπορεῖ νὰ συμπληρώσῃ τὸν τε-
χνητὸν πνευμοθώρακα εἰς ὠρισμένας
μόνον περιπτώσεις.

X. ΚΡΙΘΑΡΗΣ

Εἰς τὸ προσεχές :

Τι εἶναι ὁ τεχνητὸς πνευμοθώραξ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Οἱ ἐν Ἀθήναις συνεργᾶται μας καὶ
ἄλλοι συμπολίται ἐφ' ὅσον κωλύονται
νὰ κατέλθουν εἰς Πειραιᾶ, δύναται
νὰ παραδίδωσι τὰ πρὸς δημοσίευσιν
χειρόγραφα των εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις
καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λυκούργου 3 Κα-
τάστημα τοῦ συμπολίτου κ. Γεωργίου
Μουλοῦ, μέχρι τῆς 12 ἐκδστον μη-
νός, ὁπόθεν καὶ παραλαμβάνομεν
αὐτὰ.

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΜΑΣ

Ο ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΠΟΙΟΣ ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ

ΥΠΟ Κ. Μ. Κ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

Ὁ Διθυραμβοποιὸς Φιλόξενος ὁ Εὐλύτιδος, ἐγεννήθη εἰς τὰ Κύθηρα τὸ 436 π.Χ. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου καὶ εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς, ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς ἀκτῆς, πόλις μετὰ τοῦ ἐπινείου τῆς Σκανδαίας, εὐρίσκετο εἰς ἀκμὴν, ὡς συνέβαιναν ἄλλως τε καὶ εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῶν νήσων, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἐπεδίδοντο εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐκοσμεῖτο ἀπ' ἑνα ὠραϊότατον ναὸν τῆς προστατίδος θεᾶς, μέσα εἰς τὸν ὅποιον εἶχεν ἀντικατασταθὴ τὸ Δίπτετς ξόανον τῆς Ἀφροδίτης, ἡ ὁποία ἕως τότε εἶχε πολεμικὸν χαρακτῆρα, μὲ μαρμάρινον πού τὴν παρίστα μὲ νέαν μορφήν προσηρμοσμένην πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψιν περὶ ὠραίου καὶ ἀπὸ κήπων, πλουσίας οἰκίας, μεγάλας ἀποθήκας καὶ μίαν ἐπίσης ἰσχυρὰν ἀκρόπολιν.

Ἀσφαλῶς ὁ Φιλόξενος κατὰ τὴν ζωὴν του πολλὰς φορὰς θὰ ἀνεπτόλησε τὴν μικρὰν πατριδα του εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τὰς ναῦς τὰς ὁποίας ἐκύταζε συνεχῶς ἡ ἀγκυροβολοῦν εἰς τὴν παραλίαν ἀφῆνονσαι τὰ ἐξ Ἀφρικῆς ἐμπορεύματα, τὴν κίνησιν εἰς τὰ ἐργοστάσια (πορφυρεῖα), ὅπου οἱ τεχνῖται διὰ τῆς πορφυρευτικῆς τέχνης ἐτρέπου τὰ ὄστρακα διὰ νὰ ἐξαχθῇ τὸ ζωάριον καὶ τὰ ἐχρησιμοποιοῦν ἀκολούθως διὰ τὴν πρώτην βαφὴν, τὰς προετοιμασίας τῶν νεανίδων διὰ τὴν τέλει τῶν εἰς τὴν θεὰν ἀφιερωμένων ἑορτῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἔπλυνον τὸ ἄγαλμα τῆς Κυθρίας καὶ ἐστολίζοντο διὰ τὰς λεγομένας παννυχίδας, τὰς ὁποίας ἐρηκολοῦθον ποικίλοι ἄγῳνες καὶ τέλος τὰς ἀσχολίας τοῦ πληθυσμοῦ ὁ ὁποῖος ἀφοσιούτο εἰς εἰρηνικά ἔργα καὶ ἐπαφίετο τὴν γυμνασίαν του εἰς τὴν κατ' ἔτος μετὰ τοῦ Κυθηροδίκου πεμπομένην φρουρὰν τῶν Σπαρτιανῶν.

Πῶς ἀληθῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μαντεύσῃ ὁ μικροσκοπικὸς τότε ποιητὴς, ὅτι αὐτὴ ἡ ὠραία εἰκὼν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐντυπωθῇ εἰς τὴν φαντασίαν του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν θαυμασίαν φύσιν πού προέκυπτε ἀπὸ τὸ εὐκρατον κλίμα καὶ τὴν ὁμορφίαν τοῦ παραθαλασίου τοπίου, θὰ ἐλάβανεν εἰς διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν μίαν τόσο ῥιζικὴν μεταβολήν, ὥπως ἡ κατὰ τὸ 424 π.Χ. γενομένη κατὰ τὴν κατάληξιν τῆς νήσου παρὰ τῶν τριῶν Ἀθηναίων ναυάρχων; Διότι, τότε, ἐπειδὴ οἱ ἐξουσιαζόντες τὴν νήσον Σπαρτιάται, εἶχον ἀξιώσει ἀπὸ τοὺς Κυθηρίους νὰ συμπολέμουν μετὰ τῶν κατὰ τῶν ἐπερχομένων πολυαριθμῶν Ἀθηναίων καὶ Μιλησίων, συνέβη μετὰ τὴν ὀλιγοήμερον ἀντίστασιν τὴν ὁποίαν οἱ Κυθηριοὶ προσέβαλον ἀπὸ τῆς ἀκρόπόλεως νὰ συνθηκολογήσῃ σφαιδρὸν ἀνεύρωτον, ἡ δὲ τύχη των εἶναι γνωστὸν πόσον ἀπέρη τραγικὴ, καθόσον οἱ πλείστοι ἀπῆχθησαν καὶ ἐπωλήθησαν ὡς δούλοι παρὰ τῶν νικητῶν. Καὶ ὁ Φιλόξενος αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν τύχην δὲν ἀπέφυγε, παρὰ τὸ ὅτι ἦτο ἀκόμη μόλις δωδεκαετής. Πολεμιστὴς τῆς εὐθύς ὡς μετεφέρθη εἰς Ἀθήνας ἔσπευσε νὰ τὸν πωλήσῃ εἰς τινα πλούσιον ὀνομαζόμενον Ἀγέσθων, πλησίον τοῦ ὁποῖου ἐχρησιμοποίηθ' ὡς δούλος εἰς καταλλήλους διὰ τὴν ἡλικίαν του ἐργασίας.

Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ἀναμειγμέναι εἰς τὸν φθοροποιὸν κατὰ τῆς Σπάρτης πόλεμον. Ὁ Περίκλεις εἶχε προ 15ετίας περίπου ἀποθάνει, τὰ γράμματα ὅμως καὶ αἱ τέχναι ἦσαν ἐν πλήρει τῇ ἀκμῇ των. Ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Εὐρυπίδης ἔζων ἀκόμη καὶ διήνουν μὲν τὰ τελευταῖα ἐτῆ τῆς ζωῆς των, ἀλλ' ἐμεσοοράνει ὁ ἥλιος τοῦ Σωκράτους, ὁ Ἀριστοφάνης ἐπίσης νεαρὸς εἶχε ἀρχίσει νὰ διακρίνεται διὰ τὰς πλήρεις δρατικότητος καὶ πνεύματος κωμωδίας καὶ ἐπὶ πλέον ὁ διθυραμ-

βος, ἑνα ἄσμα μὲ θρησκευτικὴν ἕως τότε χοροῖαν, ἐλάβανε νέαν ἐξέλιξιν προσελκύνον περὶ αὐτὸν τοὺς πλέον φιλοδόξους ποιητάς.

Εἶναι ἀληθές ὅτι δι' ἑνα δούλον, ὅπως ἦτο ὁ Φιλόξενος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προσβλέπετο λαμπρὸν στάδιον, θὰ ἦτο δὲ παράτολμον νὰ ἐστηρίζετο κανεὶς ἐπὶ τῆς ῥημοσύνης τοῦ πνεύματός του, τὴν ὁποίαν ὁ κύριός του εἶχεν ἀντιληφθῇ καὶ διὰ τὴν ὁποίαν τὸν παρωνόμαζε μύρμηκα, διὰ νὰ τὸν εἰκάσῃ, ἀλλ' ἐκ τῆς ἱστορίας εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ θεσμός τῆς δουλείας εἶχε ἀρχίσει νὰ γίνετ' ἡπιώτερος, ἀφοῦ οἱ δούλοι ὀνομάζοντο οἰκέται καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφοίτων εἰς τὰ σχολεῖα. Διὰ τὸν μικρὸν ἐν τούτοις Φιλόξενον, ὅτι ἀκριβῶς συνετέλεσεν εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τοῦ ἦτο ἡ ἀλλαγὴ κυρίου, ἡ ὁποία ἐντὸς βραχέως χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς Ἀθήνας ἐπῆλθε διὰ τὸ θάνατον τοῦ Ἀγέσθων. Τότε προσελήφθη ὡς δούλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ περιφήμου διθυραμβοποιοῦ Μελανιππίδου, εἰς τὴν ὁποίαν σφοδρὰ φιλοδοξία ἐτάραζον τὴν παιδικὴν καρδίαν καὶ νέαι εὐδοίονι κατευθύνσεις τοῦ ἐδημιουργήθησαν διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἀνεγρόφη ὅτι ἐπὶ τὴν διάστημα ἐν τῷ μεταξύ, διετέλεσε δούλος καὶ μάγειρος τῶν Ἱεράνων καὶ Ἀριστοκλείτου, πλὴν τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐσχεδίασεν ὁ δουλικὴς καταγωγῆς ποιητὴς Ἱστρος (220 π.Χ.), καθόσον δὲν θὰ εἶχον λόγον νὰ τὸ ἀποκρίψουν οἱ σατυρίζοντες τὸν βίον τοῦ Φιλόξενου ποιηταί. Ὁ κύριός του, Μελανιππίδης, δὲν ἦτο τότε τυχαῖος Ἀθηναῖος, ἀλλ' εἰς τὸν ἐνδόξων ποιητῶν, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποῖου συντηγνόντο ὅλοι αἱ προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς, αἱ περιφημοὶ διάνοιαι τοῦ χρυσοῦ αἵματος. Ὁ ἴδιος, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἐθεωρεῖτο ἰσάξιος τοῦ Ὀμήρου καὶ Σοφοκλέους καὶ κατέλιπε ἄρτια ἔργα, τὰ ὁποία, δυστυχῶς, δὲν διεσώθησαν ὡς αἱ «Δαναΐδαι» ὁ «Μαρσῶς» καὶ ὁ «Περσεφόνη» εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραψε μεταξὺ πολλῶν καὶ τὸ «οἱ ἀνθρωποὶ ἀφ' ἧς ἐγενήθησαν τὸ κρασί δὲν ἠθέλαν νὰ πιοῦν τὸ νερό» καὶ ἦτο ἕργον ἐκ θυγατρὸς τοῦ ἐκ Μήλου Μελανιππίδου, ὅστις ὄχι μόνον καὶ αὐτὸς διέπρεπεν εἰς τὰς συνθέσεις διθυράμβων, ἀλλ' εἶχε κατ' ἀρχὰς τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος εἰσαγάγῃ καὶ πολλὰς καινοτομίας ἐν αὐτοῖς παρεμβάλλον τὴν μακρὰν εἰσαγωγὴν (ἀναβολήν) καὶ διάφορα ἄλλα στοιχεῖα. Εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν ὁ Φιλόξενος διήλθεν τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν του καὶ ἔζησε περίπου μέχρι τοῦ 24ου ἔτους τῆς ζωῆς του (412 π.Χ.), ἥτοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ δευτέρου κυρίου του, εἰς τὸν ὅποιον ὁμολογουμένως ὠφείλει ὄχι μόνον τὴν ἀπελευθέρωσιν του ἀπὸ δούλου, ἀλλὰ καὶ τὴν μυστικὴν του εἰς τὴν ποίησιν καὶ διὰ τὸν διθυράμβον. Ὁ Φιλόξενος εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν ἤρχισεν τὸ πρῶτον νὰ γράφῃ καὶ νὰ ἐπαινῇται. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἐν βραχυλογίᾳ ἄς εἴπωμεν τι ἀκριβῶς ἦτο ὁ διθυράμβος εἰς τὸν ὅποιον καὶ ἔσοχὴν διέπρεψε.

Διθυράμβοι κατ' ἀρχὰς ὀνομαζόντο τὰ ἄσματα τὰ ὁποῖα οἱ χορευταὶ ἐφαλλόντο χορεύοντες περίεχον τὸ βωμόν, πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐξιστοροῦντο διάφοροι ἀστεϊότητες καὶ πάθη τοῦ θεοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἐξελίξει των ὡς χορικῶν ἀσμάτων λυρικοῦ περιεχομένου συνηνώθησαν μετὰ τῆς τραγωδίας καὶ τῆς κωμωδίας. Εἰς τὴν συνδεδεασμένην αὐτὴν ποίησιν μετὰ μουσικῆς διεκρίθησαν διάφοροι γνωστοὶ ποιηταὶ ὡς ὁ Ἀρίων, ὁ ὁποῖος μάλιστα πρὸς τελειότεραν μίμησιν τῶν συνοδευόντων τὸν Διόνυσον σαύρων ἐχρησιμοποίησε τράγους εἰς τοὺς χορούς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ χοροὶ ἔλαβον καὶ τὴν ὀνομασίαν τραγικοί, ὁ δι-

δάσκαλος τοῦ Πινδάρου Λάσος ὁ Ἑρμιονεύς, ὅστις ἐπέβαλε τοὺς ἀγῶνας διθυράμβων εἰς τὰς Ἀθῆνας (580 π.Χ.) οἱ ὁποῖοι καὶ ἐκρατήσαν ἐπὶ ἑνα ὀλόκληρον αἰῶνα μὲ συμμετοχὴν χορευτῶν καὶ ἐκ τῶν 10 φυλῶν, ὁ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος, ὁ Διαγόρας ὁ Μήλιος, ὁ Πίνδαρος, ὁ Πρατίνος, ὁ Φιλιάσιος κ. ἄ. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μελανιππίδου καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ 420 π.Χ. ὁ διθυράμβος ἐγνώρισεν νέαν ἀκμὴν καλλιεργηθεὶς κυρίως παρὰ τοῦ Φιλόξενου καὶ τοῦ Τιμοθέου τοῦ Μιλησίου, ἀλλὰ καὶ τῶν Τελέστου ἐκ Σελινούντος, Πολυεῖδου καὶ τοῦ Κινησίου. Τότε ἐτελειοποιήθη ἡ μουσικὴ τὸ ἡ ὁποία ἤρχισεν νὰ μιμῆται τοὺς ἤχους τῶν στοιχείων τῆς φύσεως ἥτοι τῆς βροχῆς, τοῦ ἀνέμου, τοῦ ῥέοντος νεροῦ, τοὺς μυκηθμοὺς τῶν ζώων, τὰ βελάσματα τῶν προβάτων κλπ. ἀλλ' ἐκ παραλλήλου καὶ ἐν γένει ποίησιν τοῦ ἀπέκτησεν ὕψος πλέον μεγαλόλογον, ἥτοι πλήρες πομπῶν φράσεων καὶ ἐξογκωμένων παραβολῶν, τὸ ὁποῖον ἐσατυρίσθη εὐστόχως παρὰ τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ ἐδημιούργησεν τὴν ἐντύπωσιν κενολογίας εἰς τὸ κοινόν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τοὺς θεωρῇ ἐστερημένους ἀξίας καὶ νὰ χρησιμοποιοῖ τὴν παροιμίαν «καὶ διθυράμβων νὺν ἔχεις ἐλάττωνα».

Οἱ διθυραμβοποιοὶ ἦσαν συνδέται τῆς μουσικῆς, συγγράφει τὸν ἔργον καὶ αἰδοῖ τοὺς τοχρῶνας, ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ χρυσοποικίλον στολήν, λόγῳ τοῦ χαρακτῆρος των ὡς ἱερέων τῶν τελεῶν, τῆς τελομένης γύρω ἀπὸ τὸν βωμόν ἐορτῆς, ἦσαν ἀγαπητοὶ εἰς τὸ κοινόν καὶ ἐπεφημιούντο ἰδίως παρὰ τῶν νέων. Παρὰ ὅθεν τὴν ἀνωτέρω δυσφήμισην τοῦ εἶδους τοῦ τοῦ ποιήσεως, ὁ διθυράμβος καὶ δι' ἀρίστων ποιητῶν ἀντιπροσωπεύθη καὶ ἀπ' ὅλα τὰ εἶδη τῆς ποίησεως ἦτο τὸ συμπαιθέστερον εἰς τὸν λαόν. Οἱ δ' ἐκτελούμενοι χοροὶ δὲν ἐγίνοντο μόνον εἰς τὰς Ἀθῆνας, τοὺς Δελφοὺς, καὶ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀλλὰ διετηρήθησαν εἰς τὰς πολυπληθεστάτας πόλεις ἀκόμη καὶ μέχρι τῶν μεταγενεστέρων Ρωμαϊκῶν χρόνων.

Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς πότε ὁ Φιλόξενος μμολόμενος τὸν διδάσκαλόν του Μελανιππίδην, (διὰ τὸν ὅποιον λέγεται, ὅτι ἀπέθανεν κατὰ τινα διατριβὴν πλησίον τοῦ βασιλέως Περδίκας τῆς Μακεδονίας), ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθῆνας καὶ ἤρχισεν τὰς περιουσίας του εἰς τὰς ξένας πόλεις. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι ὄχι μόνον ἡ κατὰ τὸ 404 π.Χ. συνομολογηθεῖσα εἰρήνη μετὰ τῆς Σπάρτης, τὸν εὗρεν εἰς τὰς Ἀθῆνας καὶ παρευρέθη οὕτω οὐχὶ χωρὶς θλίβιν κατὰ τὴν κρήνισιν τῶν μακρῶν τειχῶν καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ στόλου εἰς τοὺς νικητάς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀρκετὸν ἀκόμα διάστημα, ὅτι παρέμεινεν ἐν αὐταῖς διακρινόμενος εἰς τὴν ποίησιν, μέχρις ὅτου ἀνδρῶν θείας ἐπεχείρησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς μεγαλτέρας πόλεις τῆς ἐποχῆς του.

Πολὺ γνωστὴ ἔχει καταστῇ ἡ περιπέτειά του εἰς τὰς Συρακούσας, ἐπὶ τῆς τυραννίας τοῦ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου, ἡ ὁποία ἐγένεε πάντως πρὸ τοῦ 393 π.Χ.

Ὁ Διονυσίος Α' (430—367 π.Χ.), ἦτο μία ἐκ τῶν περιέργων φυσιογνωμιῶν τῆς ἐποχῆς του. Στρατηγὴς διὰ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος ἐν αὐτῷ, ἐγένεε ἡγεμὼν τῶν Συρακουσῶν ἀφοῦ προσέφερεν εἰς τὴν πόλιν τὴν νίκην τοῦ Ἀκράγαντος. Εἶχεν ὅμως καλλιτεχνικὰς φιλοδοξίας μεγάλας, καθόσον καὶ εἰς ψήφισμα τῶν Ἀθηνῶν εὐρίσκεται ἐπαινος διὰ τοὺς διθυράμβους του καὶ ἀργότερον εἰς τοὺς τραγικοὺς ἀγῶνας τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, φαίνεται ἐπίσης ὅτι ἐβραβεύθη τὸ ἔργον του «Ἐκτορος λῦτρα». Ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐγνώρισε καὶ παταγώδεις ἀποτυχίας ὥπως ἡ

κατὰ τὸ 384 π. Χ. ἐν Ὀλυμπίᾳ. εἰς ἣν εἶχεν ἀποστείλει πομπὴν συνοδείαν ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν του μὲ θαυμάσια τέχνητα, σκηναί χρυσοκεντήτους καὶ μελωδικῶς ῥαψωδούς διὰ τὰ ἀπαγγεῖλουν διάφορα ποιήματά του, τὰ ὅποια οἱ θεαταὶ ἐσπευσαν ν' ἀποδοκιμάσουν ὡς ἀνεπιτυχή καὶ ἀκαλαίσθητα. Ἦτο δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς δικαιολογημένη ἡ ἀποδοκιμασία τῶν θεατῶν διότι φιλοδοξῶν καὶ δημοφιλὴς νέας λέξεις περιέπιπτε εἰς τρομακτικὰ λάθη ἀποκαλῶν π. χ. «μυστήρια» τὰς τρύπας τῶν ποντικῶν διότι «τηροῦσι τοὺς μῦς» τὴν κόρην «μένανδρον διότι «μένει τὸν ἄνδρα» τὸ ἀκόντιον «βαλάντιον» καθότι «βάλλεται ἐναντίον» καὶ τὸν στύλον «μενεκράτην» καθόσον «μένει καὶ κρατεῖ» καὶ ἄλλα ταυτά. Ὅτε λοιπὸν τὸν ἔπε σκέφθη εἰς τὰς Συρακούσας ὁ Φιλόξενος, ἔσπευσεν οὗτος νὰ δεχθῇ τὸν Φιλόξενον μετὰ τιμῶν καὶ νὰ τοῦ προσφέρῃ πλούσια γεύματα εἰς τὰ ὅποια ἐπιθυμῶν ἵνα τύχῃ τὸ ποιητικὸν ταλάντο του τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ἀνέγνωσε ποιήματα καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως περὶ τούτων τὴν γνώμην του. Ὁ Φιλόξενος ἀφοῦ ἀνέγνωσε τοὺς διθυράμβους τοῦ Διονυσίου βεβαιωθείς ὅτι οἱ στίχοι του δὲν εἶχον καμμίαν ἀξίαν δὲν ἐδίστασε νὰ τοὺς ψῆξῃ. Ἀλλ' ὁ Διονύσιος ἐξωργισθὴν, πρὸς τιμωρίαν δὲ διέταξεν ἵνα ἀνευ χρονοτριβῆς κλείσουν τὸν Φιλόξενον εἰς τὰ λατομεῖα, τὰ ὅποια ἐπέιχον θέσιν φυλακῶν μετὰ καταναγκαστικῶν ἔργων εἰς τὰς Συρακούσας, ἀφοῦ οἱ φυλακισθέντες εἰργάζοντο ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Μετὰ τὴν πάροδον ὅμως ὀλίγων ἡμερῶν ὁ Διονύσιος, συνθέσας νέους διθυράμβους καὶ θεωρῶν ὅτι οὗτοι ἦσαν ἀφ' ἐνὸς καταλλήλοτεροι τῶν προηγουμένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ, λόγῳ τοῦ φόβου τὸν ὅποιον εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς τὸν Φιλόξενον ἐπίστευεν ὅτι οὗτος ἀκρωσμένος θὰ τοὺς ἐπῆναι, τὸν προσεκάλεσεν ἐκ τῶν φυλακῶν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ εἴπῃ τὴν γνώμην του. Ὁ Φιλόξενος ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς διθυράμβους του, ἀντὶ νὰ ἐκφέρῃ κρίσιν τινα, ἐστράφη πάλι πρὸς τὸν δρόμον τῶν φυλακῶν εἰπὼν «ἄς μὲ ἐπαναφέρουν εἰς τὰ λατομεῖα». Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἐξημενέου τὸν Διονύσιον, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἀπληθυνθεῖσαν ἀπὸ τὰς φυλακάς, πλὴν δὲν ἔπεισε τὸν τύραννον ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ ἵνα ὑφαρπάξῃ τὴν εὐμενὴ κρίσιν τοῦ ποιητοῦ. Διὰ τρίτην ὁδὸν φορὰν ἀνέγνωσε ποιήματα εἰς τὸν Φιλόξενον, ὁ ὁποῖος τότε ἀπήντησε διὰ τῆς λέξεως «οἰκτρά» ἐννοῶν ἐλεεινά, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν ὁ Διονύσιος παρενόησεν εὐτυχῶς, καθόσον τὴν ἐξέλαβεν, ὅτι ἐλέχθη μὲ τὴν σημασίαν τοῦ οἴκτου, δηλαδὴ ὅτι εἶχεν ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ ἢ τραγωδία τοῦ προξενούσα ἰὸν οἴκτον εἰς τοὺς ἀκρωστάς.

Τὰ λατομεῖα τῶν Συρακουσῶν καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπιδεικνύονται εἰς τοὺς περιηγητάς μὲ τὴν ὀνομασίαν «*Latomia del Filosofo*», θὰ ἐφυλακίζετο δὲ ἐκ νέου εἰς ταῦτα ὁ Φιλόξενος, ἐάν δὲν ἔφυγε ἐσπευμένως ἀπὸ τὰς Συρακούσας, διότι κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν του εἶχε συνάψει ἐρωτικὰς σχέσεις μὲ τὴν ὡραιότεραν ἀπὸ τὰς αὐλητρίδας τοῦ Διονυσίου, μὲ τὴν ὁποίαν ἦτο ἐρωτευμένος καὶ ὁ ἴδιος ὁ τύραννος, τὴν Γαλάτειαν. Μετὰ λοιπὸν τὴν ἀποκάλυψιν, τῶν σχέσεων, ἡ πλησίον τοῦ Διονυσίου παραμονή, δὲν ἦτο ἄνευ φόβου.

Διακώψας τὸ εἰδυλλίον του, κατέφυγεν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τοῦ Τάραντος, ἡ ὁποία εὐρίσκετο ἐν ἀκμῇ λόγῳ τῆς τοποθεσίας της. Αὕτη εἶχε μέγα ναυπηγεῖον καὶ μεγάλον ναὸν μέγα εἰς τὸν ὅποιον ἦτο ἐστημένον μεγαλοπρεπὲς ἄγαλμα τοῦ Διὸς, ὕψους 40 μ'. Ἐκεῖ ὁ Φιλόξενος συνεδῆθη μὲ τὴν ἑταῖραν Τιμάνδραν ἢ Δαμασάνδραν, ἔξ Ἰκάρων τῆς Σικελίας, ἡ ὁποία ἦτο ἄλλοτε φίλη τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ μητέρα τῆς περιφημοῦ Λαίδος τῆς νεωτέρας, τὸ κάλλος τῆς ὁποίας ἀπηθανάτισεν ὁ χρωστήρ τοῦ Ἀπελλῆ, καὶ συνέθεσεν ἀρκετοὺς ἐκ τῶν 24 διθυράμβων του. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν τῷ Τάραντι παραμονὴν τοῦ Φιλόξενου, ὁ Διονύσιος δὲν εἶχεν παύσει νὰ νοσταλγῇ τὴν συντροφίαν τοῦ φιλοσόφου, διὸ καὶ κατ' ἐπανάληψιν λησμονήσας τὴν ἀντιζηλίαν του τὸ προσεκάλεσεν πλησίον του, ἀλλ' ὁ Φιλόξενος γνωρίζων τὸν χαρακτῆρα τοῦ Διονυσίου, ἀπήντησε τότε δι' ἐ-

πιστολῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀντὶ ἀπαντήσεως ἔγραψε ὀλίγα μόνον ὁ, ποὺ εἶχον τὴν σημασίαν τῆς ἀρνήσεως καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἐκράτησεν ἔκτοτε καὶ ἡ παροιμία «ὡς τὸ τοῦ Φιλοξένου γραμματίον». (1)

Μετὰ τὸν Τάραντα, ὁ Φιλόξενος συνοδεύομενος ἀπὸ τὴν Τιμάνδραν μετέβην εἰς Κόρινθον, ἡ ὁποία ἤκαζε καὶ ἦτο γνωστὴ διὰ τὴν κρατούσαν ἐκεῖ ἐκκλίσιν τῶν ἠθῶν γενόμενος οὕτω ἀφορμὴ τῆς εἰς αὐτὴν ἐγκαταστάσεως τῆς Λαίδος, εἶναι δὲ ἀγνωστον ἐπὶ πόσον καιρὸν διήρκεσαν αἱ διατριβαὶ τὸν εἰς τὰς ὡς ἄνω πόλεις, εἰς ἃς ἡ παρουσία του ἦτο περιζήτος, λόγῳ τοῦ εἶδους τῆς ποιήσεως ὅπερ ἐτύγχανε τῆς προτιμήσεως τοῦ κοινοῦ. Ἀφοῦ δ' ἀνεχώρησε καὶ ἀπὸ τὴν Κόρινθον, κατὰ τὰς πληροφορίας μερικῶν σχολιαστῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Κύθηρα, ὅπου παραμείνας ἔγραψε τὸν «Κύκλωπα» του, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται καὶ τὸ ἀριστον τῶν ἔργων του, πλὴν κατὰ τὴν ὀρθωτέραν γνώμην τοῦτο ἔγραψε φιλοξενούμενος εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου.

Ἀπὸ τὸ ἐν λόγῳ δράμα «Κύκλωψ» ἢ «Γαλάτεια» δὲν σώζονται παρὰ 5-6 μόνον στίχοι, τὸ δὲ περιεχόμενον του εἶναι γνωστόν ἀπὸ τὴν μίμησιν κυρίως τοῦ Θεοκρίτου, ἡ ὁποία ἐγράφη μετὰ 100 περίπου ἔτη καὶ ἐκ στίχων τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τὴν κωμωδίαν του «Πλοῦτος».

Τὸν «Κύκλωπα» ἐνεπνεύσθη ὁ Φιλόξενος ἀπὸ τὸν Διονύσιον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ὁξείαν τὴν ὄρασιν καὶ εἶχεν ἀρκετὰς ἀπογοτεύσεις εἰς τὸν ἔρωτά του πρὸς τὴν Γαλάτειαν. Ἡθέλησε δὲ καὶ νὰ τὸν κωμικοποιήσῃ περισσότερον μὲ τὴν ἐπίδοσιν του εἰς τὴν μουσικὴν. Σκηναί τινὲς τοῦ «Κύκλωπος» περισώθεισιν ἀπὸ τοὺς σχολιαστὰς εἶναι περίπου αἱ ἀκόλουθοι.

Ὁ Ὀδυσσεὺς κλεισμένος εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Πολυφῆμου, τοῦ περιγράφει τὴν ἐπιτηδεύοντα μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ἡμποροῦσε νὰ φέρῃ πλησίον του τὴν νηρηίδα Γαλάτειαν. Τὸν παρακινεῖ λοιπὸν ν' ἀφήσῃ τὴν πόρτα τοῦ σπηλαίου ἀνοικτὴν καὶ ἐφ' ὅσον χρόνον θὰ ἀπουσιάζῃ εἰς τὸ ἀκρωτήριον, ὁ Ὀδυσσεὺς ν' ἀερίσῃ τὸ σπήλαιον ἀπὸ τὴν τραγίαν, νὰ θυμιάσῃ ἀρώματα καὶ νὰ τὸ στολίσῃ μὲ στεφάνους, ὡς θὰ ἤρμοζε διὰ νὰ ὑποδεχθῇ κόρην ἀπαλὴν, ποὺ ἀρέσκειται νὰ λούηται εἰς τὰ κύματα. Ὁ Πολύφημος ὅμως, ὁ ὁποῖος ἀντιλαμβάνεται τὰς προθέσεις τοῦ Ὀδυσσεὺς τοῦ ἀπαντᾷ. Ὁ Οὐτί, ἀπ' ἐδῶ δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ φύγῃ.

Διὰ νὰ δώσωμεν συνοχὴν εἰς τὸ ἔργον θὰ προσθέσωμεν τοὺς ὡραίους στίχους

(1) Τὴν παραμονὴν τοῦ Φιλοξένου πλησίον τοῦ Διονυσίου, μὲ τὰ κατ' αὐτὴν διαμειφθέντα ἐπιποσῖα, ἐνθυμίζετο ἀρχετὰ εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν, ἡ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, διατριβῆ τοῦ Βολταίρου. Κατ' αὐτὴν ὁ Βολταῖρος διώρθωνε ὡς φαίνεται τὰ ποιήματα τοῦ βασιλέως καὶ καθὼς ἔλεγε «εἶχεν ἀπαυδήσει νὰ πλυῖν τῆς βρωμίας του». Ὁ Φρειδερίκος διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐφυρκάσθη μαζὺ του, εἶρε δὲ τὴν εὐκαιρίαν, ἔπειτα ἀπὸ μίαν πολεμικὴν τοῦ Φιλοσόφου κατὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου, ἵνα τὸν καταδιώξῃ. Τότε ἠναγκάσθη ὁ Βολταῖρος νὰ καταφύγῃ ἐσπευσμένως ἐντὸς τῶν συνόρων τῆς Γαλλίας. Μετ' ὀλίγον ὅμως διάστημα ὁ Φρειδερίκος νοσταλγῆσας τὸν Βολταῖρον ἔλεγε δι' αὐτὸν «θὰ ἤθελα νὰ τὸν εἶχα μαζὶ μου ἕνα τοῦλάχιστον ἀκόμη χρόνον». Ἀφοῦ κανεὶς στίψῃ τὸ πορτοκάλι ἡμπορεῖ νὰ πετάξῃ τὸ φλούδι».

ἀπὸ τὰς ἐπικλήσεις τοῦ Κύκλωπος.

Ὡ! καλλιπρόσωπε,
χρυσοβόστροιχε Γαλάτεια
χαριτόφωνε θάλλος ἐρώτων

Συμβαλοῦμαι τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρωτα
(θὰ συνθέσω διὰ σὲ ἐρωτικὸν τραγούδι
μὲ τὰ δελφίνια δέ, κατὰ τὸν σχολιαστήν,
τῆς παραγγέλει πῶς μὲ τὴν ποίησιν περ-
νὰ τὸν ἔρωτα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως τρομάζει ἀπὸ τὴν
παρατεινόμενη συνοίκησιν του μὲ τὸν Πολύ-
φημον.

Ὡω μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν
(μὲ ποῖον τέρας μαζὶ μ' ἐφυλάκισεν
ὁ δαίμων)

καὶ διὰ νὰ τὸν παρασύρῃ τοῦ λέγει εἰς
μίαν καλὴν στιγμὴν τὸ σχέδιόν του. Ὁ
Κύκλωψ ἐντούτοις, ὅπως ἀνωτέρω εἶδο-
μεν, δὲν παρασύρεται.

ἔθυσας; ἀντιθύση.

(ἐθυσίαςες; θὰ σοῦ ἀνταποδοθῇ).

τοῦ ἀπαντᾷ. Περνᾷ τὸν καιρὸν του κιθαρί-
ζων, καὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Ὀμηρι-
κόν, ὁ ὁποῖος ἐτρέφετο μὲ κρέας, φέρει μα-
ζί του μίαν σακκούλαν, εἰς τὴν ὁποίαν συλ-
λέγει τὰ χόρτα διὰ τὸ φαγητόν του. Τέ-
λος ὁ Ὀδυσσεὺς, ἀφοῦ εὔρε τὴν κατάλ-
ηλον εὐκαιρίαν, ἐκτελεῖ τὴν ἀπόφασίν του

Πῦρ ἐπὶ δαλὸν ἔλθον

καὶ τὸν τυφλώνει...

Πολλοὶ παροιμίαι ἔχουν ληφθῇ ἀπὸ
τοὺς ἀνωτέρω στίχους καὶ τὸ δράμα τοῦ-
το γενικῶς ἐπροξένησε ζωηρὰν ἐντύπωσιν.

Ὁ Ἀριστοφάνης ἔσπευσε νὰ τὸ σατυ-
ρίσῃ. Τοῦ ἐφάνη κωμικὸς ὁ ὑποκριτὴς
τοῦ δράματος μὲ τὴν κιθάρα καὶ τὴν σακ-
κούλα του. Στὴν κωμωδίαν του «Πλοῦ-
τος» ἔχει τὴν ἀκόλουθον σχετικὴν σκηνήν.
«Ὁ δοῦλος Καρίων προσκαλεῖ τὸν χορὸν
νὰ συναχθῇ κατὰ παραγγελίαν τοῦ κυρίου
του, ὁ ὁποῖος ἔχει κοντά του τὸν Πλοῦ-
τον. Ὁ χορὸς ἐπὶ τῷ ἀκούσματι χαίρεται
καὶ ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα χορεύσῃ.
Ὁ Καρίων δὲ τότε λέγει, ὅτι θέλει μιμού-
μενος τὸν Κύκλωπα (τοῦ Φιλοξένου), νὰ
τεθῇ ἐμπρὸς τοῦ χοροῦ μὲ τὴν κιθάρα
καὶ μὲ τὰ μεγάλα βήματά του νὰ ὀδηγήσῃ
τὸν χορὸν, ὁ ὁποῖος γυμνὸς μὲ βελάσματα
προβάτων καὶ μὲ καμώματα γιδιῶν θὰ
τὸν ἀκολουθῇ» ὁ δὲ χορὸς πάλιν ἀπαντᾷ,
ὅτι καὶ αὐτὸς ζητεῖ νὰ εὔρῃ τὸν Κύκλωπα,
ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐμάζευσεν εἰς τὸ σακκούλι
του τὰ χόρτα, μεθυσμένος ἀπεκοιμήθη
κάπου, διὰ νὰ τοῦ βγάλῃ μὲ τὸ δαυλὶ τὸ
μάτι του». Μᾶς παρέχει λοιπὸν ὀλίγας ἀπὸ
τὰς κωμικὰς κινήσεις τοῦ ἔργου καὶ ἴσως
καὶ ἕναν ἕως δύο αὐτουσίους στίχους τοῦ
Φιλοξένου.

Ἀλλ' ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἔργου φαίνεται
κυρίως ἐπὶ τῆς κατόπιν ἀναπτυχθείσης
βουκολικῆς ποιήσεως. Ὁ Κύκλωψ τοῦ
Θεοκρίτου, εἶναι μία ἐπανάληψις εἰς πλεόν
αἰσθηματικὴν μορφήν τοῦ ὁμωνύμου ἔρ-
γου τοῦ Φιλοξένου.

ὁ στίχος του

μόσχω γαυροτέρα, σφηλωτέρα ὄμφα-
κος ὡμᾶς
(ἀπὸ τὸν μόσχον πλεόν ζωηρὴ καὶ

σκληρὴ καθὼς τὴν ἀγουρίδα) ἐνθυμίζει πολὺ τοὺς τοῦ Φιλοξένου, ἡ δ' ὑπόθεσις καὶ αὐτὴ στρέφεται γύρω ἀπὸ τὰς παρακλήσεις τοῦ Κύκλωπος πρὸς τὴν Γαλάτειαν διὰ τὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Γνωρίζει τὴν ἀσχημίαν τοῦ φρυδιοῦ καὶ τῆς μύτης του, ἀλλ' ὁ ἔρωσ της δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ἡσυχάζῃ καθόλου· παραμελεῖ τὰ κοπάδια του καὶ καθισμένος εἰς τὴν βράχον κυτάζει τὰ κύματα καὶ τραγουδεῖ. Τὴν ἐνθυμεῖται ὅταν πρωτοῦλθεν εἰς τὸ βουνό του μετὰ τὴν μητέρα της διὰ τὰ κόψουν ἀνθη ποὺ τὰς ὀδηγοῦσε εἰς τὸν δρόμον καὶ εὐχεται νὰ ἦτο ψάρι, γιὰ νὰ φιλοῦσε τὸ χέρι της περὶ τὸν ἄνθρωπον μεσ' ἀπ' τὸ νερό. Ὡς περιουσίαν ἔχει περὶ τὰ χίλια πρόβατα, ἐπὶ πλέον δὲ παίζει ὡραῖο σουραῦλι. Κοντά του δὲν θὰ ἔστερεῖτο τίποτε καθόσον ἔχει πολλὰ ἐλάφια καὶ ἀμπέλια. Ἡ Αἴτνα θὰ τῆς ἔδιδε τὸ κρυστάλλινον νερὸ καὶ ἐκεῖνος θὰ τῆς προσέφερε λευκὰ κρίνα καὶ κόκκινες παπαροῦνες. Ἐντούτοις ἡ Γαλάτεια τὸν ἀποφεύγει. Τὰ ἄλλα κορίτσια, ἐπειδὴ εἶναι τόσο πλούσιοι εἶναι πρόθυμα διὰ νὰ τὸν ἀγαπήσουν. Δι' αὐτὸ θὰ ἔπρευν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὰς ἐργασίας του καὶ νὰ λησμονήσῃ τὴν ἀγάπην. Καὶ τραγουδῶντας πιστεύει πῶς μετὰ τὸ τραγοῦδι του ἡ ἡρὲ φάρμακον πολὺ πειὸ κατὰλληλον ἀπ' ἐκεῖνο ποὺ θὰ εὗρισκε καὶ ἐὰν ἐξώδευε πολὺ χρυσόν.

Διὰ τὰ ἐξάρωμεν μετὰ τ' ἀνωτέρω περιεσσότερον τὴν ἀξίαν τοῦ Φιλοξένου, θὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὸν Πλούταρχον, ὁ ὁποῖος μᾶς πληροφορεῖ εἰς τὸν βίον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅτι οὗτος κατὰ τὴν ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔφερεν εἰς τὰς ἀποσκευάς του τὰ ἔργα τῶν τριῶν τραγικῶν, τὰ βιβλία τοῦ Φιλίστου καὶ τοὺς διθυράμβους τῶν Τελέστου καὶ Φιλοξένου, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἀρπαλος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τοῦ εἶχε στείλει διὰ νὰ τὰ διαβάξῃ ὅταν θὰ εἶχε καιρὸν, θὰ τὸν ἀνεύρωμεν ν' ἀναφέρῃται κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὰ περὶ τῆς ποιήσεως βιβλία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τέλος θὰ ἴδωμεν, ὅτι μετὰ 200 ἔτη, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ἱστοριογράφου Πολυβίου, οἱ διθυράμβοι του ἐτραγουδῶντο εἰς τὰ θέατρα τῆς Ἀρχαίας καὶ τοὺς ἐπῆνουν διὰ τὴν γλῶσσαν, τὸ εὐτράπελον ὕψος καὶ τὴν χάριν τῆς μουσικῆς των.

Δικαίως λοιπόν, ὁ Φιλοξένος κατεῖχε πρωτεύουσαν θέσιν μετὰ τῶν συγχρόνων του ποιητῶν, καλούμενος καὶ τραγωδοδιδάσκαλος, ἀφοῦ ἐδίδασκεν εἰς τοὺς ὑποκριτὰς τὰ δράματά του καὶ εἶχεν εἰσαγάγει μάλιστα τὰ ἀδόμητα ἀπὸ τοὺς μονωδοὺς μέλη, ἰσχυρίσθησαν ἐντούτοις, οἱ ἀντίθετοί του, ὅτι ὁ διθυράμβος διῆλθεν ἐποχὴν παρακμῆς ἐπὶ Φιλοξένου καὶ Τιμοθέου, καθόσον ἐξετραχύνθη καὶ ὅτι οἱ ποιηταὶ οὗτοι ἀπέβησαν «φορτικώτεροι καὶ φιλόκαινοι» γνώμην τὴν ὁποίαν καὶ σήμερον ἐν μέρει πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐὰν ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου μιᾶς περισσώτερον ἀντικειμενικῆς ἐξετάσεως μελετήσωμεν τοὺς σωζομένους περὶ τοὺς 100 περίπου στίχους τοῦ διθυράμβου «Δεῖπνον»

τοῦ Φιλοξένου.

Ὁ Διθυράμβος οὗτος εἶναι μία ἐκτεταμένη περιγραφή εἰς δακτυλικὸν μέτρον ἐνὸς ἀρχαίου δεῖπνου, ἡ ὁποία δὲν συνάγει τὸν ἀναγνώστην. Αἱ ὑπερβολαὶ καὶ ἐν γένει τὸ μεγαλόσχημον ὕψος, ὅπως τὸ ἐχρησιμοποιοῦν οἱ ποιηταὶ του εἶναι φανερά εἰς αὐτόν. Ὑπάρχουν πολυσύνθετοι λέξεις ὡς «ἐγκατακνοκοσμινὲς πεφρυγμένον» = ἐν κατάκνα κομινὲς πεφρυγμένον», «ἀμπυρικηροῖδηστίχας» = ἀμπυρικηρὸς δῆστίχας», «πυρρομολενεκερεβινθοῦξάνθρωμ» κ. ἄ., αἱ ὁποῖαι κάθε ἄλλο παρὰ εὐχάριστον ἐντύπωσιν προκαλοῦν.

Μερικοὶ στίχοι του ἐντούτοις, εἶναι ἀρετὰ συμπαθεῖς.

.....Κατὰ χειρὸς δ' ἤλυθ' ὕδωρ' ἀπαλὸς παιδίσκος ἐν ἀργυρεᾷ φέρων προχόφ' ἐπέχευαν εἶτ' ἔφερε στέφανον λεπτὰς ἀπὸ μυρτίδος εὐγνήτων κλαδῶν δισύναντον εἰς δ' ἔφερον διπλοὶ παῖδες λιπαρῶπα τράπεζαν ἅμ' ἑτέροι δ' ἑτέραν, ἄλλοι δ' ἑτέραν μέχρ' οὐ πληρῶσαν οἶκον.

(ὁ τρυφερὸς παιδίσκος ἤλθε φέρων εἰς τὰ χεῖρα του τὸ ἀργυροῦν δοχεῖον μετὰ τὸ ὁποῖον ἐπέχευαν. Ἀκολουθῶς προσεκόμισε στέφανον ἀπὸ συμπεπλεγμένους κλάδους εὐλγίστου μυρτιάς. Ἀνὰ δύο δὲ οἱ παῖδες ἔφερον τὴν πλουσίαν τράπεζαν, ταυτοχρόνως δὲ ἄλλοι παῖδες ἔφερον ἑτέραν, καθὼς καὶ ἄλλοι ἄλλην, μέχρις ὅτου ἐπληρώθη ἡ οἰκία).

Ἀκολουθεῖ ἐκτενὴς περιγραφή τῶν φαγητῶν τὰ ὁποῖα οἱ ἀρχαῖοι προσέφερον ἐντὸς πινακίων κατὰ τὴν λεγομένην πρώτην τράπεζαν (πρῶτον μέρος τοῦ δεῖπνου), ἦτοι ζωμοῦ, ἰχθύων καὶ κρέατος εἰς μεγάλην ποικιλίαν (ἀμνοῦ, πέριδικας, γαλοπούλας κλπ.), καθὼς καὶ τῶν διαφόρων τεμαχίων καὶ σπλάχνων τοῦ κρέατος καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν ἐπιδορπίων καὶ τῆς πόσεως τὰ ὁποῖα ἐπηκολούθουν κατὰ τὴν δευτέραν τράπεζαν μετὰ ἰδιορρυθμίας περιγραφῆς καὶ συνηχέσεως ὡς

.....ταῖσι δ' ἐν μέσαις καθιδρύθη μέγα χάσμα βροτοῖς, λευκὸς μυελὸς γλυκερός, λεπτοῖς ἀράχνας ἐναλγικιοῖσι πέπλοις συγκαλύπτων ὄψιν αἰσχύνας ὕπο, μὴ κατίδει τις....

(εἰς τὸ μέσον δ' ἐτέθη πρὸς μεγάλην τῶν συμποτῶν εὐχαρίστησιν, λευκὸς μυελὸς ὑπόγλυκος, ἐντὸς ἀραχνούφαντων πέπλων ποὺ συνεκάλυπτον τὴν κακὴν ὄψιν, διὰ νὰ μὴ τὴν διακρίνῃ τις...).

Μετὰ δὲ τὴν πλῆσιν τῶν χειρῶν, εἰς τὸ τέλος τοῦ ποιήματος, προπίνων εἰς ὑγίαν τινὸς λέγει

.....Σὺ δὲ τὰνδε βακχίον εὐδροσον πλήρη μετανιπτρίδα δέξε. (Σὺ δὲ νὰ δεχθῇς τὸ πλήρες τοῦτο δοχεῖον ἀπὸ δροσεροῦ κρασί).

.....Πίνετο νεκτάρειον πῶμ' ἐν χρυσέαις προτομαῖς κοίλων κεράτων, ἐβρέχοντο δὲ κατὰ μικρόν.

(Πίνε λοιπόν τὸ θεῖον ποτὸ σὲ χρυσᾶς κούπας κοίλων κεράτων, ἔπινον δὲ σιγά,

σιγά...)

Τὸ «δεῖπνον», προηγήθη τοῦ ἔργου «Κύκλωπος», καὶ ἔχει τὰ ἐλαττώματα τῶν διθυράμβων ὡς εἵπομεν, παρὰ ταῦτα ἡ μετὰ τῶν ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος θέσις τοῦ Φιλοξένου, εἶναι ὅτι συγκατελέγετο οὗτοις μετὰ τῶν καλλιτέρων, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ πολυγραφώτερος ἐκ τῶν συγχρόνων του Ἀντιφάνης, λέγει εἰς στίχους του τοῦ ἔργου «Τριταγωνιστῆς» ὅτι «πολλὸς ἔπαινος ἀξίζει τοῦ Φιλοξένου, ποὺ φτιάχνει ποιήματα μετὰ νέες ὁμορφες λέξεις καὶ μέτρα, διότι αὐτὸς εἶναι σὰν θεὸς ποὺ εὗρίσκεται μέσα εἰς ἄνθρωπον, ποὺ μόνος γνωρίζει τὴν ἀληθινὴν μουσικὴν καὶ δὲν μιμεῖται μετὰ κισσόπλεκτα καὶ κρηναῖα καὶ ἀνθεσιπάτητα λόγια τὰ τραγοῦδια ἄλλων». Ἐγραψε δὲ ἐκτὸς τῶν διθυράμβων ὁ Φιλόξενος καὶ ἐπιγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται.

Ἐν δολόκληρον εἰς ἀγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ ὅπερ ἀνέθηκε ὁ Τληπόλεμος Μηρεῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Πολυκρίτου, ἐπειδὴ μετὰ ἀπὸ προπόνῃσιν ἀπώθησε τὸν μαλθακὸν ὄκνον ἀπὸ τὰ γόνάτα του καὶ ἐνίκησεν εἰς εἴκοσι σταδίων ἀγῶνας.

Καὶ ἔφερον ποὺ ἀφορεῖ τὸν Κωρύκειον ἄνδρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον διεσώθησαν οἱ δύο ἀκόλουθοι στίχοι.

Αὐτοὶ γὰρ διὰ Παρνασσῶν χρυσορόφων Νυμφέων εἴσω (ἴσαν θαλάμων).

(Διότι αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ Παρνασσῶν εἰσῆλθον εἰς τοὺς χρυσοσκεπάστους θαλάμους τῶν νυμφῶν).

Τὸν διθυράμβον «Σύρον» καὶ «γενναῖαν» τῶν Αἰακιδῶν μελωδικῶς. τὰ ὁποῖα δὲν διεσώθησαν, καθὼς καὶ τὸν «ἐξ ἀδήλων εἰδῶν» διασωθέντα στίχον.

Εὐρείτας οἶνος πάμφωνος (τὸ καλὸ ποὺ ῥέει, ὅλο φωνή, κρασί).

Ὁ Φιλόξενος ἀπέθανε νέος σχετικῶς, εἰς ἡλικίαν 57 ἐτῶν τὸ 379 π.Χ. εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἡ Ἐφεσος ἦτο μία ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας πόλεις. Εἶχε τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ὁ ὁποῖος ἐπανειλημμένως μεταρρυθμίσθη, ἐξακατηρῆζετο ὡς ἐν ἀπὸ τὰ ἐπὶ θαύματα, ἀγορὰν καὶ βιβλιοθήκην περιφήμους καὶ καθὼς καὶ θέατρον καὶ ὠδεῖον. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του εἶχεν ἓνα ὡραῖον ἐπεισόδιον τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδωκε ἀφορμὴν νὰ γράψῃ τὸν διθυράμβον «Υμέναιος», διότι μόλις ἔφθασεν εὗριξε ἀκριβῶς τὴν ἀγορὰν κλειστήν καὶ δὲν εἶχε τί νὰ ἀγοράσῃ διὰ φαγητόν, ἐπληροφορήθη δὲ, ὅτι ἡ αἰτία τοῦ κλεισίματος ἦτο ἓνας γάμος εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον διατεθῇ ὅλα τὰ τρόφιμα. Ἀπρόσκλητος τότε, ἀφοῦ προηγουμένως ἐλούσθη, προσῆλθεν εἰς τὸν γάμον εἰς ὃν καὶ ἐτραγοῦδῃσε.

Γάμε θεῶν λαμπρότατε,....

Μετὰ τὸ τραγοῦδι οἱ προσκεκλημένοι ἐνθουσιάζοντο, ὁ δὲ γαμβρὸς ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ αὐτὸς διθυράμβοις τοῦ εἶπεν, ὁ Φιλόξενε, καὶ αὐριοῦν ἐδῶ νὰ ἔλθῃς διὰ τὸ φαγητόν, ἐκεῖνος δὲ τῷ ἀπήντησε: Ἐάν ἴδω νὰ μὴ πολλὴ κανεῖς,

Τὸν διθυράμβον Φιλόξενον μερικοὶ τῶν μεταγενεστέρων λεξικογράφων συγ-

ΓΙΑΝΝΗ ΠΡΙΝΕΑ

ΔΡΑΚΟΥΛΑ ΚΑΣΙΜΑΤΗ-ΣΤΑΗ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΚΥΘΗΡΑΪΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου σελ. 34

Ποῖος ξέρει τί θὰ μᾶς κάνουνε πάλι κι' αὐτοί; δὲν ἔχουμε ἄλλα ἄμπορε τζεντιλίσ-
σιμο νὰ μᾶς κάψουνε στὸ φῶρο (θόρυ-
βος ἀπ' ἔξω) νὶ τρέχει θεὸς μου! (τρέχει
στὴν πόρτα, ὁ θόρυβος ἐξακολουθεῖ,
ἀφουγκράζεται). Καὶ εἴμαστε μόνοι...
μήπως ἦρθαν οἱ Γκρέκι, παπποῦ; ...
(κρυφακοῦει) ποῖος εἶναι; (κτυπάει ἡ
πόρτα): Ποῖος;

(Φωνὴ ἀπ' ἔξω). "Ἀνοιξε ντελέγκου!

'Ρεγγίνα: Δὲν εἶναι κανένας ἐδῶ, τί
θέλεις;

(Φωνή:). "Ἀνοιξε λοιπὸν κούτσα μου!

'Ρεγγίνα: (κτυπάει τὸν παπποῦ)
Ν' ἀνοίξω παπποῦ; (κίνησις τοῦ παπ-
ποῦ μὲ τὰ μάτια) Ν' ἀνοίξω;!... (ἀ-
νοίγει).

Σ κ η ν ῆ 2

Κοσμάς: (γέρος μεσόκοπος, τύπος
μπεκρῆ... ντυμένος μὲ γαλλικὴ στολὴ
καὶ μὲ ὄπλο). Μὲ τὸ συμπάθειο ἀρχοντο-

ποῦλα μου!... Εἶσαι μοναχὴ σου;

'Ρεγγίνα: Κι' ὁ παπποῦς.

Κοσμάς: Ποῦ πάει νὰ πῇ πῶς εἶσαι
μοναχὴ σου... τώρα!... Γιατί πρὶν δὲν
ἦσουν μοναχὴ σου!...

Ρεγγίνα: Πότε πρὶν;

Κοσμάς: Νὰ ἐδῶ καὶ λίγο!

'Ρεγγίνα: "Α! ἦτανε ἡ θεῖα μου;...
ὄχι καὶ ἡ δυό μου θεῖες!

Κοσμάς: "Ὁχι, γυναῖκες!

'Ρεγγίνα: "Ἄντρα δὲν ἔχουμε περὶ
κανέναν ἐδῶ μέσα... παρὰ μόνον τὸν παπ-
ποῦ.

Κοσμάς: Καὶ ὅμως ἦτανε!... Μάθε
κοπέλλα μου πῶς διορίστηκα νὰ φυλάω
τ' ἀρχοντικά σπίτια τῆς Χώρας.

'Ρεγγίνα: Ἀπὸ ποῖον;

Κοσμάς: Ἀπὸ μένα... μόνος μου τὸ
σκέφτηκα ἐφτοῦνο!... ἀνθρώπος ποῦ ἔ-
κανε σὰν καὶ μένα τὸ μουσκετόρο στοὺς
Βενετσάνους καὶ στὸ Μέγα Ἀπολέοντα
δὲν μπορεῖ νὰ μὴν κατεβάξῃ ἡ κοῦτρα του.

'Ρεγγίνα: Α! μόνος σου τὸ σκέφτη-
κες;

Κοσμάς: Ναῖσθε! (ὑποκλινόμενος)
Κοσμάς... ἀπὸ τὶς Καθβουνάδες. Κοσμάς
Κωλοβελόνης... τὸ παρατσούκλιμον, 'Α-
νακατοσοῦρας...

'Ρεγγίνα: Καὶ διορίστηκες μοναχός
σου!...

Κοσμάς: Ναὶ καὶ μὴ γελᾷς... ἀρχον-
τοπούλα μου!... γιατί ὁ κίντυνος γιὰ ὅ-
λους μας δὲν ἔλειψε ἀκόμα... ὁ καινούρ-
γιος Ντελιγάτος ποῦ ἦρθε ἀπὸ τὴ Ζάκυν-
θο λέει, πῶς ὁ ἀναβρασμός παίρνει καὶ
δίνει... τὸ καταλαβαίνει αὐτὸ ποῦ λέω
κοπέλλα μου;... (ἡ 'Ρεγγίνα γελᾷ). Νὰ
μὴ γελᾷς... γιατί δὲν εἶναι κοριόζο προῖμ-
μα.

'Ρεγγίνα: "Ἀκουσες τί λέει ὁ σολ-
ντάτος παπποῦ;... ὁ παπποῦς γελᾷ, τὸ
βλέπεις;

Κοσμάς: Κάνει κακὰ νὰ γελᾷ, πέ-
του! γιατί δὲν ξέρω τὴ γλῶσσα του... για-
τί τὸ χάλι του αὐτὸ τὸ χρωστᾷ σ' ἄλλον
ἀναβρασμό, πέτου. Λοιπὸν τὰ λόγια εἶναι
φτώχεια!... Κάποιος πήδησε ἀπὸ τὸ συ-
νάμιπελο μὲς τὸ περβόλι τοῦ ἀρχοντικοῦ
σας.

'Ρεγγίνα: (ἄξαφνα) ψέμματα!... δὲν
τὸν εἶδε κανένας!

Κοσμάς: (πονηρὰ) ἀμ' τὸν εἶδε...
ἄμα καὶ δὲν θέλεις νὰ τὸν εἶδε κανένας
δὲν τὸν εἶδε... ἔξ' οὐ ἀπὸ σένανε... ἀπὸ
τὴν ἀφεντιά σου καὶ τότενες εἶναι σὰν
μὴν τὸν εἶδε κανένας... καὶ ἄμα τὸν εἶ-
δες τοῦ λόγου σου δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα
νὰ τὸν βλέπει κανένας ἄλλος! (γελᾷ).
Ντούκουε;... ἔκο!... ἔτσι εἶναι (τῆς κλεί-
νει τὸ μάτι).

'Ρεγγίνα: Δὲν σὲ καταλαβαίνω!

Κοσμάς: Νόντσε;... οὔτε πόκο;...
τέλος πάντων... ἐγὼ μιὰ φορὰ φεύγω ἡ-
συχος πῶς δὲν ἦτανε κανένας.

'Ρεγγίνα: Στὸ καλὸ!

Κοσμάς: Καὶ βέβαια στὸ καλὸ... γιατί
γιὰ τὸ καλὸ διορίστηκα... ἀλλὰ θὰ μὲ πλη-
ρώνετε... ἂν ἦτανε γιὰ κακό, θὰ πηγαινα
καλύτερα νὰ φυτεύω γροθία, παρὰ ν' ἀνη-
συχῶ τὸν κόσμον στὰ σπίτια του. (προ-
χωρεῖ νὰ φύγῃ). Α! ἀρχοντικό σπίτι...
μουρτίζει ἀρχοντιά ἐδῶ μέσα ὡς καὶ τὸ λέ-
στεκο ἀκόμα... τοῦ Λαζαρέτου, τοῦ Κα-
λούτση, τοῦ Κοντελέου τὰ σπίτια, ἔχουνε
τὴν ἴδια μυροδιά... μὰ αὐτοὶ ἔχουνε, ζά-
βαλη, τὸν τρόπο τους.

'Ρεγγίνα: Ἀπὸ ποῦ τὸ κατάλαβες;

Κοσμάς: Ποτὲ δὲν μ' ἀφήνουνε νὰ
φύγω ἔτσι... πότε μιὰ τσαπέλα σῦκα, πό-
τε ἓνα δυὸ καλούδια... πότε... (κάνει ση-
μεῖον πιετοῦ).

'Ρεγγίνα: Κατάλαβα!... οἱ σολντά-

χέουν μὲ ἄλλον τινα συνώνυμόν του ἐκ
Λευκάδος, ὁ ὁποῖος ἔπαιξεν ῥόλον πλανο-
δίου παρασίτου ποῦ ἐπωφελεῖτο τῶν δια-
φόρων γευμάτων διὰ νὰ τρώγῃ καὶ πολλὰς
φορὰς ἐσυντηρεῖτο ἀπὸ τὰ παιδιὰ ποῦ
τοῦ ἔδιδον τροφήν, ἐνῶ ταυτοχρόνως τὸν
ἠκολούθουν ὡς περιεργὸν τύπον.

Λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤχθετο νὰ
ἔχῃ τράχηλον γεράνου διὰ νὰ κατα-
βροχθίσῃ τὰ φαγητά, ὅτι ὅταν ἔτρωγεν,
ἔσπευδε μὲ τὸ κουτάλι νὰ βάλῃ θερ-
μόν τὸ φαγητὸν εἰς τὴν γλῶσσαν του καὶ
ὅτι μεταβάς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Διονυσίου
τῶν Συρακουσῶν, ἔκαμε τὸν τύραννον νὰ
γελάσῃ καὶ νὰ τοῦ παραχωρήσῃ τὸ ψάρι
του, τὸ ὁποῖον ἦτο μεγαλύτερον τοῦ ἰδι-
κοῦ του, προσποιηθεὶς ὅτι τοῦτο θὰ τοῦ
ἀπῆντα καλλίτερον, ὡς πλεον πεπειραμέ-
νον τοῦ ἄλλου, εἰς ὅτι θὰ τὸ ἐρωτοῦσε
περὶ τοῦ Νήρεως. Τὸ περιεργὸν περὶ αὐ-
τοῦ εἶναι, ὅτι ἐκτός τῆς περιπλανήσεώς
του εἰς τὰς Συρακούσας, τοῦ ἀποδίδουν
ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Ἐφεσον καὶ γενι-
κῶς ὅτι συνέθεσε καὶ τινα τῶν ἔργων τοῦ
Κυθιρίου Φιλοξένου. Ἡ ἐν λόγῳ ὅμως
σύγχυσις τῶν λεξικογράφων, φαίνεται ὅτι
προῆλθεν ἀπὸ κακὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὀνό-
ματος τοῦ ποιητοῦ ἐν τῷ «Φάωνι» τοῦ
κωμωδιοποιοῦ Πλάτωνος (390 π.Χ.), ὃν
ἐξέλαβον διὰ τὸν Λευκάδιον, ἐνῶ τοῦ Κυ-
θιρίου σαφῶς καὶ τοῦ Λευκαδίου ἐκεῖνος
ἐμνήσθη.

Τοὺς διηγητάς τοις Φιλόξενος ἐτρα-

γοῦνδὲ τῇ συνοδείᾳ ὁργάνων καὶ ἰδιατε-
ρος αὐλοῦ, τὸν ὁποῖον ἔπαιξεν ὁ διάση-
μος Ἀντιγενίδης Σατύρου ὁ Θηβαῖος (1),
ὁ κατὰ τὸν Σουΐδαν τελειοποιήσας τὸν
αὐλὸν διὰ τῆς ἀνοίξεως περισσοτέρων ὁ-
πῶν καὶ τῆς αὐξήσεως οὕτω τῶν τόνων
του (ἀντιγενίδιος τρόπος), ὁ ὁποῖος ἀνα-
φέρεται καὶ ὡς διδάσκαλος τοῦ Ἀλκιβιά-
δου εἰς τὴν μουσικὴν, ἦτο λοιπὸν ὡς συμ-
βαίνει καὶ μὲ τοὺς σημερινούς καλλιτέχ-
νας, ἀναγκαῖον νὰ συνεργᾷται μὲ μουσι-
κούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὅμως, ὡς διὰ
σημος, εἶχεν ἐκλέξει τοὺς καλλιτέρους.

Ἡ ζωὴ τοῦ Φιλοξένου διέρευσε κατὰ
τὸ πλεῖστον μεταξὺ συμποσίων καὶ ἐρώ-
των καὶ μ' ἐννηγκαλισμένην τὴν δόξαν,
παρέμεινε δὲ ὡς φαίνεται ἄγαμος καὶ ὡς
Κυθιρίος δὲν ἔξεχασε τὴν μικρὰν πατρί-
δα του ἀφοῦ ὑπερηφάνως ἔφερε τὸ ἐπί-
θετόν της.

MIX. K. ΠΕΤΡΟΧΕΙΔΟΣ

(1) Οἱ Γάλλοι λέγουν διὰ τὸν τεχνικὸν
Μπουαλώ, ὅτι συνίστα εἰς τοὺς σπουδάζον-
τας τὴν ῥητορικὴν ν' ἀκούουν δύο ῥήτορας,
ἓνα καλὸν καὶ ἓνα κακόν. Τὸν καλὸν διὰ
νὰ μανθάνουν τί νὰ λέγουν, καὶ τὸν κακόν
διὰ νὰ μανθάνουν τί νὰ μὴ λέγουν. Ἐχουν
ὅμως ἀδικον ν' ἀποδίδουν τὴν οὐσίαν αὐ-
τὴν εἰς τὸν Μπουαλώ, ὁ ὁποῖος φαίνεται,
ὅτι τὴν παρέλαβε ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ Ἀντι-
γέννην, διότι αὐτὸς συνίστα εἰς τοὺς μαθη-
τάς του νὰ παρακολουθοῦν δύο παικτάς αὐ-
λοῦ, τὸν ἓνα διὰ νὰ διδάσκωνται πῶς νὰ
παίζων καὶ τὸν ἄλλον διὰ νὰ γνωρίζων
τί νὰ παραλείπων.

τοὶ ἔχουνε πάντα στὸ νοῦ τους τὸ πιὸτὸ καὶ τὰ κορίτσια... ἔτσι κάνανε οἱ Βενετσιάνοι.

Κοσμάς : Γιὰ τὸ πρῶτο, μάλιστα ! μὰ γιὰ τὸ δευτέρου... ἂ! ποῦ νὰ μὲ ταράξῃ τὸ γλυκὺ μ' ν' ἔχω ἡπάτα γιὰ τέτοια μασκαράλίκια... (ἡ **Ρεγγίνα** στὸ διάστημα αὐτὸ γελῶντας τρέχει καὶ τοῦ φέρνει ἓνα ποτήρι) ἡ ἀρχοντιά θέλει καὶ τοσοῦτοι... Φέτο ἀρχοντοπούλα μου θάχουμε βαρυχειμωνιά.

Ρεγγίνα : Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε ; ὁ καινούργιος Ντελιγάτος ;

Κοσμάς : Ἀ! μπᾶ! οἱ παλαικοὶ τὸ λένε. (νὸ πίνει). Στὴν ὑγεία τῆς εὐγενείας σου καὶ στὶς χαρές σου !

Ρεγγίνα : (ποῦ παίρνει θάρρος καὶ γελᾷ) Σπολλάτη σου ! (ὁ **Κοσμάς** κάνει νὰ φύγῃ). Ἀλήθεια, δὲν μοῦ λὲς τοῦ λόγου σου ποῦ ἔξερες Βενετσιάνικα, τὶ θὰ πῇ ; γκρέκι ;

Κοσμάς : **Γκρέκι ; (πλαταγίζων τὴν γλῶσσαν του)** Γκρέκι ;... κουριόζο πράγμα βρὲ παιδί μου... πρώτη φορά τὸ ἀκούω στὴ ζωὴ μου, (τὴν κυττάζει καὶ γελᾷ καὶ τῆς κινεῖ τὸν δείκτη). Καπίτο, καπίτο !... πόρκον-ντίο... τὸ πιὸτὸ ποῦ μοῦδωσες κι' ἤπια τὸ λένε, **Γκρέκι ;** ... γιὰ αὐτὸ μὲ ζάλισε ντελέγκου ;

Ρεγγίνα : Οὔτε σὺ δὲν τὸ ἔξερες ;... καλὰ... ἄντε στὸ καλὸ.

Κοσμάς : (φεύγοντας μουρμουρίζει) Γκρέκι !... Γρέκι !... ποιὸς ἔξερε. Θὰ ρωτήσω τὸν Ντελιγάτο !... μιά φορά τὸ πιὸτὸ ἦτανε ὡμορφο !... πολὺ ὡμορφο ! (πηγαίνει νὰ φύγῃ) ἄξαφνα ἀκούγονται ἀπ' ἔξω φωνές, ὀχλοβοή, κατάρες κτλ).

Σ κ η ν ῆ 3.

Οἱ ἀνωτέρω, Δρακούλα, κατόπιν Κλάδος.

Ρεγγίνα : Τὶ φωνές εἶναι αὐτές ;

Κοσμάς : Μὴ φοβάσαι κοπέλλα μου !... ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ !

(**Φωνὴ ἀπ' ἔξω**). Τὴν κατάρα μου νάχης... ἀπὸ τὸ θεὸ νὰ τό βρῆς σκύλα.

Ἄλλη φωνή : Νὰ δώσῃ ὁ θεός, νὰ κρεμαστῇς ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ μαλλιά σου !

Ἄλλη : Φευτοαρχόντισσα... φωροφαντασμένη (ἡ **Ρεγγίνα** τρέχει καὶ ἀνοίγει τὴν πόρτα κι' ὁ **Κοσμάς** τρέχει ἔξω).

Ρεγγίνα : Ἐλάτε ἀπάνω γρήγορα θεῖα !... θεῖα ! Ἐλάτε γρήγορα μέσα.

Δρακούλα : (Μπαίνει μέσα, πίσω τῆς ἔρχεται ὁ **Κοσμάς**). Μπᾶ σὲ καλὸ σου γιὰτὶ φωνάζεις ἔτσι ;... φοβήθηκες ; δὲν συμβαίνει τίποτα σπουδαῖο γιὰ νὰ κάνης ἔτσι ! (βγάζοντας τὸ καπελλίνο τῆς).

Κοσμάς : Διαόλου τελώνια... διατάξτε με ἀρχόντισσα... προστάξτε νὰ τοὺς ρίξω δυὸ τρία σμπάρα ;

Δρακούλα : Ὁχι ! ὅχι ! (πηγαίνει καὶ φιλεῖ τὸν παπποῦ, γιὰ τὸν **Κοσμά**) ποιὸς εἶναι αὐτός ;

Κοσμάς : (ἐπεμβαίνων). Μουσχετέρος στὶς διαταγές σας !... Εἶμαι ὁ μόνος ποῦ ἔμεινα γιὰ νὰ προστατέψω τὴν ἀρχοντιά τοῦ Τσιρίγου μὲ τὸ αἷμα μου !... Εἶμαι ἀπὸ τὶς Καρβουνάδες... οἱ Βενε-

τσιάνοι μ' εἶχανε πάντα στὴν ἐμπιστοσύνη τους καὶ ὁ Μέγας Ἀπολέων μ' ἐχτιμοῦσε πολὺ... ἀλλὰ ἐμένα μ' ἀρέσει ἡ ἀρχοντιά... γιὰ αὐτὴν θυσιάσα οὐλὴ μου τὴ τζοβινέτσι !

Δρακούλα : Καλὰ ! καλὰ !

Ρεγγίνα : Δὲν βλέπεις ποῦ ἡ θεῖα εἶναι ἀρρωστη ;

Κοσμάς : Τὸ βλέπω γιὰ αὐτὸ θέλω νὰ ἐξηγήσω ποιὸς εἶναι ἀτός μου. Ἡ ἀρχόντισσα καταλαβαίνει ἀπὸ τέτοια μασκαράλίκια... Ἐμένα ἀπὸ λὲς ἀρχόντισσά μου μ' ἀγάπαγε κείνα τὰ χρόνια μιά Βενετσιάνισσα... θυγατέρα τοῦ πρώτου ἀρχοντα τῆς Βενετίας... ποῦ ἦτανε ἴδια Μαντόνα... Ἐνα βράδυ... (στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ **Δρακούλα** στέκει στὸ παράθυρο μ' ἀγωνία κατεχομένη) :

Δρακούλα : Τρομερό !... (σταυρώνει τὰ χέρια τῆς) Καὶ ὕστερα ;...

Κοσμάς : Ἐνα βράδυ, ἦτανε νύχτα ! (ἡ **Δρακούλα** κάθεται) καὶ ὁ ἥλιος εἶχε πάει τοῦ πῆλου... ποῦ τὸ φεγγάρι καὶ τ' ἄστρι νὰ ποῦμε...

Δρακούλα : (Μπαίνει ὁ **Κλάδος**. Ἡ **Δρακούλα** τρέχει ἀμέσως κοντά του). Ἐρχεσαι ἀπὸ κεῖ ;

Κλάδος : Ναί !

Δρακούλα : Λοιπόν ;

Κλάδος : (Κάνει κίνημα ἀπελπισίας). Τίποτα !

Δρακούλα : (Στὸν **Κοσμά**). Ἀφῆσέ μας καλὲ μου ἄνθρωπε !... μιά στιγμὴν.

Ρεγγίνα : Ἐλα μαζί μου νὰ σὲ τρατάρω !... (προχωρεῖ).

Κοσμάς : Καλὴ κουβέντα αὐτὴ... μπράβο !... (τὴν ἀκολουθεῖ καὶ φεύγουν). Γιὰ γκρέκι πάει νὰ πεῖ !... (φεύγει).

Δρακούλα : Μὰ τί θέλουν ἐπὶ τέλους Μανώλη ;... Δὲν ἔχουν γλῶσσα νὰ μιλήσουν... ἔπρεπε νὰ καταδιώξω αὐτοὺς ποὺ σκότωσαν τὸν ἄντρα μου ἢ δὲν ἔπρεπε ;... Γιατὶ ν' ἀφήσουν τὸν λαὸ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ καταδίκη τῶν Μπελέσηδων ἦτανε μιὰ ἀδικία ;... γιὰτὶ νὰ φαντάζονται ὅτι ἦτανε ἀθῶοι ;

Κλάδος : Ἐχουν τὴν ἰδέα καὶ τὸ πιστεύουν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη δὲν ἐδίκασε ἀμερόληπτα !

Δρακούλα : Ἐτσι νομίζουν ; Μὰ ἡ γυναῖκα σου ἦτανε στὸ δικαστήριον... ἀκουσε ὅλη τὴν διαδικασίαν... Καὶ ὅμως κι' αὐτὴ σ' ὅλο τὸ ταξίδι ἔδειξε σὲ μένα κάποια ἀποτροπίασι... σὲ μένα τ' ἀκοῦς ;... στὴν ἀδελφή τῆς !

Κλάδος : Ἐμένα δὲν εἶπε τίποτα !

Δρακούλα : Δὲν σοῦ εἶπε, ἀλλὰ θὰ τὸ ἔδειξε μὲ τὴν σιωπὴ τῆς... Ἀς γίνῃ μιὰ ἐπιτροπὴ καὶ ἄς πάει νὰ ἐξετάσῃ τὴ δικογραφία ἐσὺ, ὁ Καλοῦτσης, ὁ Λορέντζος... ὅποιοι θελήσουν ! ἐγὼ δὲν θέλω νὰ φανοῦνε καθόλου ἐπιεικεῖς... τί θέλουν νὰ ποῦν δηλαδή, ὅτι ἐγὼ ἐγοήτευσα τοὺς δικαστὰς ; μὰ νομίζω ὅτι δὲν εἶμαι καμμιά ἐξαιρετικὴ ὡμορφιά...

Κλάδος : Μὰ δὲν εἶναι λόγια τώρα αὐτὰ ποῦ λὲς **Δρακούλα** !

Δρακούλα : Ε ! τότε, τί θέλετε νὰ πῶ κύριε **Γαμπρέ** μου... πές τε μου σεῖς ! Ὅλη ἡ Χώρα δὲν ὡμολόγησε ὅτι αὐτοὶ

ἦτανε οἱ δολοφόνοι ; οἱ μάρτυρες δὲν κατέθεσαν τὰ ἴδια... πληρώθηκε μήπως ἀπὸ μένα ὁ παπᾶ Γιώργης ὁ Ἀρώνης, ἓνας σεβάσιμος ἄνθρωπος, ὁ κύριος Μανώλης Μόμορης, ὁ κύριος Γιάννης ὁ Σοφίδης καὶ ὁ Μουλός ; Ἐσὺ ὁ ἴδιος δὲν ὡμολόγησες μπροστὰ σὲ τόσους ἀνθρώπους ὅτι στὴν τραγικὴ ἐκείνη ἡμέρα ἦσουν ἐκεῖ καὶ εἶδες μὲ τὰ ἴδια σου τὰ μάτια τὸν **Μπελέση** ποῦ ὥρμησε μὲ τὸ μαχαίρι ἀπάνω στὸν ἄντρα μου ;

Κλάδος : Ὁχι ! δά. Τὸν εἶδα νὰ ὀρμήσῃ... μὰ ἡ σύγχυσί μας ἦτανε τόσο μεγάλῃ ποῦ ὁ καθένας μας ἐκείνη τὴν στιγμὴ ἐκύτταζε πῶς νὰ γλυτώσῃ τὸ τομάρι του.

Δρακούλα : Τότε, παῦ στηριχθήκανε οἱ ἀντιδραστικοὶ—ὅπως τοὺς λέτε—νὰ μοῦ ἐπιτεθοῦνε ;... Καὶ ὅχι μόνον νὰ ἐπιτεθοῦν ἀπλῶς, ἀλλὰ νὰ ξεσηκώσουν καὶ τὴν κοινὴ γνώμη ἐναντίον μου, νὰ ξεφουντώσουν τὰ μυαλὰ τῶν χωρικῶν καὶ νὰ μὲ χαρακτηρίσουν, σάν μιὰ γυναῖκα ποῦ διετέλεσε τὸ κυριώτερο μέλος τῆς Βενετσιάνικης δικαιοσύνης μὲ τὸν κόκκινον σκοῦφο.

Κλάδος : Μὰ αὐτὸ ποῦ λὲς δὲν τὸ κάνανε ποτὲ **Δρακούλα**.

Δρακούλα : Λέω ψέμματα πάλι ; Τότε πῶς κυριάρχησε αὐτὴ ἡ ἰδέα ; Ὁ **Σολωμὸς** μοῦ τὸ εἶπε τώρα πρὸ ὀλίγου ; παρ' ὀλίγο νὰ μὲ χαρακτηρίσῃ καὶ γιὰ δοσίλογο !

Κλάδος : Ἴσως ἀπὸ προηγούμενο μῆ-

Δρακούλα : Ἐναντίον μου ;

Κλάδος : Καὶ μόνον ἐναντίον σου ;

Δρακούλα : Ἐπειδὴ τοὺς πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλὸ ὅτι ἐγὼ ἐπηρέαζα τὴ σκέψη τοῦ μακαρίτη τοῦ Μανωλάκη.

Κλάδος : Καὶ αὐτό !

Δρακούλα : Καὶ σὺ τὸ πιστεύεις ; Τὸ πιστεύεις ποτέ ;

Κλάδος : Ἐγὼ ;... Μὰ ἐγὼ δὲν εἶμαι σύνολο **Δρακούλα** !

Δρακούλα : Γιατὶ ἐσὺ ἔχεις κάποια δημοτικότητα ; λοιπὸν ἂν ἤθελες... ἂν εἶχες τὴν καλὴ διάθεσι, δὲν θὰ φθάνανε ποτὲ τὰ πράγματα στὸ σημεῖο, ποῦ φτάσανε... Δὲν θὰ περίμεναν στὸν **Καράλι** ὅλοι γιὰ νὰ ρίξουν ἀπάνω μου ὅλες τὶς κατάρες, μόλις ἀγκυροβόλησε τὸ καράβι.

Κλάδος : Ἐγὼ... ἐγὼ ; Θέλεις νὰ ρίξῃς ὅλα τὰ βάρη ἀπάνω μου ;

Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ :
ΣΤΑΜΑΤ. Π. ΚΑΦΑΝΗΣ
ΟΔΟΣ ΤΣΑΚΑΛΩΦ 21
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
□
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ :
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ι. ΛΙΟΝΤΗΣ
ΟΔΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ 31
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Τύποις : ΛΙΟΝΤΗ—Πειραιεύς